

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rena Özlem MATARACI ÇELEBİ**

Anabilim Dalı : Mimarlık

Programı : Restorasyon

EKİM 2010

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rena Özlem MATARACI ÇELEBİ
(502071209)**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 13 EYLÜL 2010

Tezin Savunulduğu Tarih : 12 EKİM 2010

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Gülsün TANYELİ (İTÜ)
Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. K.Kutgün EYÜPGİLLER (İTÜ)
Prof. Dr. Can BİNAN (YTÜ)**

EKİM 2010

Eşime ve aileme,

ÖNSÖZ

Çalışmamın her aşamasında bana sınırsız destek veren, sonsuz sabrını, anlayışını ve özverisini benden esirgemeyen, bilgisini benimle paylaşan çok sevgili danışmanım Sayın Yardımcı Doçent Doktor Gülsün TANYELİ'ye sonsuz şükranlarımı arz ederim.

Yapımın bulunduğu Üsküdar ilçesinin bağlı olduğu İstanbul 6 numaralı Koruma Kurulu Müdürü Sayın Serdar TUĞRUL'a yapının tescil edilmesinden bu yana, arşivi kullanmama olanak sağlamasından ve çalışmama verdiği manevi desteğinden dolayı çok teşekkür ederim.

Tez konusu yapı ile ilgili önemli bilgileri aktararak verdiği desteğinden, sınırsız ve tarifsiz konukseverliğinden, anlayışından ve özverisinden ötürü yapının sahiplerinden olan ailemizin değerli üyesi Sayın İzzet İhsan TUZCUOĞLU'na çok teşekkür ederim.

Tüm çalışmam boyunca manevi desteklerini esirgemeyen tüm arkadaşlarıma ve bu dönem boyunca sıkıntıları çekilir hale getiren, çok değerli dostum Zeynep GÜNER'e teşekkür ederim.

Son olarak, desteğini sabrını ve anlayışını esirgemeyen, bu güne varabilmem için tüm inancı ve enerjisiyle yanımda olan çok değerli eşim Yusuf ÇELEBİ'ye, çalışmamın başlangıcından sonuna kadar manevi destekleri ve enerjileri ile yanımda olan, bu zor dönemde beni yalnız bırakmayan kardeşlerim Neda ve Dilara'ya, ve hayatımın her döneminde olduğu gibi, yine tüm çalışma dönemimde bana inanan ve destekleri ile bu güne gelmeme sebep olan çok değerli annem ve babam Rula ve Sinan MATARACI'ya sonsuz teşekkür borçluyum...

Ekim 2010

Rena Özlem MATARACI ÇELEBİ
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	v
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	xiii
SUMMARY	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	1
1.2 Kapsam ve Yöntem	1
2. BEYLERBEYİ VE KÖŞKÜN BULUNUĞU ÇEVRE	3
2.1 Beylerbeyi	3
2.1.1 Konum ve topografik özellikler	3
2.1.2 Tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim	4
2.1.3 Mimari özellikler.....	5
3. BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ	9
3.1 Yapının Tarihi	9
3.2 Genel Tanım	10
3.3 Plan Özellikleri.....	11
3.3.1 Zemin kat mekanları	11
3.3.1.1 Z01 Giriş	11
3.3.1.2 Z02 Giriş holü	11
3.3.1.3 Z03 Oda.....	12
3.3.1.4 Z04 Sofa	12
3.3.1.5 Z05 Oda.....	13
3.3.1.6 Z06 Bahçe giriş	13
3.3.1.7 Z07 Merdiven altı depo	13
3.3.1.8 Z08 Merdiven holü.....	13
3.3.1.9 Z09 Çamaşırhane	14
3.3.1.10 Z10 Banyo	14
3.3.1.11 Z11 Tuvalet	14
3.3.1.12 Z12 Depo.....	14
3.3.1.13 Z13 Kiler	15
3.3.1.14 Z14 Antre	15
3.3.1.15 Z15 Merdiven holü.....	15
3.3.1.16 Z16 Mutfak	15
3.3.2 Birinci kat mekanları.....	15
3.3.2.1 101 Mutfak	16
3.3.2.2 102 Sofa	16
3.3.2.3 103 Tuvalet	16
3.3.2.4 104 Depo	16
3.3.2.5 105 Oda.....	17

3.3.2.6 106 Oda	17
3.3.2.7 107 Oda	17
3.3.2.8 108 Oda	17
3.3.2.9 109 Balkon	18
3.3.3 Çatı arası	18
3.4 Cephe Özellikleri	18
3.4.1 Batı cephe	18
3.4.2 Kuzey cephe	18
3.4.3 Doğu cephe	19
3.4.4 Güney cephe	19
3.5 Yapım Tekniği ve Malzeme	20
3.5.1 Temeller	20
3.5.2 Duvarlar	20
3.5.3 Döşemeler	22
3.5.4 Tavanlar	22
3.5.5 Örtü sistemleri	23
3.6 Mimari Öğeler	25
3.6.1 Kapılar	25
3.6.2 Pencereler	26
3.6.3 Merdivenler	26
3.6.4 Bezeme	28
3.6.4.1 Tavan bezemeleri	28
3.6.4.2 Cephe bezemeleri	28
4. YAPIDAKİ BOZULMALAR.....	29
4.1 Mekansal Bozulmalar	29
4.2 Strüktürel Bozulmalar	29
4.3 Malzeme Bozulmaları	29
4.4 Kullanıcı Nedeniyle Oluşan Bozulmalar	32
5. RESTİTÜSYON	35
5.1 Restitüsyon Kararlarının Veri Kaynakları	35
5.2 Yapının Restitüsyonu	35
5.2.1 Vaziyet planı	35
5.2.2 Zemin kat	36
5.2.3 Birinci kat	36
5.2.4 Çatı	36
5.2.5 Cepheler	36
5.3 Yapının Bölgedeki Yapılar ile Karşılaştırılması	37
6. RESTORASYON	39
6.1 Onarım ve Müdahale Kararları	39
6.2 Temizleme, Sağlama, Bütünleme	40
6.3 Koruma ve Bakım	43
7. SONUÇ	45
KAYNAKLAR.....	47
EKLER.....	49

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil A.1	: Harita Necip Bey Haritası	51
Şekil A.2	: Harita Necip Bey Haritası	52
Şekil A.3	: Anadolu Ciheti Haritası	53
Şekil A.4	: Üsküdar Belediyesi haritası	54
Şekil A.5	: Hava fotoğrafı İBB	55
Şekil A.6	: Anadolu Yakası Fotoğrafı	55
Şekil A.7	: Beylerbeyi eski Fotoğraf	56
Şekil A.8	: Beylerbeyi Hava Fotoğrafı	56
Şekil A.9	: Beylerbeyi Hava Fotoğrafı	57
Şekil A.10	: Beylerbeyi Hava Fotoğrafı	57
Şekil B.1	: Tapu senedi	59
Şekil B.2	: Kurul kararı	60
Şekil B.3	: Vergi muhafiyeti için yazı	61
Şekil B.4	: Kurul kararı	62
Şekil B.5	: Röperli kroki	63
Şekil C.1	: Şemsibey sokaktan yapıya bakış	65
Şekil C.2	: Kömürlük kapısı girişi	65
Şekil C.3	: Ana girişe bakış	66
Şekil C.4	: Havuzlu bahçe	66
Şekil C.5	: Bahçeye yapıdan bakış	67
Şekil C.6	: Üst bahçeden genel bir görüntü	67
Şekil C.7	: Arka cepheden bahçeye iniş	68
Şekil C.8	: Yapıdan arka bahçeye çıkış kapısı	68
Şekil C.9	: Arka bahçede bulunan kemer	69
Şekil C.10	: Bahçeye ve yapıya genel bir bakış	69
Şekil C.11	: Bahçeye genel bir bakış	70
Şekil C.12	: Bahçeye genel bir bakış	70
Şekil C.13	: Z01 Giriş	71
Şekil C.14	: Z01 Giriş tavan	71
Şekil C.15	: Z02 Giriş kapısı	72
Şekil C.16	: Z02 Giriş	72
Şekil C.17	: Z02 Girişten mutfak ve harem selmalık merdiven kapıları	73
Şekil C.18	: Z02 Giriş	73
Şekil C.19	: Z03 Oda	74
Şekil C.20	: Z03 Oda	74
Şekil C.21	: Z04 Sofa	75
Şekil C.22	: Z04 Sofa	75
Şekil C.23	: Z05 Oda	76
Şekil C.24	: Z05 Oda	76

Şekil C.25 : Z08 Merdiven holü	77
Şekil C.26 : Z08 Merdiven holü	77
Şekil C.27 : Z09 Çamaşırhane	78
Şekil C.28 : Z09 Çamaşırhane karosiman döşeme	78
Şekil C.29 : Z10 Banyo	79
Şekil C.30 : Z19 Banyo özgün kurna	79
Şekil C.31 : Z11 Tuvalet.....	80
Şekil C.32 : Z11 Tuvalet özgün lavabo	80
Şekil C.33 : Z12 Depo	81
Şekil C.34 : Z13 Kiler.....	81
Şekil C.35 : Z13 Kiler.....	82
Şekil C.36 : Z16 Mutfak	82
Şekil C.37 : Z16 Mutfak	83
Şekil C.38 : Z14 Harem selamlık merdivenine girişten bakış.....	83
Şekil C.39 : Z14 Harem selamlık merdivenine 105 odadan bakış	84
Şekil C.40 : Z07 Merdiven altı depo.	84
Şekil C.41 : Z07 Merdiven altı depo.	85
Şekil C.42 : Merdiven altı depo önünden arka bahçeye çıkış.	85
Şekil C.43 : 101 Mutfak	86
Şekil C.44 : 101 Mutfak tavan.....	86
Şekil C.45 : 102 Sofa genel bakış.....	87
Şekil C.46 : 102 Sofa genel bakış.....	87
Şekil C.47 : 102 Sofa genel bakış.....	88
Şekil C.48 : 102 Sofa genel bakış.....	88
Şekil C.49 : 103 Tuvalet.....	89
Şekil C.50 : 103 Tuvalet.....	89
Şekil C.51 : 104 Depo	90
Şekil C.52 : 104 Depo.....	90
Şekil C.53 : 105 Oda.....	91
Şekil C.54 : 105 Oda tavan.....	91
Şekil C.55 : 106 Oda giriş kapısı.....	92
Şekil C.56 : 106 Oda.....	92
Şekil C.57 : 107 Oda	93
Şekil C.58 : 107 Oda tavan.....	93
Şekil C.59 : 108 Oda.....	94
Şekil C.60 : 108.Oda.....	94
Şekil C.61 : Balkon.....	95
Şekil C.62 : Balkon.....	95
Şekil C.63 : Çatı arası	96
Şekil C.64 : Çatı arası	96
Şekil C.65 : Batı cephe	97
Şekil C.66 : Batı cephe	97
Şekil C.67 : Kuzey cephe	98
Şekil C.68 : Kuzey cephe	98
Şekil C.69 : Doğu cephe	99
Şekil C.70 : Doğu cephe	99
Şekil C.71 : Güney cephe	100
Şekil C.72 : Güney cephe	100
Şekil C.73 : Karosiman döşeme	101
Şekil C.74 : Karosiman döşeme	101

Şekil C.75 : Ahşap rabıta döşeme	102
Şekil C.76 : Ahşap rabıta döşeme.....	103
Şekil C.77 : Ahşap tavan örneği	103
Şekil C.78 : Ahşap tavan örneği	104
Şekil C.79 : Ahşap tavan örneği	104
Şekil C.80 : Ahşap tavan örneği	105
Şekil C.81 : Çatı	105
Şekil C.82 : Çatı	106
Şekil C.83 : Çatı	106
Şekil C.84 : Çatı saçağı	107
Şekil C.85 : Çatı saçağı	107
Şekil C.86 : Çatı saçağı	108
Şekil C.87 : Kat silmeleri	108
Şekil C.88 : Yarım daire kesitli oluk	109
Şekil C.89 : Çıkma destekleri konsollar	109
Şekil C.90 : Kat silmeleri	110
Şekil C.91 : Konsolların konumu	110
Şekil C.92 : Saçak altı konsolları	111
Şekil C.93 : Saçak altı konsolları	111
Şekil C.94 : Batı cephe kat kornişleri	111
Şekil C.95 : Kuzey cephe kat kornişleri	111
Şekil C.96 : Baca	112
Şekil C.97 : Baca	112
Şekil C.98 : Baca	113
Şekil C.99 : Zemin kat kapılar	114
Şekil C.100: Birinci kat kapılar	114
Şekil C.101: Birinci kat camlı kapı 1	115
Şekil C.102: Birinci kat camlı kapı 2	115
Şekil C.103: Giriş kapısı	116
Şekil C.104: Kömürlük kapısı	116
Şekil C.105: Yapı giriş kapısı	117
Şekil C.106: Yapı giriş kapısı iç görünümü	118
Şekil C.107: Yapı giriş kapısı önü camlı kapı	119
Şekil C.108: Birinci kat camlı kapı 1	120
Şekil C.109: Birinci kat camlı kapı 1	120
Şekil C.110: Birinci kat camlı kapı 2	121
Şekil C.111: Birinci kat camlı kapı 2	121
Şekil C.112: Girişte bulunan pencereler	122
Şekil C.113: Birinci kat pencereleri	122
Şekil C.114: Tuvalet pencereleri	123
Şekil C.115: Zemin kat pencereleri	123
Şekil C.116: Birinci kat pencereleri	124
Şekil C.117: Panjur menteşeleri	124
Şekil C.118: Panjur detayı	125
Şekil C.119: Ana giriş merdiven	126
Şekil C.120: Yan bahçe merdiveni	127
Şekil C.121: Arka bahçede bulunan merdiven	128
Şekil C.122: Ön bahçede bulunan merdiveni	128
Şekil C.123: Arka bahçede bulunan merdiven	129
Şekil C.124: Yapı içinde bulunan merdiven	129

Şekil C.125: Yapı içinde bulunan merdiven.....	130
Şekil C.126: Harem selamlık merdiveni.....	130
Şekil C.127: Çatıya çıkan merdiven.....	131
Şekil C.128: Zemin kat sofa mekanı tavanı.....	131
Şekil C.129: Zemin kat mutfak tavanı.....	132
Şekil C.130: Birinci kat oda tavanı.....	132
Şekil C.131: Birinci kat oda tavanı.....	133
Şekil C.132: Birinci kat sofa mekanı tavanı.....	133
Şekil C.133: Birinci kat oda tavanı.....	134
Şekil C.134: Birinci kat sofa tavanı.....	134
Şekil C.135: Kuzey cephe bezemeleri.....	135
Şekil C.136: Zemin kat mutfak.....	135
Şekil C.137: Bahçede bulunan depo yapısı.....	136
Şekil C.138: Malzeme hasarları.....	136
Şekil C.139: Malzeme hasarları.....	137
Şekil C.140: Giriş mekanı zemini.....	137
Şekil C.141: Zemin kat çamaşırhane.....	138
Şekil C.142: Bahçede bulunan süs havuzu.....	138
Şekil C.143: Bahçede bulunan su deposu.....	139
Şekil C.144: Birinci kat camlı kapı tavan ilişkisi.....	139
Şekil C.145: Çatıda kullanılan farklı malzemeler.....	140
Şekil C.146: Balkon korkuluğu.....	140
Şekil C.147: Mehmet Zihni Efendi Köşkü 1989.....	141
Şekil C.148: Mehmet Zihni Efendi Köşkü 2006.....	141
Şekil C.149: Hafız Mehmet Efendi Köşkü.....	142
Şekil C.150: Hafız Mehmet Efendi Köşkü 2009.....	142
Şekil C.151: Parsel 62 de bulunan konak.....	143
Şekil C.152: Parsel 62 de bulunan konak tavan fotoğrafı.....	143
Şekil C.153: Parsel 62 de bulunan konak 2009.....	144
Şekil D.1 : Vaziyet planı.....	145
Şekil D.2 : Rölöve çatı planı.....	146
Şekil D.3 : Rölöve zemin kat planı.....	147
Şekil D.4 : Rölöve birinci kat planı.....	148
Şekil D.5 : Rölöve kuzey cephe.....	149
Şekil D.6 : Rölöve doğu cephe.....	150
Şekil D.7 : Rölöve batı cephe.....	151
Şekil D.8 : Restitüsyon zemin kat planı.....	152
Şekil D.9 : Restitüsyon birinci kat planı.....	153
Şekil D.10 : Restorasyon çatı planı.....	154
Şekil D.11 : Restorasyon zemin kat planı.....	155
Şekil D.12 : Restorasyon birinci kat planı.....	156
Şekil D.13 : Restorasyon kuzey cephe.....	157
Şekil D.14 : Restorasyon doğu cephe.....	158
Şekil D.15 : Restorasyon batı cephe.....	159
Şekil D.16 : Detay paftası 1.....	160
Şekil D.17 : Detay paftası 2.....	161
Şekil D.18 : Detay paftası 3.....	162

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Geleneksel Türk konut mimarlığının önemli bölümünü oluşturan ahşap yapılara bir örnek olan köşk, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi Beylerbeyi'nde bulunmaktadır. Eski İstanbul mahallelerinden biri olan Küplüce Mahallesi'ndeki ahşap köşkün yapım tarihi 1800'lü yılların sonuna dayanmaktadır. Yapı 14.12.1974 yılı 8172 sayılı karar ile Boğaziçi Doğal ve Tarihi Sit Alanında ve ayrıca 24.06.1982 tarih ve 15175 sayılı karar ile de Boğaziçi ön görünüm bölgesinde yer almaktadır. Dönemin sivil mimari örneklerinden olan yapı 2008 Temmuz yılında 991 sayılı karar uyarınca II. Grup kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Yapım tekniği, malzeme ve mimarisi ile dikkat çeken köşkün işlevi, yapıldığı günden bu zamana değişmemiştir. Son yarım asırdan uzun süredir aynı ailenin elinde olan mülkte modern ve günlük ihtiyaçları karşılamak üzere yapılan ekler özgün niteliklerini zedeleyen aykırı uygulamalardır. Ayrıca ahşap yapıların karşı karşıya kaldığı bozulma sorunları ve ahşap yapı bakımı konusundaki bilgisizlikten ötürü bozulmaların önüne geçilemediği gibi, geçen süreçte daha kötü sonuçlarla karşılaşmıştır. Doğal etkenlerin yanı sıra, kullanıcı müdahaleleri ve kentsel müdahalelerin sonucunda yapı özgünlüğünü zamanla yitirmeye yüz tutmuştur.

Bu çalışmada amaçlanan, ahşap yapılarda bozulma sebepleri sorunlar ve çözüm yollarıyla birlikte köşk üzerinde ilk yapımından günümüze kadar geçirdiği onarımları incelemek ve korunmasına yönelik çözümler üretmeyi amaçlamaktadır.

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU MANSION RESTORATION PROJECT

SUMMARY

Serving as an example for wooden structures constituting significant part of traditional Turkish residence architecture, this manor is located at Istanbul province, Uskudar district, Beylerbeyi. Construction year of wooden manor located in Küplüce district being one of the older Istanbul districts goes back to end of 1800s. Structure is included in Boğaziçi natural and historical protected area with 14.12.1974 dated and 8172 numbered decision and Boğaziçi front appearance with 24.06.1982 dated and 15175 numbered decision. Representing civil architecture of the period, this structure is registered in July 2008 in accordance with decision no 991.

Drawing attentions with its construction technique, material and architecture, function of the manor has not been changed from its date of construction until today. Constructed to meet modern and daily needs, additions of this manor owned by same family for about half century do not comply with construction technique, material and architecture of structure. In addition, deformations encountered by wooden structures cannot be eliminated and worse problems arise due to lack of knowledge about deformation problems and maintenance of wooden structures. Apart from natural factors, interventions of users and urban interferences cause loss of originality of the structure.

This study aims to analyze causes of deformation, problems and possible solutions together with analysis regarding repairs applied to the manor from its date of construction up to today and to produce solutions regarding its protection.

Function of the structure drawing attentions with its construction technique, material and architecture has not changed from its date of construction up to today.

1. GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı

Boğaziçi Ön Görünüm alanında yer alan ve Beylerbeyi semtindeki birçok diğer ahşap yapı gibi bu çalışmanın konusu olan köşk de bir sivil mimarlık örneğidir. Çalışmanın amacı Beylerbeyi Şemsibey Sokağı'nda bulunan ahşap köşkün detaylı bir biçimde belgelenip, dönemin yapım teknikleri ve malzeme kullanımı hakkında edinilen bilgiler ile özgün niteliklerini daha fazla yitirmeden projelendirilmesi ve bu doğrultuda gerekli bakım ve onarımların yapılabilmesini gerçekleştirmektir. Bu sayede sunulacak koruma ve bakım önerileri ile yapı eski değerine kavuşacak, sağlıklı ve sürekli bakım ile gelecek nesillere özgün hali aktarılabilecektir.

1.2 Kapsam ve Yöntem

Tez çalışması, yapının mevcut durumunu belgeleyen kapsamlı rölöve, edinilen bilgiler ışığında özgün halini gösteren restitüsyon ve önerilen işleve yönelik müdahaleleri içeren restorasyon projesini kapsamaktadır.

Rölövenin hazırlanmasına fotoğraf çekimleri ve plan, kesit ve görünüş krokileri çizilmesi ile başlamıştır. Yapının plan ölçüleri üçgenleme yöntemi alınarak detaylı olarak çizilmiş plan krokileri üzerine işlenmiştir. Çalışmada 5,10 ve 20 metrelik şerit metreler, çekül, mira, profil tarağı, su terazisi gibi geleneksel ölçüm aletleri yanı sıra nivo ve total station da kullanılmıştır. Yapı çevresinin genel planı 1/500, vaziyet planı 1/200, plan, kesit ve görünüşler 1/50, sistem detayı 1/20, kapı ve pencereler 1/10 ve 1/5 ölçeğinde çizilmiştir. Yapıda kullanılan malzemeler, farklı dönem ekleri ve hasarlar rölöve üzerinde çeşitli renk ve tarama teknikleriyle belirtilmiştir.

Rölöve ölçüleri alınırken yapıyla ilgili araştırmalar da İ.T.Ü. Merkez Kütüphane ve Mimarlık Fakültesi Kütüphane'sinde, İ.T.Ü. Çevre ve Şehircilik Uygulama Araştırma Merkezi Harita Arşivi'nde, Y.T.Ü Mimarlık Fakültesi Kütüphane'sinde,

Boğaziçi Üniversitesi Merkez Kütüphane'sinde, Bahçeşehir Üniversitesi Barbaros Kütüphanesi'sinde, Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi'sinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda ve İstanbul 6 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda yapılmıştır.

Beylerbeyi başta olmak üzere bölgedeki ahşap sivil mimarlık örnekleri incelendikten sonra yapının geçmişine ait haritalar ve fotoğraflar da incelenerek yapı üzerinde var olan izler değerlendirilmiş ve bu doğrultuda restitüsyon çizimleri geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında yapının yakın çevresi ve Beylerbeyi'nin tarihsel gelişim araştırılmış; böylelikle yapının mimari dili ve tekniği özümsemeye çalışılmıştır.

Köşkün tarihi değeri ve özgünlüğü göz önünde bulundurularak, bakım ve onarım önerilerinin yanı sıra, tüm niteliksiz eklerin kaldırılarak yapının özgün haline kavuşacağı restorasyon projeleri çizilmiştir.

2. BEYLERBEYİ VE KÖŞKÜN BULUNDUĞU ÇEVRE

2.1 Beylerbeyi

2.1.1 Konumu ve topografik özellikleri

Beylerbeyi, İstanbul Anadolu yakasında, Boğaziçi Köprüsü'nün tarafındaki ayaklarının bitiminden başlayarak, sahil şeridini takiben Havuzbaşı'nda sona eren bir semttir.

Artan nüfus ve yapılan değişiklikler neticesinde 1960 yılından sonra Çengelköy, Vaniköy, Kandilli, Burhaniye, Abdullağa, Küplüce ve Beylerbeyi Merkez mahallelerini kapsayan, bucak iken doğrudan Üsküdar İlçe'sine bağlı bir mahalle olarak aynı özelliğini devam ettirerek günümüze kadar gelmiştir.

Semt İstanbul'un diğer semtlerine nazaran nüfus olarak çok büyük artışlar göstermese de, Beylerbeyi sahilinden Küplüce Mahallesi'ne doğru çıkıldığında bunun tersine ciddi nüfus artışı görülmüştür.

Semtin adının kaynağı net bir şekilde bilinmemekle birlikte, Beylerbeyi isminin 18. Yüzyıl ortalarında ve sonrasında kullanıldığı düşünülmektedir. Eski adı Archai Phoizousai olan semtin Beylerbeyi Sarayı ve iskele arasında kalan mahalleler Bizans döneminde Stavroz (İstavroz) diğer taraf ise Beylerbeyi olarak anılmaktadır. Stavroz isminin, eskiden semtte bulunan altın kaplamalı haçlı kiliseden geldiği söylenmektedir. Gerek Evliya Çelebi gerekse Eremya Çelebi bölge ile ilgili anlatımlarında Beylerbeyi adını kullanmamışlardır. Bölge adı olarak İstavroz'u kullanırken İstavroz'da 17. Yüzyıl sonlarında kubbesi kalmış bir kilise görüldüğü ve buranın bir Türk köyü olduğunu anlatırlar. Evliya Çelebi ayrıca bu ismin bir istavroz yani haç ile ilgisinden bahsetmeyip bu ismin oralarda istavrit balığının çok tutulduğundan verildiğini yazar. (Eyice, 2007)

İnciyan'a göre ise Rumeli Beylerbeyi Mehmet Paşa'nın yalısının yaklaşık olarak bugünkü Beylerbeyi Sarayının bulunduğu yerde olmasından ötürü daha sonra bölgeye Beylerbeyi denilmiştir.

Beylerbeyi, boğaz sahil şeridine ve tepelerine bakıldığında Bizans dönemine ait izlerini üzerinde taşıyan bölgelerinden biridir. Bu da semtin o dönemde dahi önemli bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Fakat Bizans İmparatorluğu'nun çöküş döneminde, İmparatorluk tarihi yarımada sur içine çekildiği sıralarda, Boğaziçi'nin birçok kıyı yerleşmesi gibi İstavroz da terk edilmiş, harap durumdadır. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi,1992)

Boğaz sahil şeridi, 19. Yüzyıl başından itibaren II. Mahmut döneminde önem gören ve sarayın itibar etmeye başladığı bölge haline gelmiştir. Beylerbeyi, 19. Yüzyılda saraya yakın kesimin, zengin ailelerin ikamet ettiği, II. Mahmut'un bugünkü Beylerbeyi Sarayı'nın yerine yaptırdığı ahşap sarayla, I. Abdülhamit Camisi'ni (Beylerbeyi Camisi) büyütmesi ile ve İskele Meydanı Çeşmesi'ni yaptırmayla ilgili duyulan bir boğaz semti olmuştur. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi,1992)

Bölge nüfusu, zamanla inşa edilen köşk ve yalılarla artmıştır. Günümüze ulaşan tarihi eserleri arasında Beylerbeyi Sarayı, Beylerbeyi Hamamı, 200 yıllık olduğu varsayılan Beylerbeyi İskele Çeşmesi, Bostancıbaşı Abdullah Ağa tarafından yaptırılan cami ve çeşmesi, ve Bizans dönemine ait sarnıçlar bulunmaktadır.

2.1.2 Tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim

Beylerbeyi, İstanbul Anadolu yakasında bulunan 14 ilçeden biri olan Üsküdar'a bağlıdır. Kuzguncuk ile Çengelköy arasında yer alan semt eski zamanlarda bir şehir iken, zamanla değişen İstanbul'un Anadolu yakasındaki en eski ilçelerindendir. İstanbul tarih boyunca başta Tarihi Yarımada olmak üzere, Üsküdar da yenileme genişleme ve büyüme yaşamıştır. Bu süreç boyunca gelişmelerin sonucu olarak 1960 sonrası idari değişikliklerle birlikte bucak olan Beylerbeyi mahalle olarak Üsküdar'a bağlanmıştır.

Beylerbeyi'ndeki tarihi eserler zaman içerisinde kullanılmayıp, bakım görmedikçe yok olmaya yüz tuttuğundan dolayı ortadan kalkmıştır. Kilise'nin yerine apartmanlar dikilmiş, gecekondular inşa edilmiş ve otoparklar yapılmıştır. Bu durum günümüzde de devam etmektedir. Cadde ve sokaklarında yıkılmış ya da harebeye dönmüş olan eski konaklar bulunmaktadır. Yıllar geçtikçe Beylerbeyi'nde yaşayan insan profili

değişmiş, eski Beylerbeyliler de ortadan kalkmışlardır. Şu anki Beylerbeyi yaşamının eski haliyle hiç bir bağlantısı neredeyse kalmamıştır.

Bazı eski yapılar yakın tarihimizde yanmış, yıkılmış veya kaderine terk edilmiştir. Hasip Paşa Yalısı 1970'lerde yanmış, Hasip Paşa Yalısı'ndan Beylerbeyi İskelesine doğru sıra sıra dizilen ve sıra yalılar olarak bilinen ahşap mimarinin en güzel örneklerini sergileyen yalılar, aralarındaki Haşim Paşa Yalısı ile birlikte 1930'larda kül olmuş, Prenses Fatma Hanım'ın yalısı da yıkılmıştır. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi,1992) Sahilden yamaçlara doğru uzanan pek çok yalı ve köşklerin sonu da aynı olmuştur ve bunların pek azı restore edilmiştir.

2960 sayılı Boğaziçi Yasası'nın uygulanması ile birlikte Beylerbeyi sahil şeridinde çarpık yapılaşma diğer semtlere nazaran bir nebze olsa da durdurabilmiştir. Günümüzde konut işlevinin değişime uğramadığı ve sayıca artmaya başlayan toplu konut tipi yerleşimin de var olmadığı bir bölgedir çalışma alanı.

2.1.3 Mimari özellikler

19. yüzyılda yaşanan yangınlara rağmen sivil mimarlık örneklerinin çoğunda malzeme kullanımı ahşap olarak da karşımıza çıkmaktadır. Günümüze ulaşan ve bir bölümü 20. yüzyıl ilk çeyreğinde inşa edilen örneklerde, ahşap malzeme ve yapım tekniğinin kullanımından vazgeçilmemesinin sebebi malzemenin sağladığı avantajların yanı sıra kısıtlı bütçe ile gerçekleştirme olanağının bulunmasıdır. 19. yüzyıldaki Batılaşma süreci boyunca İstanbul'a gelen yabancı mimarların Osmanlı-Türk mimarisindeki etkileri ancak 20. yüzyıl başlarında görülmeye başlanır. 20. yüzyıl başlarında da yine dışarıdan malzeme alımı durdurulduğundan yerel ahşap malzeme kullanımı tekrar hareket kazanmıştır. Ve bu dönem Türk evi yapımının hız kazanmış olduğu bir dönem olarak bilinmektedir. Özellikle 1905 ile 1925 yılları arasında, Sarıyer, Arnavutköy, Beşiktaş, Kadıköy, Üsküdar gibi birçok konut bölgesinde, yeniden gelişme göstermeye başlamıştır (Batur, 1985). Sedat Hakkı Eldem, İstanbul'daki evlerin Türk evinin asıl özelliklerini taşıdığını, Anadolu'da yapılan evlerin ise hasbelkader oluştuğunu ileri sürmektedir (Eldem, 1955).

Ülkemizde büyük kentlerde oluşan hızlı nüfus artışı, önlenemeyen göç ve diğer siyasi ve sosyal etkilerin sonucu olarak hızlı ve çarpık kentleşme olgusu fazlasıyla

yaygındır. Doğal ve kültürel değerleri zamanla yok etmeye yönelik olan çarpık kentleşme plansız ve düzensiz bir halde hızla yol almaktadır.

14.12.1974 tarihi ve 8172 sayılı kurul kararı ile dönemin o süreçteki kentleşmenin yarattığı ekonomik ve sosyal baskıların, Boğaziçi ve çevresindeki yerleşmelerin bütün geleneksel değerlerini yok edecek ölçülere vardığına, İstanbul'un tarihi karakterinin bu en önemli verisinin yok edilmesi, aynı zamanda şehrin nefes alacağı en büyük rekreasyon alanının da yok edilmesi anlamına geleceğine kanaat getirilmiş ve sonuç olarak Boğaziçi'nin bu güne kadar ulaşmış doğal ve tarihi karakterinin korunması ve sağlıklı bir gelişmeye kavuşması için korunması gerekli sit alanı ilan edilmiştir. Bu ölçekte üzerinde durulacak en önemli konunun ise bölgenin karakterini yaratan Osmanlı İmparatorluğu devri yerleşme ölçülerinin verdiği yoğunluk ve karmaşa olduğu belirtilmektedir.

1974 yılında alınan kararla tarihi sit alanı olan bölgede bulunan çalışmaya konu olan yapı mimari özellikleriyle ahşap sivil mimari örneklerinden olup, 19 Nisan 1980 tarih ve 7759 sayılı kurul kararı ile sivil mimarlık örneği olduğu tespit edilmiştir. Yapı çevresinde bulunan diğer sivil mimarlık örneği olan yapılar da yine yakın tarihlerde tescil edilmiştir. Tez konusu olan yapı ise yapılan başvurular sonucu 16.07. 2008 gün ve 991 sayılı kararla II grup olarak belirlenmiştir.

Beylerbeyi'nden Küplüce'ye çıkan akslardan biri üzerinde bulunan yapının bulunduğu çevre dokusu, 1950'li yıllarda artan göç sebebi ile değişimler ile bu güne gelmiştir. Sosyal ve ekonomik değişimler ve koruma yaklaşımındaki farklı anlayışlar çerçevesinde bugün alanda bulunan tescilli eserlerin çoğu yapım sistemi betonarmeye çevrilmiş ahşap kaplama cephe yapılar haline dönüştürülmüştür. Bu değişimde malzemenin sürekli bakım ihtiyacının etkisi büyüktür. İç mekan kurgusunda ise güncel kullanıma uyarlanmış eklemeler ve çıkarmalar yapılmıştır. Restorasyon ilkelerine aykırı uygulamaların yapıldığı örnekler, neredeyse tümüyle çevreye aykırı sayılabilecek olan örnekler dahi görülmektedir. Bu uygulamalara konu olan yapılarla ilgili herhangi bir teknik ya da yazılı belgelere de rastlanılmamış olup izinsiz ve hatta kaçak oldukları açıktır. Bu tip uygulamaların dışında tez konusu yapı gibi, az da olsa, restorasyon geçirmeden bazı ufak çaplı müdahalelerle günümüze

gelen, malzemesi, planı ve kitlesi bütün olarak korumuş ahşap yapılar da bulunmaktadır.

Yapı ve yakın çevresi, eski kent dokusunun niteliklerini ve ahşap mimariyi korumaya devam eden bahçeli ayırık nizamda, genelde 2-3 katlı yapılardan oluşmaktadır. Tez konusu yapı da iki kattan oluşan bahçeli bir yapıdır. Çatı kaplamaları yer yer özgünlüğünü yitirmişse de cephe kaplamaları, pencere ve kapı doğramaları özgünlüğünü korumaktadır.

3. BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ

3.1 Yapının Tarihi

Beylerbeyi Şemsibey Sokağı dik yokuşlu, bozuk ve kaldırım taşı döşeli yolu ile etrafını yer yer yüksek duvarlı köşklerin çevirdiği ve Boğaz manzarasına hakim, fakat Küplüce Mezarlıkları'nın burada bulunması dolayısıyla en az iki asırlık bir sokaktır. Şemsibey Sokağı; Beylerbeyi Küplüce yolu, Araba Meydanı, Beyler Bayırı, Beylerbeyi Mektebi, Rençber ve Tefarik sokaklarına kavşaklarıyla geçit verdiğiinden Küplüce Mahallesi'ne giden temel sokaklardan biridir. (Şekil A1) Bu sokağın üzerinde bulunan pek çok ahşap köşk ve evler ya bakımsızlıktan harap olmuş, ya da yangın sebebiyle zaman içerisinde yok olmuşlardır (Baraz,1994).

Yapının yapım tarihine ilişkin kesin bir belgeye ulaşılmamakla birlikte, 1914-1918 yılları arasında İstanbul Şehremaneti Harita Şubesi Müdürü olarak görev yapan Mühendis Necip Bey tarafından çizilen ve genel olarak "Necip Bey Haritaları" olarak bilinen haritalarda yer almazken, 1930'lu yıllarda üretildiği tahmin edilen Anadolu Ciheti Haritalarında yapı mevcuttur. Bu doğrultuda, yapının haritada var olmaması mevcut olmadığı anlamına gelmez. Bu bilgilerle birlikte yapılan araştırmalar sonucu sokakta bulunan yapılardan yapım tarihi en eskiye dayananın, tez konusu olan yapı olduğu düşünülmektedir. (Şekil A2,A3,A4)

Yapının bilinen en eski sahibi Tüccar Ulvi Bey'dir. Daha sonra yapı el değiştirerek, Merkez Bankası İdare Meclisi Azası Haşim Bey'in köşkü olarak kitaplarda yer almaktadır. Haşim Bey'den sonra ismi bilinmeyen bir Albay ve sonrasında, 1966 yılında Rizeli müteahhit Ali İhsan Tuzcuoğlu tarafından satın alınmıştır. Tuzcuoğlu ailesi memleketleri olan Rize'den geldikten ve yapıya bazı onarımlar ve tadilatlar yaptıktan sonra yapıya 1967 yılında taşınmıştır. Başlarda sayfiye evi olarak kullandıkları yapı sonrasında sürekli ikamet ettikleri mekan haline gelmiştir.

Ali İhsan Tuzcuoğlu 1972 yılında vefat etmiştir ve eşi Süheyla Hanım'ın 2003 yılında vefatından sonra beş hisseli olan yapı 2008 yılında, diğer hissedarlar tarafından satın alınarak dört hisseye düşmüştür. (Şekil B1)

1974 yılında Boğaziçi öngörünüm kararı ile birlikte tescil edilmiş olan yapı, aile bireylerinin başvuruları sonucunda 16.07.2008 tarihinde, 991 numaralı karar ile II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenmiştir. (Şekil B4)

3.2 Genel Tanım

Tez kapsamında incelenen ahşap köşk, İstanbul Üsküdar 130 pafta, 747 ada ve 66 numaralı parselde yer almaktadır. 1098.2 metrekairelik parsel kuzeyden Boğaza komşu iken, batıdan farklı iki kapı ile Şemsibey sokağa açılır.(Şekil C1) Şemsibey sokakta bulunan ahşap köşk, iki kat ve çatı arasından oluşmaktadır. Yapı deniz kotundan 28 metre yukarıda konumlanırken, sokak kotundan 2 metre kadar aşağıda bulunmaktadır. Köşkün bulunduğu alanın yanı sıra iki basamak ile ulaşılan havuzlu bahçeden geçilerek kuzeyde kalan ve parselin diğer yarısını kaplayan bahçeye varılır. Bahçede iki katlı sonradan yapılmış olan bir yapı, birkaç ağaç ve alt bahçede de bir kuyu bulunmaktadır. (Şekil C2-C3-C4)

Parselin sokağı ulaşım sağlayan kapılardan biri halen ana giriş kapısı olarak kullanılırken, diğer kapı kullanılmamaktadır. İlk yapım amacı servis hizmeti olan bu giriş önündeki merdivenlerden bahçeye varılır. (Şekil C5) Parsele bu sokak dışında ulaşım sağlanmamaktadır . 9 kapı numaralı Tuzcuoğlu köşkü, yamuk altıgen olan parselin güney doğusunda, sınırda konumlanmıştır. (Şekil C6) Ana giriş kapısından köşkün olduğu kota seramik kaplı merdivenler ile inilirken, yapının ön cephesinden yapının ana girişine diğer bir taraftan da iki basamak ile inilip kuzeyde kalan havuzlu bahçeye varılır. Havuzlu bahçe zemini podima döşemedir. (Şekil C7)

Yapının Kuzey cephesinin hizasından arka cephenin olduğu tarafa bir geçiş olduğu gibi ayrıca havuzlu bahçeden alt bahçeye de bir geçiş bulunmaktadır. Alt bahçe iki ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk ulaşılan bölüm, ayrıca kömürlük merdivenlerinin bulunduğu mekandır. Burada büyük manolya ağacının yanı sıra, arsada var olan ahır olarak yapılmış yapının üst kotundan giriş bulunmaktadır. (Şekil C8) Şu an depo olarak kullanılan yapının alt katına giriş alt bahçe kotundan, sonradan eklenen üst katının girişi ise üst bahçenin olduğu kottadır. (Şekil C9) Bahçede bulunan meyve ağaçlarının yanı sıra alt bahçe meyve sebze bahçesi olarak kullanılmaktadır. Alt bahçenin kuzeyinden yapının arka cephesinden bahçeye inen diğer merdivenlerin altında da yine depo olarak kullanılan bir mekan daha bulunmaktadır. (Şekil C10)

Yapının arka cephesinde bir adet sarnıç ile yanında bulunan ocak günümüzde kullanılmamaktadır.(Şekil C11-C12)

3.3 Plan Özellikleri

Yapının plan biçimlenişi, iç sofalı, odaların doğrudan sofaya açıldığı bir düzendir. Ana düşey sirkülasyonu sağlayan merdivene de zemin katta sofadan ulaşılır. Zemin ve birinci katta bulunan sofalar denize dik biçimde planlanmışlardır. Bu sayede üst katta sofadan ulaşılan, mimari nitelikleri ile bezemeli olan balkon denize karşı konumlandırılmıştır. Bu hizada alt katta bulunan sofa pencereleri de yere kadardır. Yapı planlamasında ön cepheden ana giriş oluşturulmuş ve arka cepheden bahçeye ilişkilendirme yapılmıştır.

3.3.1 Zemin kat mekanları

Yapının zemin kat mekanları girişten sonra varılan sofa etrafında planlanmıştır. Katta bulunan iki oda, sofaya karşılıklı açılırken, kattaki diğer mekanlar sofanın diğer bir yanında gruplanmıştır.

3.3.1.1 Z01 Giriş

Köşkün ana giriş kapısından ulaşılan giriş çift kapılıdır. Camedanlı ilk giriş kapısının iki tarafında sütun bulunmaktadır. (Şekil C13) Yaklaşık 3.50 metreye 1.50 metre olan girişin zemini mermer döşeme olup burası büyük bir kapı ile eve, ana girişe açılır. Bu bölüm etrafı camedanlı kapı ile örtülü olup tavanı evin diğer tüm odalarında olduğu gibi çıtalı ahşap kaplamadır. (Şekil C14)

3.3.1.2 Z02 Giriş holü

Ana giriş kapısının iki yanında demir parmaklıklı üstü kemerli pencereler bulunmaktadır. (Şekil C15-C16) Eve giriş mekanı olarak hizmet eden mekan ayrıca Z13 numaralı kilere, Z16 numaralı mutfağa, Z1 numaralı harem selamlık işlevi gören merdivenlere ve Z03 numaralı odaya da ulaşım sağlar. (Şekil C17) Ana girişin asıl yönlendirmede bulunduğu mekan, girişin karşısında bulunan Z04 numaralı alt sofadır. Giriş mekanı 4 metreye 1.30 metredir ve döşemesi ilk bölümün devamı

olarak mermer, tavan ahşap çıtalı kaplama ve duvarlar ise sıva üzeri boyadır. (Şekil C18)

3.3.1.3 Z03 Oda

İki girişi bulunan mekan bir taraftan bir basamak ile girişe açılırken diğer bir kapıdan da zemin katta bulunan alt sofaya geçiş sağlar. Odanın girişindeki kapaklı bölme ve ayrıca diğer taraftan çift kapılı olan özgün bir dolap bulunmaktadır. Eski evlerde her odada bulunan yüklük adı verilen bu dolaplar, ayrıca eskiden bir işlevi daha gerçekleştirmek için yapılmaktaydı. Bu yüklüklerin altında yıkanmaya uygun bir ortam bulunurdu. Tez konusu yapıda bu uygulamanın var olmadığı, su için herhangi bir gider yapılmamış olmasından da anlaşılmaktadır.

Odanın ön cepheye bakan iki, yan cepheye bakan üç adet olmak üzere bahçeye açılan beş adet penceresi bulunmaktadır. Dışarıdan demir parmaklıklı olan pencereler ahşap giyotin tip pencerelerdir. Pencere kepenkleri oldukça harap durumdadır. Yaklaşık 19 metrekare olan mekanın döşemesi ahşap rabıta ve tavanı ahşap çıtalı süslemelidir, duvarlar ise sıva üzeri boyadır.(Şekil C19-C20)

3.3.1.4 Z04 Sofa

Türk evi genel çizgileri ile orta sofalı olan yapıda girişten tek bir basamak ile zemin kotuna ulaşılan sofa, zemin kata hakim olan mekandır. Dikdörtgen olan mekandan Z02 numaralı oda dışında Z04 numaralı odaya da geçiş vardır. Zemin kat sofadan bir üst kata hizmet eden ana düşey sirkülasyon alanı merdiven, merdiven holü ve holün yönlendirdiği arka bahçeye de çıkış bulunur. Bu mekanların yanı sıra Z10 alt kat banyo ve çamaşırhane, Z11 tuvalet ve Z12 depo da salonun etrafında planlanmıştır. 23.5 metre kare olan mekanın döşeme ve tavanı ahşap iken duvarlar sıva üzeri boyadır. Sofa yapının zemin katında bulunan gösterişli bir bölümüdür ve yapının batısına bakan yere kadar uzanan üç adet ahşap pencereleri bulunmaktadır. Sofanın giriş kapısı olan, diğer mekan kapılardan daha geniş olan kapılar, zaman içerisinde set ekipleri tarafından sökülmüş olup şu an mevcut değildir. Yine farklı bir tavan süslemesi de mevcuttur. (Şekil C20- C21-C22)

3.3.1.5 Z05 Oda

Sofadan ulaşılan ve zemin kattaki ikinci bir oda olan mekanın yine diğer oda da olduğu gibi, bu sefer ön cephe yönünde bir, arka cepheye açılan bir ve yan cepheye açılan üç adet olarak toplam beş penceresi bulunmaktadır. Pencereler evin diğer tüm pencereleri ile aynı, giyotin tip ahşap pencerelerdir. Yine kare bir mekan olan odada, Z02 mekanında olduğu gibi bir nişli bir dolap ve dolabın önünde de özgün mermer kurna bulunmaktadır. Mekanın zemini ahşap, duvarlar ise sıva üzerine boyalıdır. Tavanı çıtalı ahşaptır ve tavan süslemesi de mevcuttur.(şekil C23-C24)

3.3.1.6 Z06 Bahçe giriş

Yapının arka bahçeye açılan tek bölümü ayrıca Z07 merdiven altı deponun da girişinin bulunduğu mekandır. Zemini taş döşeme olan mekan ahşap kapı ile eve giriş sağlarken demir çift kanatlı kapı ile bahçeye açılır. (şekil C40)

3.3.1.7 Z07 Merdiven altı depo

Zemin katın arka bahçeye açılan kapısından bahçeye yönelen doğrultudaki mekan, yapının ana sirkülasyonu olan merdivenin altının değerlendirilmesi ile oluşmuştur. Arka cepheye açılan ahşap pencere işlevsiz olduğu düşünülerek son yıllarda sıvanmış ve kapatılmıştır. Mekanın zemin şap duvarları da sıvadır. Ahşap merdivenin altı olan depo tavanı merdivenden ötürü ahşaptır. Kullanım amacı son 40 yıldır değişmeden günümüzde de aynı amaçla kullanılmaktadır. (şekil C41-C42)

3.3.1.8 Z08 Merdiven Holü

Eldem'in belirttiği gibi, 19. yüzyılda geniş ve ferah merdiven merakı neticesinde merdivenler sofanın içinde belirsiz bir yerden bir uca doğru giderek bu kısmı tamamen işgal eden merdivenler şeklinde yapılmıştır (Eldem, 1954). Bu yapının merdivenleri de üst kata çıkan gösterişli merdiven holü, sofanın devamı olarak tasarlanmış, 9,5 metrekaredir. Zeminde bu de bulunan sofanı devamı olduğundan döşemesi sofa ile aynı, ahşap rabıtabır, duvarlar ise sıva üzeri yağlı boyadır. Merdiven holünün ve merdivenin tavanı da farklı bir ahşap süsleme ile kaplıdır. Sofadan doğrudan olarak yapının doğusunda kalan arka bahçeye çıkışa bu mekandan varılır. (şekil C25-C26)

3.3.1.9 Z09 amaşırhane

Zeminde bulunan merdivenlerin başladığı yerden bir girişi olan mekan, içeriden bir mekana daha açılır. Üç basamakla çıkılan mekan, özgün halinde banyo hizmeti vermek için tasarlanmıştır. Kullanıcılar bir bölümde su ısıtıldığını bir bölümde de yıkanıldığını belirtir. şu an özgün işlevini kısmen yitirmiş olan mekanda çamaşır makinesi vardır. Mekanın bu bölümünde, komşu mekanlar olan Z11 tuvalet ve Z12 depo mekanlarında da olduğu gibi üst kotta demir parmaklıklı ahşap bir penceresi bulunur. Mekanın döşemesi özgün karo siman döşemedir. Yaklaşık yedi metrekare olan mekanın duvarları sıva üzeri boya, tavanı ise ahşaptır. (şekil C27-C28)

3.3.1.10 Z10 Banyo

Mekanın içinde bulunan ikincil mekan üç metrekare dikdörtgen bir mekandır. Bu mekanda da arka cepheye açılan, yine demir parmaklıklı iki adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Bu bölümün zemini seramik tavanı ve duvarın yarı kotundan sonrası sıva üzeri boyadır. Alt kotta ise duvarlar mermer kaplamadır. Mekanda ayrıca özgün mermer kurna bulunmaktadır. Yapının arka cephesine bulunan sarnıç bu mekanın bitişiğindedir. İ içe olan mekanlar arasında da baca çıkış noktaları bulunmaktadır. (şekil C29-C30)

3.3.1.11 Z11 Tuvalet

Zemin kat ana mekanı olan salondan girişi bulunan dar uzun olan mekan yaklaşık üç buçuk metrekaredir. Solda özgün lavabo ve bir basamak üst kotta da klozet bulunmaktadır. Mekanda üst kotta yapının güneydoğu cephesine açılan küçük demir parmaklıklı bir penceresi bulunmaktadır. Döşeme ve duvarlar fayans kaplıdır. Tavan ise ahşaptır. (şekil C31-C32)

3.3.1.12 Z12 Depo

Tuvaletin bitişiğinde yer alan ve depo olarak tasarlanmış olan mekanda büyük bir hidrofor yer aldığından bunun dışında başka alan kalmamıştır. Deponun da tuvalette olduğu gibi, tavana yakın, yapının güneydoğu cephesine açılan küçük demir parmaklıklı bir penceresi bulunmaktadır. Yaklaşık üç metrekare olan mekanın döşemesi şap, duvarları sıva üzeri boya iken tavanı ahşaptır. (şekil C33)

3.3.1.13 Z13 Kiler

Girişten tek basamakla çıkılan dar uzun olan mekan mutfağın yardımcı bir mekanı gibidir. Özgün bir mermer tezgah ve eviye bulunan mekan dar bir koridor halinde harem selamlık olarak kullanılan merdivene paraleldir. Üç buçuk metrekare olan mekanın dışarıya açılan bir penceresi olmakla birlikte duvarları sıva üzeri boya tavanı ise ahşaptır. Günümüzde bu mekan kullanılmadığı gibi bir buzdolabı ile girişi kapatmıştır. (Şekil C34-C35)

3.3.1.14 Z14 Hol

Yapının Z02 giriş mekanından ulaşılan hol Z13 kilere, Z16 mutfığa ve Z14 harem selamlık işlevi için tasarlanmış olan merdiven holüne geçiş sağlar. Tavanı ahşap olan mekan yaklaşık bir metrekaredir ve zemini ahşap üzerine pvc kaplamadır.

3.3.1.15 Z15 Merdiven holü

Z16 numaralı mutfağın hemen yanından açılan kapıdan ulaşılan merdivenler yukarıda üst katta bulunan 105 numaralı odanın içine açılır. Zemin katta yapının güneyine açılan demir parmaklıklı iki adet üst üste penceresi bulunur. Ahşap merdivenlerin bulunduğu alanının tavan ve duvarları da ahşaptır. (Şekil C38-C39)

3.3.1.16 Z16 Mutfak

Zeminde bulunan ana mutfığa, girişten bir basamak ile ulaşılır. Mutfak girişinden ötürü bozulmuş bir kare mekandır. Yenilenmiş olan mekanın giriş kapısının bulunduğu cephesinde evin diğer tüm pencereleri gibi ahşap giyotin pencere bulunur. Dokuz metrekare olan mekan zemini ahşap üzeri muşamba kaplıdır. Kullanımda mekanın fonksiyonu değiştirildiğinden duvarları fayans kaplıdır. Özgün halinde oda olan ve sonradan mutfığa dönüştürülen mekanın tavanı da ahşaptır. (Şekil C36-C37)

3.3.2 Birinci kat mekanları

Ana sirkülasyon elemanı olan merdivenden birinci kata varıldığında sofaya açılan merdiven holüne ulaşılır. Sonradan yapılan cam kapı ile sofa mekanına, mahremiyet kazandırılmıştır. Bu katta da yine mekanlar sofa etrafında planlanmıştır. Denize dik

yönde sofa yapının önemli mimari öğelerinden olan balkona, bu sayede de Boğaziçi'ne açılır.

3.3.2.1 101 Mutfak

Merdivenlerden yukarı çıkıldığında varılan merdiven holü mutfağa yönelir. Birincil mekan olan mutfakta yapının arka cephesine bakan iki adet ahşap pencere bulunmaktadır. Demir parmaklıklı olan pencereler yapının diğer pencereleri gibi ahşap giyotin tip pencerelerdir. Zemini ve tavanı ahşap olan mekan yaklaşık on metrekaredir. Yine burada da mermer tezgah üzerinde duvar seramik kaplı iken mekanın diğer duvarları sıva üzerine boyadır. (Şekil C43-C44)

3.3.2.2 102 Sofa

Birinci kata hakim mekan olan sofaya giriş, merdivenlerin bitiminde bulunan muhdes camekan kapıdan sağlanır. Kapı, salonun mevcut tavan süslemesinin belirsiz bir yerinden başlamakta ve tüm açıklığı geçmektedir. Camlı kapıdan sofaya geçiş sağlanırken salondan da, kattaki mekanlara dağılım gerçekleşir. Salon bu kata hakim ana mekandır ve yaklaşık otuz metrekaredir. Zemini geniş, çok sık rastlanmayan ortalama 50 cm genişlikte levhalarla ahşap rabita döşeme iken yine tavanında yapının diğer mekanlarında olduğu gibi ahşap göbekli bir tavan süslemesi mevcuttur. Mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. (Şekil C45-C46-C47-C48)

3.3.2.3 103 Tuvalet

Sofadan açılan tuvalette özgün bir mermer kurna bulunmaktadır. Üç buçuk metrekare olan mekanın zemini de duvarları seramik kaplı iken tavanı ahşaptır. Mekanda üst kotta komşu sınıra bakan cephede bir penceresi bulunmaktadır. Mekan kısa bir süre öncesine kadar tamamı ile özgün döşeme elemanlarına sahipken, set ekipleri tarafından değiştirilmiş ve bugünkü mevcut olan döşeme ile kaplanmıştır. (Şekil C49-C50)

3.3.2.4 104 Depo

Yaklaşık üç metrekare olan mekanın komşu yapıya bakan cephesine açılan bir ahşap penceresi vardır. Yapının yapılışından bu yana işlevi değişmeyen mekanın zemini

muşamba kaplı iken duvarları sıva üzeri boyadır. Yine bu ufak mekanda dahi ahşap çıtalı bir tavan mevcuttur. (Şekil C51-C52)

3.3.2.5 105 Oda

Sofadan geçiş sağlanan mekanda yapının ikincil sirkülasyon mekanı olan harem selamlık merdiveni bulunur. Mekanın ön cepheye bakan iki, komşu yapıya bakan cephesinde bir adet ahşap penceresi bulunur. Yine döşemesi ahşap iken duvarlar diğer mekanlarda olduğu gibi sıva üzeri boyadır. Bu mekanda da diğer odalardan farklı bir ahşap çıtalı tavan süslemesi bulunur. (Şekil C53-C54)

3.3.2.6 106 Oda

Girişin tam üzerinde planlanmış olan mekan, üst katın odalarından biridir. Sofadan büyük kemerli cam bir kapı ile odaya girilir. Ön cepheye açılan üç adet ahşap penceresi dışında karşılıklı iki adet daha ahşap giyotin penceresi bulunmaktadır. Döşemesi ahşap üzeri muşamba kaplama iken, tavanı ahşap çıtalı kaplama ve duvarlar sıva üzeri boyadır. (Şekil C55-C56)

3.3.2.7 107 Oda

Üst kat sofadan ulaşılan oda içerisinde diğer odalarda da olduğu gibi özgün dolap bulunmaktadır. Dolabın ayrıca giriş kapısının karşısında tek kanattan oluşan bir kapağı daha bulunur. Yine ahşap rabita döşeme olan mekanda ahşap çıtalı göbekli tavan bulunur. Duvarları ise diğer odalarda olduğu gibi sıva üzeri boyadır. (Şekil C57-C58)

3.3.2.8 108 Oda

Sofadan girişi bulunan ve kattaki son oda olan mekana ayrıca merdivenlerin çıktığı hole de bir kapı ile açılır. Mekanın yapının yan cephesine bakan üç, arka cepheye bakan üç adet ahşap giyotin tip pencere bulunmaktadır. Bunların yanı sıra 102 Sofa mekanından açılan balkona bakan da bir penceresi bulunmaktadır. Döşemesi diğer tüm mekanlarda olduğu gibi ahşap rabita döşeme iken tavanı yine diğer mekanlardan farklı bir süsleme ile çıtalı ahşap tavadır. (Şekil C59-C60)

3.3.2.9 109 Balkon

Geleneksel mimaride balkon ender olarak görülürken, Türk mimarisine Batı etkilerinin girmesinden sonra üst katlarda, üstü çoğunlukla alınlıklı ve süslü yaşmaklı balkonların olduğu görülmektedir. Balkonların döşemesi genellikle çinko ile kaplıdır (Günay, 2007). Bu yapıda da üst katta bulunan 102 Sofa mekanından ulaşılan balkon, yapının en gösterişli cephesine açılır. Günay'ın anlatımlarında olduğu gibi zemini çinko kaplama olan mekanın tavanı ahşap çıtalı tavadır. Korkuluklar ise özgün değildir. Bezemesi aynı olarak yapılmış fakat malzeme, yapım tekniği olarak özgünlükle bağdaşmayan bir öğedir. (Şekil C61-C62)

3.3.3 Çatı Arası

105 numaralı odadan ulaşılan çatı arası alt kattan gelen harem selamlık merdivenin bulunduğu yerin üst kotudur. Çatı onarımları için kullanılan mekan bakımsız ve harap durumdadır. (Şekil C63-C64)

3.4 Cephe Özellikleri

3.4.1 Batı Cephe (Giriş Cephesi)

Yapının girişinin bulunduğu cephede vurgu, camlı giriş kapısıdır. Renkli camlı olan kapının yanı sıra cephede hakim olan simetri ile cepheye yansıyan girişin çıkması ile cepheye hareket kazandırmıştır. Pencerelemlerin denizlik hizasına kadar sıvanmış olan duvar bu kottan itibaren ahşap kaplamadır. Cephede giriş üzerinde bulunan 106 numaralı odaya ait üç adet ahşap pencere bulunurken çıkmanın dışındaki alanlarda alt ve üst kotta ikişer pencereli bir düzen vardır. Cephede ayrıca tuğla baca mevcuttur. (Şekil C65-C66)

3.4.2 Kuzey Cephe (Yan Cephe)

Yapının en gösterişli cephesi olan cephe, süsleme bakımından en zengin olan cephedir. Yine bu cephede de ön cephede olduğu gibi ahşap kaplama pencere denizlik hizasından itibaren başlar. Cephede simetri ve ritim hakimdir. Cephede geri çekilmeler ve öne çıkmalar ile cephe vurgulanmıştır. Üç ana bölme halinde tasarlanmış olan cepheye açılan her mekanın cepheye üçlü pencere dizisi halinde

adet ahşap giyotin pencereleri vardır. Yapıda bulunan tek balkon da yine bu cepheye bakar ve özgün olan fûruşları ile zenginlik katar. (Şekil C67-C68)

3.4.3 Doğu Cephe (Arka Cephe)

Yapının arka cephesi olan cephe, gösteriş bakımından zayıf olan bir cephedir. Yapının diğer iki cephesinin aksine (ön ve yan), cephe tamamıyla asimetrik bir düzene sahiptir. Cephede merdivenin vurgulanması ile çıkma söz konusudur. Bu çıkmada merdiven sahanlığında bulunan pencereler konumlanmaktadır. Sıva üzeri boya olan cepheye açılan, zeminde Z10 banyo mekanının iki adet penceresi yapıya bitişik olarak bulunan sarnıcın kotunda olduğundan kapanmıştır. Aynı hizada üst kotta, birinci katta bulunan 101 mutfak mekanına ait iki adet ahşap pencere bulunur. Cephede alt sofadan çıkışın bulunduğu demir bir kapı da mevcuttur. Kapının yanında yapıya mevcut olan üç adet bacadan biri bulunur. Diğer yönünde ise alt kat Z05 odasının bir adet aynı hizada üst kotta ise, üst katta bulunan 108 numaralı odanın iki adet ahşap penceresi vardır. (Şekil C69-C70)

3.4.4 Güney Cephe (Komşu Sınır Cephe)

Bu cephenin arsa sınırında kalması ile cephe özelliğini yitirmiştir. Arsanın komşuya bakan sınırına paralel, sıvalı olan cephesi ile sınır duvar arası yaklaşık elli santimdir. Bu cepheye açılan pencereler ve cephedeki hareketlilik gönünde bulundurulduğunda sınır ile ilişkisinin sonradan bugünkü halini aldığı düşünülmektedir. Fakat bu cephedeki saçak genişlikleri ve ayrıca diğer cephelere nazaran hiçbir konsol kullanılmamış olması göz önünde bulundurulduğunda, yapı konumunda bir değişiklik olmadığı söylenebilir. Bu durumu belgeleyen bir kayıt bulunmamakla beraber bu sebeple, bu cephede alt kotta olan pencereler işlevlerini yitirmiştir. Yapının arka cephesinde olduğu gibi asimetrik ve gösterişsiz olan cepheye alt katta, Z13 kilere ait, Z14 harem selamlık merdivenine ait ve yan yana bulunan Z08 tuvalet ve Z09 çamaşırhane mekanlarına ait basit ahşap, demir parmaklıklı pencereler açılır. Üst kotta ise yalnızca 103 tuvalet ve 104 depo mekanlarına ait yine aynı özellikte pencereler bulunur. Arka ve ön cephede olduğu gibi bu cephede de tuğla baca mevcuttur. (Şekil C71-C72)

3.5 Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Ahşap iskelet sistem ile yapılmış olan yapı özgün malzeme ve teknik ile yapılmış olup, günümüze kadar özgünlüğünü yitirmeden ancak, yıpranarak ulaşmıştır.

Ahşap iskelet sistem; taşıyıcı elemanlar arasındaki boşlukların doğa etkilerine dayanıklı malzemelerle doldurulması, sıvanması veya ahşap elemanlar ile kaplanması biçiminde oluşturulur. Bu sisteme etkiyen yatay etkiler genellikle payandalar, eğimli çakılmış alt kaplamalar ile sağlanır. Ahşap inşaatta iskelet arasındaki dolgu; kerpiç, taş ve tuğladır. Kaplamalar; bağdadi (ahşap çıta üzeri sıva), rabbitz üzeri sıva ve her türlü konumda ahşap uygulamalardır. (Çelebi, 1994)

Ahşap inşaat, dönemin kagir yapıları ile kıyaslandığında evlerin daha ferah, havadar ve aydınlık olmalarına olanak vermekte, çıkmalar, girintiler, büyük saçaklar sorun olmadan uygulanabilmekte, pencerelerin açılmasında bir engel, sınır kalmamakta, duvarlar hava alıp, rutubet olmamaktadır. Eldem'in de belirttiği gibi diğer yapıım sistemlerine oranla ahşap sistemler depreme daha çok dayanabilmektedir. Bütün bu etkenlerin yanı sıra, evler Türkler için geçici ikametgah olarak anlaşılmasından dolayı kalıcı olmaları önemli olmamakta, aksine kolay tadil edilebilecek, hatta yıkılıp yeniden modaıa uygun inşa edilebilecek tarzda olmalarından tercih edilmektedir (Eldem,1955).

Evlerin yapıımında kullanılan ağaçlar bölgelere göre farklılık gösterirken, geçmişten günümüze kadar farklı ağaç türleri seçilmiştir. Fakat, sert ve dayanıklı bir ağaç olmasından ötürü, çam meşe gibi kullanışlı ağaç türleri tercih edilmektedir. Yapıda kullanılan ağaç türü ise çamdır.

3.5.1 Temeller

Yapının temellerine ait herhangi bir sondaj çalışması yapma imkanı olmadığı için kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

3.5.2 Duvarlar

Geleneksel yöntemlerle inşa edilen yapı, geleneksel Türk evi yapıım sistemlerinde incelendiği gibi ahşap karkas sistemden oluşur. Zemin kat duvarı üzerine konan bir

ahşap hatıl üzerine aralıklı taşıyıcı dikmeler oturulmuştur. Dikmeler kat yüzeyinde yine bir hatıl ile bağlanırken ana dikmeler köşelerdedir.

Ahşap karkas sistemin sudan korunması için genellikle, iç mekanlarda sıva üzeri boya, dış yüzeyde ise çoğunlukta ahşap kaplama iken yer yer sıvadır. Günay'ın anlatımlarında ahşap yapıların cephelerinin tahta ile kaplanması, ormanlık kıyı kesimlerinde dünyanın başka yörelerinde de izlenen bir uygulamadır. Bu nedenle bizim ülkemizde kaplama yöntemlerinden birinin adı yalı baskısı olarak bilinir. Tahtalar bindirme ya da geçme yöntemi ile birleştirilir (Günay, 2007). Ahşap suyu çok iyi engeller, o yüzden iyi bir dış yüzey koruyucusudur. Ahşap kaplamalar önceki dönem örnekleri incelendiğinde geniş ve sığ profilli iken, sonraları ek yerleri hatta ortaları dahi kordonlu olarak yapılmıştır. Ali Talat, kaplama tahtalarının aynı zamanda binada bir düzen de yarattığı için birbiriyle birleştiği yerde süsleme olmak üzere kordon denilen silmeler yapıldığını belirtmektedir (Ali Talat,1923). Marmara bölgesinde sıkça görüldüğü gibi tez konusu yapıda da, iki cephede ahşap kaplama iken, arka ve yan cephe sıvadır. Ahşap kaplama olan cepheler giriş cephesi ve denize dik olan Kuzey cephedir. Bu cephelerde yukarıda anlatılan yalı baskısı yerine kordonlu yatay kaplama yöntemi uygulanmıştır. Bu teknikte ayrıca köşe pasaları bulunmamaktadır. Köşe pasaları, kare ve dikdörtgen direklerle köşelerin bezenmesi veyahut yatay bazı ek yerlerinin kapatılması amacıyla yapılan çeşitli profillerdeki uygulamalardır (Ali Talat,1923).

Diğer iki cephede ve iç mekanlarda ise karkas sistem üzeri sıva ve boyadır. Sıva ahşap çatki sistemi dış etkenlerden koruyan ucuz, uygulanması kolay olması sebebiyle seçilen bir yöntemdir. Sıvanın bozulmadan yıllarca kalmasının yanı sıra, yapıdaki strüktür sorunları, kötü işçilik ve bakım onarımındaki eksiklikler ile çatlama, çirkinleşmeler ve hatta bağdadiden ayrılmalar görülebilir. Tuzcuoğlu köşkünde arka cephe ve yan cephede uygulanmış olan sıva ve boya kaplamasında çatlaklar ve dökülmeleri görülmektedir.

Yapı dış duvarları da 20 cm iç mekan duvarları da 20 cm dir. Duvar içerisinde yer alan dikmeler de 10x10 cm olduğu öngörülmektedir. Ahşap çatki içi bağdadi şekilde yapılmıştır. Daha çok son yüzyılda görülen bu sistem ile çatki içi doldurulmayıp boş bırakılmıştır. Çatkiya fazla yük vermemesi nedeniyle ince ahşap kesitlerinin kullanılmasını sağlaması, aradaki boşluğundan dolayı ahşabın bozulmadan uzun

yıllar dayanması, çabuk inşa edilmesi gibi nedenlerle İstanbul ve çevresinde çok uygulanmıştır. (Günay,2007)

3.5.3 Döşeme

Yapıda iki farklı tür döşeme tekniği uygulanmıştır. Bunlar zemine oturan döşemeler ve ahşap kirişli döşemelerdir.

Geleneksel mimaride zemin katı oturma amaçlı kullanıldığı zaman, zemini toprak, taş veya daha geç dönemlerde ithal seramik veya karo simanla kaplanmıştır. (Günay, 2007) Zemine oturan döşemelere örnek olarak zemin kat giriş döşemesi ile başlayan mermer döşeme yapının başka herhangi bir yerinde kullanılmamıştır. Zemin kat banyo mekanında da evin diğer bölümlerinde karşılaştığımız karo siman döşeme bulunmaktadır. Renkli çimento harcıyla kalıp kullanarak 20x20 cm karolar şeklinde yapılmış ve grobeton üzerine döşenmiştir. (Şekil C73-C74)

Geleneksel ahşap mimaride döşemeler daima zeminden yüksekte yapılarak aşağıda bir hava boşluğu bırakılır. Hava boşluğunun rutubeti kontrol altına alır. Döşeme altının rutubeti arttıkça ahşap kiriş ve döşeme tahtalarındaki rutubet miktarı artar ve çürümeye başlayabilir. Havalandırma için döşeme kirişi altından zemine kadar en az 55 cm boşluk gerekir. Zemin kat döşemesi tek katlı yapılıdır. (Günay, 2007) Yapının zemin kat döşemesi de, bu sebeplerden ötürü girişten sonra, bu şekilde zeminden yüksek olarak yapılmıştır.

Bugün banyo ve çamaşırhane olarak kullanılan mekanlar dışında yapının diğer mekanlarında döşeme, ahşap kirişleme üzerine ahşap rabıtaadır. Ahşap rabıta boyutları mekanlara göre farklılık göstermektedir. 25 cm altında tahta genişliğine sahip ise Günay'a göre bu durum geleneğe uymamaktadır. Yapıda ahşap döşemeki rabıta genişlikleri mekanlara göre değişiklik göstermektedir. Fakat geleneğe aykırı bir uygulama gözlenmemiştir. Rabıta genişlikleri mekanlara göre değişiklik göstermektedir. (Şekil C75-C76)

3.5.4 Tavanlar

Yapıda bulunan mekanlarda tavanlarda görülen sistem ahşap kirişler üzerine ahşap kaplama tekniğidir. Tüm mekanların tavan kaplamasının üzerindeki tavan bezemeleri birbirinden farklı olduğu gibi ortak olarak göbekli çıtalı ahşap kaplamadır. Tahta,

pasa ve çubuklarla oluşturulan geometrik desenli tavanlar geleneksel ahşap mimari özelliklerindedir ve yapıda her mekanda bu uygulama mevcuttur. (Şekil C77-C78)

Talat pasaları; çoğunlukla tavan tahtaları bazen kaplama tahtaları ile benzeri imalatta tahtaların aralıklarını kapatmak üzere kullanılan, çeşitli genişlik ve kalınlıklarda, boyuna, gereğine göre basit ve süslü silmeler olarak tanımlanmıştır. Pasalar kullanma yerleriyle yapım biçimi ve arzu olunan üslup ve bezemeye göre pek çok profil verilmekte olup genellikle çıta türünden pasa, adi veya düz pasa, kabartma pasa, bileşik pasa adlarıyla değişik türlere ayrılabilir (Ali Talat,1923). Tez konusu yapıda bu farklı tipler farklı birleşimlerle her mekanda farklı bir geometrik desen ile karşımıza çıkmaktadır. (Şekil C79-C80)

3.5.5 Örtü Sistemleri

Ahşap karkas sistemi korumak için yapılan kaplama ve sıvamaların dışında bir başka örtü de çatı ve saçaklardır. Türk ahşap mimarisinde çatı kırma çatı biçiminde ve her zaman yatay saçak oluşturacak biçimde tasarlanır. R. Günay, çatı biçimini yalın, saçaklarda girinti ve çıkıntılardan kaçınılarak sorun çıkaracak eğik derelerin oluşması engellenmeye çalışılmış olarak tasarlandığını belirtir. Geleneksel ahşap çatılar oluklu kiremitle örtülüdür. (Günay , 2007) Yapıda çatı örtüsü olarak birleşik kırma çatı kullanılmıştır. (Şekil C81-C82) Türk ahşap mimarisinde vazgeçilmez bir örtü malzemesi olan oluklu kiremit yer yer mevcut iken 19.yüzyılın ikinci yarısında Marsilya'dan ithal edilmiş ve sonrasında ülkemizde de imal edilmeye başlanmış olan Marsilya tipi kiremit de kullanılmıştır. (Şekil C83) Farklı iki tip malzemenin mevcut olma sebebi ise ekonomik sebeplerden başka bir şey değildir. Yapı malzemeleri içinde tarihi en eskiye dayanan malzemelerden biri olan kiremidin ömrünün en az 100 yıl olmak üzere birkaç yüzyıl dayanabilecek bir malzeme olduğu bilinmektedir. Fakat yapıda görülen farklı tip kiremit örneklerinin sebebi ancak, seçilmiş olan kiremidin yapısal yetersizliğidir. Bu da kiremidin iyi pişirilmemiş olmasından ötürü dış etkenlere karşı dayanıksızlığı ve tahribatı ile sonuçlanmıştır. Talat'ın anlatımlarından yola çıktığımızda, bir başka sebebin de yapıda özellikle saçak uçlarındaki kiremitlerden başlayarak değiştirilmiş olduğunu da var sayarsak, yerli kiremitlerin ağırlığının azlığı dolayısıyla çatı üzerinden kaydığı ve şiddetli rüzgarlarla birlikte oluk tarafındaki kiremitlerin bozulduğunu söyleyebiliriz. Bu durumu engellemek için ise yelkovan adı verilen, çinko oluğu ile kiremitler arasında

bir tahta birleştirilir. Yapıda çatı +9.91 kotunda bitmekte ve üç cephede konsollarla desteklenen saçaklarla bitirilmiştir. (Şekil C84-C85)

Geleneksel mimaride cepheyi korumak amaçlı geniş yapılan saçaklara uygun olarak saçak örneği bulunmaktadır. (Şekil C86) Koltuk altı silmeleriyle kat kornişleri ve bunların parçaları ve ayrıntıları tümüyle görüldükten sonra saçaklar ve saçak kornişlerinin tasarım ve imalleri gayet basittir (Ali Talat,1923). Talat, çıkmaların altına kat kornişini koymanın mecburi olduğunu vurgulamıştır. (Şekil C87)

Ayrıca tavan kirişleri ve çatı merteklerinin uzatılması ile oluşan saçaklarda çinkodan yapılmış oluk bulunmaktadır. Çatı eğimine, iniş borusunun yeri ve çapına göre farklılık gösteren oluklar yapıda geleneksel yarım daire kesitli oluk tipidir. Bu uygulama tez konusu yapıda da mevcuttur. (Şekil C88)

Farklı birleşime sahip olan çatıda çıkmalar, geleneksel ahşap mimaride kullanılan direk ve dikmelerle desteklenmiştir. (Şekil C89) Bu dikmeler payanda, eli böğründe, konsol ve furuş olarak adlandırılan yapı öğeleridir. Konsolların çeşitleri, tavan balkon, şahniş (çıkma), yatay ve eğimli saçaklar, raf ve benzeri olup genel olarak herhangi bir düzlük üzerine gelen ağırlığı tutmak üzere vücuda getirilen, aralıklı olarak konulmuş çıkıntılı yapı öğelerine konsol denir (Ali Talat,1923). Talat anlatımında konsolları 4 ana başlık altında toplamıştır:

- Birincisi: Küçük ağırlığa maruz bulunan raflar ile benzeri yerler için yapılan oymalı veya oymasız hafif konsollar
- İkincisi: Özellikle ağırlığı hafifletmeye yarayan konsollar
- Üçüncüsü: Süsleme amaçlı yapılan konsollar
- Dördüncüsü: Balkon, çıkma konsolları.

Yapıda kullanılan konsollar, ağırlığı azaltmaya yarayan konsollardan olup yer yer çiftli olarak da kullanılmıştır. (Şekil C90-C91) Yapının üç cephesinde kullanılmış olan konsollar süslemeden kaçınılarak yapılan konsollar uygulanmış temel örnek tiplerinden biridir. Bu tip konsollar amaca yönelik yapıldığından, genel görünüşü de sadedir. Lamba ve zıvanalarla birleştirilen konsollar, bezeme amacıyla parçaya bazı pahlar açılarak bazı parçalar ilave edilmiştir. Bu durum konsolun işlevine ya da

sağlamlığa etkisi yoktur. Konsollar cephede köşe ve pencere pervazlarına üzerinde bulunurken ayrıca uygun mesafelerde çoklu olarak kullanılmışlardır.(Şekil C92-C93)

Talat'ın anlatımlarında binalarda birbirini izleyen iki katı birbirinden ayırt eden döşeme doğrultusunda çoğunlukla bir silme yapılmaktadır. Halk arasında kat kornişi adıyla anılan bu silmenin en sade şekli Tuzcuoğlu köşkünde uygulanmıştır. Farklı boyut ve bezeme örneklerinin mevcut olduğu kat balkon ve konsol gibi çıkmaların kenarlarına birer kat kornişi yapmanın hemen hemen zorunlu olduğunu da vurgulamaktadır. (Şekil C94-C95)

Geleneksel örneklerde çıkma altları basit veya bezeli bir tavan ile kaplanmaktadır. Köşkte ise sade bir örnek uygulaması mevcuttur. Bu uygulama seçimine ek olarak, yine basit bir kat kornişi uygulaması ile tamamlanmıştır.

Yapıda süslemenin ağırlıkta olduğu Kuzey cephe hariç, diğer tüm cephelerde tuğla bacalar bulunmaktadır. (Şekil C96-C97-C98)

3.6 Mimari Öğeler

3.6.1 Kapı

Geleneksel mimari yöntemlerinde, kapılar genelde çakma kapılar ve tablalı kapılar olarak karşımıza çıkar. Tez konusu yapıda çakma kapılara örnek olarak yapı giriş kapısı ve eski zamanlardan beri iç mekanlarda kullanılan tablalı kapılara örnek olarak da yapı mekan kapıları aşağıda detayları ile anlatılmıştır. (Şekil C99-C100) Yapıda ayrıca camekanlı kapılara örnek olabilecek üç adet de kapı bulunmaktadır. (ŞekilC101-C102)

Yapı arsasına ana giriş kapısı olan çift kanatlı demir kapı, rengi değişerek günümüze gelmiştir fakat kilidi ve üzerindeki motifi ile özgünlüğünü korumaktadır. (Şekil C103) Yapıya kömürlük girişi olarak açılan aynı hizada Şemsibey Sokağa açılan kapı ise alçak bir demir kapıdır. (Şekil C104)

Yapıya ana giriş olan ön cephede bulunan kapı özgün çift kanatlı kapıdır. Kapıya uygulanmış olan defalarca boyadan sonra kapının özgün kilit sistemi çalışmamaktadır. (Şekil C105-C106)Bu kapıya ulaşmadan önce dışta bulunan kapı

sonradan yapılmış renkli camlı ahşap rüzgarlık amaçlı yapılmış olan bir kapıdır. (Şekil C107)

Yapının bir odası hariç tüm oda kapıları aynı boyut ve aynı özellikte olup üzeri saçak silmeli kapılardır. Diğer farklı olan 106 oda kapısı büyük camekan kapıdır. Kapının alt bölümü aynalı üst bölümü farklı boyutlarda sabit camlarla bir araya gelmiştir. Kapının üzerin tam kemerle örtülmüştür. (Şekil C108-C109)

Yapıda bulunan bir diğer camekanlı kapı ise üst kata çıkıldığında sofaya açılan kapıdır. Alt bölümü aynalı üst bölümü camekan olan kapının üst bölümü sabit ve yine farklı boyutlardan oluşan camekandır. Kapı yapıya sonradan eklenmiş olup özgün sistemde fakat farklı camlardan oluşmaktadır. (Şekil C110-C111)

3.6.2 Pencere

Yapıda bulunan pencereler, birkaç farklı tip olarak bulunmaktadır. Girişte bulunan üzeri kemerli demir parmaklı pencereler, odalarda bulunan ahşap giyotin pencereler ve banyolarda bulunan tepe pencereleri olarak sıralanabilir. (Şekil C112-C113-C114)

Yapı giriş katındaki pencereler demir parmaklıklı üst kat pencereleri ise çift kanatlı panjurlu pencerelerdir. Giriş cephesine açılan pencereler düzen ve simetri göz önünde bulundurulduğunda aynı tip pencerelerdir. Ahşap giyotin, çift kanatlı olan pencereler ½ oranındadır. (Şekil C115-C116) Geleneksel ahşap mimaride en eski tiplerde görülen çift kanatlı pencerelerde, hareketli yapraklı olarak yapılmış panjurlar bulunmaktadır. Bugün hareket mekanizması yapılan uygulamalar sonucu (boya vs.) işlevini yitirmiş durumdadır. Konutlar ve benzeri yapılarda genellikle kullanılan yapraklı hareketli panjurlarda özgün metal elamanlar korunmaktadır. Gönyeli sade tip menteşeler kullanılmış olan panjurlarda özgün maymuncuklar mevcuttur. (Şekil C117-C118)

3.6.3 Merdivenler

Yapıda, Şemsibey Sokaktan bahçeye açılan kapılarından olmak üzere iki, arsada bulunan alt bahçeye inmek için iki, alt bahçede kendi içerisinde depoya varılan bir ve yapı içerisinde ana düşey sirkülasyonu sağlamak amacıyla bir, harem selamlık ya da servis amacı ile yapılmış olan bir adet ve çatıya ulaşımı sağlamak amaçlı yapılmış

olmak üzere toplam sekiz adet merdiven bulunmaktadır. (Şekil C119-C120-C121-C122-C123-C124-C125-C126)

Ana sokak kapısından yapıya girişi sağlayan merdiven bugün seramik kaplı geniş merdivenler ile yapıya ulaşılır.+1.68 kotundan yapı giriş kotu olan 0.00 kotuna kadar 4 adet basamak ile rampa benzeri bir plan ile düzenlenmiştir. (Şekil C119) Merdiven kaplaması olan 33x33 cm olan seramik öncesinde, kaplamanın parke taşı olduğu fakat zamanla zarar gören malzemenin değiştirilerek bugünkü halini aldığı söylenmektedir. Parke taşı kaplamanın ise daha önceleri yapı sahiplerinin duyumuna göre havuzlu bahçede bulunan podima döşemeli olduğudur. Sokaktan arsaya girişte kullanılan diğer bir merdiven ise, kömürlük kapısı olarak yapılmış olan kapıdan ulaşılandır. +2.30 kotundan -0.21 kotuna varılan dar beton merdiven bugün kullanılmamaktadır ve 12 basamaktan oluşur. (Şekil C120) Bahçede bulunan diğer iki merdivenden biri yapının ön paralel hizasından diğeri de arka paralel hizasından alt bahçeye iniş için yapılmışlardır. Ön taraftaki merdiven ile , +0.36 kotundan -1.68 kotuna varılır. Bu merdiven bugün depo olarak kullanılan ahırın paralelindedir. (Şekil C122) Arka taraftaki merdiven ile ise arka bahçeden ulaşılan ve önce +0.56 kotundan +0.24 kotu sahanlığı ve buradan iki kollu olarak -1.77 kotuna varılır. (Şekil C121) Bahçede bulunan son merdiven is yine kuzey yönünde bu merdivenlerin hizasında olmak üzere -1.77 kotundan 5 adet basamak ile son zamanlarda konulmuş olan su deposuna ulaşılan merdivendir. (Şekil C123)

Altıncı merdiven olarak sayabileceğimiz ise zemin kat girişten bir kapı ile ulaşılan ve birinci kat 105 oda mekanına ulaşılan merdivendir. (Şekil C126) Diğer bir merdiven de yine bu mekandan çatıya ulaşılmak için yapılmış olandır. Ahşap basamaklardan oluşan merdivene odada bulunan özgün kapak arkasından ulaşılır. (Şekil C127)

Son merdiven olarak yapının ana düşey sirkülasyonunu sağlayan merdiven özgün ahşap merdivendir. (Şekil C124) Tam sahanlıklı çift kollu olan merdiven ile zemin kotundan birinci kat merdiven holüne ulaşılır. Aslında geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi tez konusu yapıda da merdiven üst kat sofaya açılırken, sonradan yapılan camekanlı kapı ile bir merdiven holü oluşturulmuştur. (Şekil C125)

3.6.4 Bezeme

3.6.4.1 Tavan bezemeleri

Yapının giriş mekanı ve ıslak mekanlar dahil olmak üzere tüm mekanlarda bulunan tavan bezemeleri her mekanda farklıdır. Zemin kat mekanlarında katta bulunan odalar dışında tavan süslemeleri düz çıtalı bir tasarımdır. (Şekil C128-C129) Fakat birinci katta bulunan tüm mekanlarda simetrik, çıtalı süsleme mevcuttur. (Şekil C130-C131) Yapıda bulunan en görkemli tavan bezemesi üst kat sofa mekanında bulunandır. (Şekil C132) Ortasında büyük bir göbek bulunan tavan bezemesi yine simetrik çıtalarla tamamlanmıştır. Tavan göbeği dönemin ustaları tarafından yapıpıp tavana sonradan monte edilmiştir. Tavana sunta vidası ile tutturulan göbekler üzerinde asılan avizelerden ötürü, süslemeler zarar görmektedir. (Şekil C133-C134)

3.6.4.2 Cephe bezemeleri

Cephe bezemelerini birkaç başlık altında toplamak mümkündür. Yapıda kullanılmış olan cephe bezemeleri başında, silmeler, kornişler, konsollar, balkon ve balkon bezemeleri sayılabilir. (Şekil C135)

4. YAPIDAKİ BOZULMALAR

Yapıdaki bozulmalar dört ana başlık altında incelenebilir; öncelikle kullanımda ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleşen mekansal bozulmalar, malzemedен kaynaklı strüktürel bozulmalar, yapımda kullanılan malzemenin iç ve dış etkenlerden dolayı kimyasal ve fiziksel olarak uğradığı bozulmalar ve son olarak kullanıcı sebepli bozulmalar olarak sayılabilir.

4.1 Mekansal Bozulmalar

Yapıda mekansal bozulmalar az sayılabilecek miktardadır. Zemin katta bulunan mutfak son yıllarda set ekiplerinin işlevlendirmesi sonucu odadan mutfak haline getirilmiştir. (Şekil C136) Bunun dışında yapı bahçesinde bulunan bir adet ahır yapısı güncel ihtiyaçların değişmesinden ötürü depo olarak kullanılmaktadır. (Şekil C137) Yapı özgün planında ıslak mekanlarda bulunan öğeler de yine günlük ihtiyaçlar doğrultusunda değişmiştir.

4.2 Strüktürel Bozulmalar

Yapılan çalışmalar sırasında yapıda strüktürü etkileyecek anlamda bozulmaların mevcut olmadığı görülmüştür. Yapı malzemesinin ahşap olması sebebi ile zaman ile ahşabın genleşmiş ama strüktüre zarar verecek sonuçlar doğurmamıştır. Ayrıca çatıdaki yalıtım ve bakım sorunlarından ötürü birinci kat mekanlarının tavanlarında bazı bölümler su almış ve tavanda bozulmalar gözlenmiştir fakat ayrıntılı incelemeyi gerektirmemektedir. Bu durum yapının yaşı göz önünde bulundurulduğunda büyük tehlike arz etmemektedir.

4.3 Malzeme Bozulmaları

Yapılar uzun yıllar doğanın değişik etkileri altında yıpranır ve sürekli bakım sağlanmazsa ciddi hasarlar gözlenir. Yapının ana malzemesinin ahşap olması

nedeniyle, sürekli bakım yapılmamasından ötürü biyolojik, fiziksel ve kimyasal bozulmalar fazlasıyla yapıda mevcuttur.

Çatıdan incelemeye başladığımızda çatıda farklı tip kiremitlerin varoluşu, kırık ve birbiri ile bütünlük sağlamayan farklı tip kiremitler, gerek ekonomik şartların elvermemesi gerekse bilinçsizliğin doğurduğu sonuçlardır. Yapıya sürekli ve düzenli bakım sağlanamadığından dış etkenlerin tahribatı etkili olmuştur. İklimsel etkilere maruz kalarak tahrip olan çatı kaplaması yağmur sularının ve rüzgarın etkisi ile sızıntı ve akıntılara sebep olmuştur. Bu durumun etkileri birinci kat tavanlarında oluşan hasarlardır. Ayrıca çatıda bulunan çinko olukların dış etkenlerden gördükleri zarar sonucu yer yer işlevini yitirmiş ve bu da dış cephe ahşap kaplamasında kötü sonuçlar doğurmuştur.

Başlıca malzeme bozulmalarını gördüğümüz yer aslında ahşap kaplama cephelerdir. Ahşabın fiziksel bozulmalar sonucu, yüzeyinde güneşe, dona, yön rüzgarlarına, atmosfer kirliliğine, havada bulunan oksijene ve diğer dış etkenlerle birlikte malzeme dokusunda ve yapısında yıpranma ve bozulmalar gözlenmiştir. Güneş ışınları etkisi ile malzeme renginde değişiklikler, hava kirliliği ile lekelenme ve kirlenmeler, malzeme yüzeyinde kabarma çatlama ve dökülmeler ile başlayan bozulmalar doku kalkması ve küçük yüzey çatlaklarından ileri derecesinde kopmalar ve parçalanmalar ile sonuçlanmıştır. Sıcaklık ve rutubet derecesine göre, rutubet alıp vererek kendisini çevreye uyduran malzeme, ani rutubet değişikliklerinin yarattığı genişleme ve çekmeler doğrultusunda zamanla bu döngünün sürekliliğine dayanamaz ve çürümeler, çatlama ve kopmalar meydana gelir. (Şekil C138-C139)

Bu tip fiziksel bozulmaların yanı sıra korumasızlıktan ötürü malzeme biyolojik bozulmalara da maruz kalmıştır. Bakteriler, mantarlar ve böcekler başlıca biyolojik bozulma sebepleridir. Ayrıca biyolojik bozulma sonucu bozulmuş parçaların değiştirilmemesi (ağırlıkla ekonomik sebeplerden ötürü) biyolojik yaşamın malzemede devam etmesi ile bozulmalar da devam eder. Zarar gören ahşap mantar oluşumuna ve bu sebeple de çürümelere yol açmıştır. Bakımsızlık sonucu ile de cephe kaplamaları niteliğini ve dolayısı ile işlevini yitirmeye başlar.

Mekarlarda bulunan ahşap rabıta döşemeler zamanla aşınmış ve yine bakımsızlıktan hasarlara sebep olmuştur. Dış etkenlerin yanı sıra ahşap kurtları ahşabı içten içe

zayıflamasına sebep olur. Ahşap kurtlarının yapıya hemen her alanında verdiği zararlar gözle görülür haldedir.

Fiziksel ve biyolojik bozulmaların yanı sıra kimyasal bozulmalar da yapıda etkili olmuştur. Yapı sahiplerinden edinilen bilgilere göre geçmişte, döşemeleri temizlemede ceviz yaprağının ısıtılarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Fakat zamanla değişen koşullarla birlikte kullanılan deterjan ve sabun yapı döşemelerindeki ahşaba olumsuz etkiler bırakmıştır.

Ahşap malzeme dışında zemin kat giriş döşemede kullanılan mermer malzemede de fiziksel bozulmalar (mekanik deformasyonlar) görülmektedir. Yapıda belli bir süre sonra ortaya çıkacak mekanik deformasyonlar, yüklerin belli bir zaman süresi içinde alt ve üst limitleri ile malzemeye etkili olmaları ve malzeme içyapısında meydana gelen olaylar ile mukavemet limitini düşürmesi şeklindedir. Bu durumunun ilerleyen safhalarında, malzemenin aşınma ve çatlama gibi tahribatlara maruz kaldığı görülmektedir. Bu sebepten kaynaklanan çatlakların zamanla kırılmalar hatta parça kopmaları ile sonuçlanmıştır. (Şekil C140)

Zemin kat çamaşırhane zemininde kullanılan özgün karo siman döşemede yıpranarak zarar gördüğünden dolayı özgünlüğünü yitirmiş ve malzemede kırılmalar kopmalar meydana gelmiştir. Yerine konması ekonomik sebeplerden ve malzemenin günümüzde özgününe yakın olarak özel imal edilmesi gerektiğinden, kullanıcılar özgün malzeme yerine 20*20 seramik kaplamıştır. Farklı iki desen seçilerek tasarlanmış mekanda yer yer bu uygulama mevcuttur. Aynı mekan içerisinden açılan banyo mekanının bugünkü döşemesi de bahsedildiği gibi günümüzde kolay bulunan yeni bir malzeme ile kaplıdır. Fakat geleneksel mimari örneklerinde de görüldüğü üzere iç içe olan ıslak mekan döşemeleri aynı olup, mekan kullanımından ötürü çamaşırhane mekanında karşılaşılmış sorunlar daha kısa sürede yaşanmış ve bu sebepten ötürü özgün malzeme izleri bulunmamaktadır. (Şekil C141)

İç duvarlarda, yapının kullanımından ötürü sürekli basit onarımlar uygulandığından sıva ya da boya çatlağı ya da dökülmeler gibi durumlar meydana gelmemiştir.

4.4 Kullanıcı Nedeniyle Oluşan Bozulmalar

Bozulma sebepleri arasında ayrıca insanların sebep olduğu bozulmalar bulunur. Kötü kullanım ve yanlış onarım kararları yapıda her türlü bozulmaya sebep olurken, seçilen yöntemler ahşabın bozulma hızına hız katmaktan öteye geçmemiştir.

Yapı 1981 yılından beri Türk sinemasına ev sahipliği yapmış olduğundan, yıllarca farklı senaryolarda farklı tiplere büründürülmüştür. Sayısız film dizi ve fotoromanda kullanılan yapı, set ekiplerinin yapıya verdikleri zarar ile kullanıcı bozulmalarının dışına çıkıp farklı boyutlara varmıştır. Mekanlarda senaryolara uyarlı değişiklikler, senelerce yapıya farklı kimlik yüklemeye çalışmaları bozulmaları ciddi boyutlara taşımıştır. Yapının 1982 yılında Boğaziçi Ön Görünüme girmesinin dışında 2008 yılında yapının tescil gurubunun belirlenmesinden sonra dahi herhangi bir gelişme doğurmadığı gibi, set ekiplerinin duyarsızlığı bugünlere kadar süregelmiştir.

Yapı sahiplerinin sürekli bakım ile yapıyı ayakta tutma çabaları korumaya yönelik bir başarı sağlayamamıştır. Yapı malzemesinin ahşap olması ve dolayısıyla sürekli bakıma ihtiyaç duyulması göz ardı edilmiştir. Yapı sahibinden alınan bilgilere göre set ekibinin belirli periodlarda değişmesi ve değişiklik ekip ve değişik senaryolarla birlikte evde yapılan değişiklikler bir süre sonra amacından çok yapıya zarar vermeye başlayarak ve amacından uzaklaşmış olur. Bilinçli bir topluma sahip olmadığımızdan ötürü yapının tesciline kadar yapılan değişiklikler dışında yapının tescilinden sonra yapılan uygulamalar arasında farklılık görülmemektedir. Tescilli bir yapıya uygulanacak her türlü uygulamanın belgelenmesi gerekliliği, bildirilmesi gerekliliği, evin kullanıcıları haline gelen set ekipleri tarafından uygulama dışı bırakılmıştır. Bu uygulamalar yapının hemen her mekanında ve her malzemesinde farklı zararlar doğurmuştur.

Günümüzde hızla yayılan ve değişen televizyon kültürü sınırsız programı doğurmuştur. Bu sebepten yapımcılar farklılık ve özgünlük arayışına girmişlerdir. Fakat buldukları set alanının kültür ve miras varlığı olduğunun bilincine varılması halen maalesef oturmamıştır. Senaryo değişikliklerinin hızlı ve basitliği ile mekanlarda da aynı oranda değişiklik yapma arayışı, yapıya zarar vermekle sonuçlanmıştır.

Yapı bahçesinde bulunan niteliksiz ek yapı bunun ilk örneği olup yapıya en az zarar veren özelliktedir. Yapıya yaklaşıldığında cephede bulunan zımbalar göze çarpmaktadır. Senaryo gereği yapılması gereken gece çekimleri, gündüz yapılmak istendiğinde, kullanılacak olan mekanın bulunduğu cepheye, cephe boyunca siyah örtü gerilmesi gerektiğinden, ekibe en kolay yöntem olarak ahşaba zımbalama yöntemi uygulanmıştır. Hemen hemen hiç boşluğun olmadığı ahşap cephe kaplamalarında, zamanla zımba telinin korozyona uğraması sonucu biyolojik ve fiziksel bozulmalar meydana çıkmıştır.

Yapı içine girildiğinde ise bu zamana kadar sürekli uygulanmış olan boya badana sonucu, kapı sövelerindeki detaylar yok olmaya yüz tutmak durumundadır.

Tavan bezemelerinde ahşap göbeklerde ve tavanın farklı noktalarında yine set ekibinin, duyarsızca taktıkları avizeler, ve bunların belirli zaman aralıklarında değişmesi bezemeye zarar vermektedir. Avize montajında kullanılan metal elemanlar planlı ve bilinçli bir biçimde kullanılmadığından herhangi bir önlem alarak montaj yapılmadığından dolayı, zamanla ahşap içerisinde malzemenin dokusuna zarar vererek içerden biyolojik bozulmalara sebep olacaktır.

5. RESTİTÜSYON

5.1 Restitüsyon Kararlarının Veri Kaynakları

Yapının restitüsyonu için yapıya ait kapsamlı bilgi verecek nitelikte belgeye ulaşamadığından yapının restitüsyonu hakkında edinilen bilgiler, yapılan araştırmalar, karşılaştırma ve değerlendirmeler ile birlikte, bugünkü yapı sahiplerinden olan ve yapıda ikamet eden İhsan İzzet Tuzcu' dan edinilen bilgiler doğrultusunda yapı restitüsyonu tamamlanmıştır.

5.2 Yapının Restitüsyonu

Geçmiş tarihli haritalardan başlamak üzere yapı tarihinin 19. yüzyıl sonu, 20. Yüzyıl başı döneme ait olduğu yapım teknikleri ve malzemelerden de anlaşılmaktadır. Yapım tarihinden bugüne yapıya fazla müdahale edilmediği görülmektedir. Vaziyet planında yapılan uygulamalar, günümüzün gerekliliklerini yerine getirmek amaçlı yapıldığı ve muhdes bir yapı dışında malzemelerde değişiklik yapıldığı söylenebilir.

5.2.1 Vaziyet planı

Yapının girişi ilk yapıldığı günden itibaren aynı yerdedir. Yapının ana giriş kapısı dışında bulunan Şemsibey Sokağı'na açılan diğer kapı ise zamanla farklı işlevler için kullanılmıştır.

Yapı girişi döşemesi şu an bulunan seramik döşemeden önce parke taşı daha öncesinde ise podima döşeme olduğu söylenmektedir.

Yapı bahçesinde bulunan ve şu an boş olan havuz ilk yapıldığında Çamlıca'dan havuza bir su tesisatı olduğu ve havuzun bu şekilde doldurulup süs havuzu olarak kullanıldığı bilinmektedir. (Şekil C142)

Bahçede kuzey yönünde mevcut olan muhdes bina son 5 yıl içerisinde yapının kullanım işlevinden ötürü yemekhane olarak kullanım amacı ile yapılmış olup

aslında alt katında bulunan depo da ahırdır. Bu yapının yanında bulunan boş alanda ise küçük kümes hayvanlarına ait bir mekan bulunmaktadır.

Bahçe alanında bulunan ve şu an kullanılmayan bir diğer yer de su deposudur. Fazlası ile hasar görmüş olan beton döşemenin altında oldukça büyük bir su deposu halen mevcuttur fakat kullanılmamaktadır. (Şekil C143)

5.2.2 Zemin Kat

Zemin katta Z16 mutfak mekanı hariç hiçbir mekanda işlev değiştirilmemiştir. Bu mekanın işlevinin değiştirilmesi daha önce bahsedilen sebeplere dayanmaktadır. 2007 yılında başlayan bir dizi için set olan yapıda, bu mekan mutfak olarak yeniden tasarlanmıştır. Şu an mutfağın ardiye bölümü olarak geçen mekan yapının zemin kat mutfağı olarak hizmet ederken, girişi kapatılmış ve bugünkü hali ile yeni mutfak hizmet vermeye başlamıştır.

5.2.3 Birinci kat

Yapıda bu kata varıldığında karşımıza çıkan camlı kapının sonradan yapıldığı, sofa mekanının tavan bezemesini üzerine uygunsuz bir şekilde oturması ile anlaşılmaktadır. (Şekil C144) Yapının yapım tarihi ile bu kapının eklendiği zamanlar arasında büyük bir dönem farkı olmaksızın yapıldığı, malzeme ve yapım tekniğinden anlaşılmaktadır. Bu kapı benzeri örnekleri yapı civarında bulunan diğer örnek teşkil edebilecek yapılarda da mevcuttur.

5.2.4 Çatı

Yapının çatısı zaman içerisinde hasar görmüş ve düzenli bakım sağlanmadığından bugünkü hali ile farklı malzeme uygulaması ile sonuçlanmıştır. Çatı yalnızca sorunlu bölgeleri tamir edildiğinden bir bütün olarak sağlıklı bir yapıda değildir. Bunlar dışında çatı strüktürü olarak ilk yapılandan bu yana değiştirilmemiştir. (Şekil C145)

5.2.5 Cepheler

Cephelerde özgün olmadığı saptanan tek yapı bölümü balkon korkuluğudur. Son birkaç sene öncesinde yenilendiğini bilinen korkuluk her ne kadar aynı motif

uygulanarak yapılmış olsa da, ağaç kalitesi ve yapım tekniği bakımından özgün niteliğini taşımamaktadır. (Şekil C146)

5.4 Yapının Bölgedeki Yapılar ile Karşılaştırılması

Yapı çevre yapılar ile karşılaştırıldığında daha önce de belirtildiği gibi, özgün nitelikleri açısından en iyi durumda olmaktadır. Yapı çevresinde bulunan tescilli yapılar incelendiğinde, Şemsibey Sokak'ta bulunanların, özgün malzeme ve yapım tekniğinden uzak, koruma ve restorasyon anlayışı çerçevesi dışında, fakat yasal çerçeveler dahilinde, uygulamalar ile restorasyonunun gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Yapılar hakkında edilen belge ve bilgiler doğrultusunda yapım tarihlerinin tez konusu yapı ile aynı dönem (19.yüzyıl sonu) yapılarına örnek teşkil ettiklerini söylemek mümkündür. Hepsi ahşap olan yapılarda, tez konusu olan yapı ile benzerlik gösteren mimari öğeler de bulunmaktadır. Örneğin 85 parselde bulunan Mehmet Zihni Efendi köşkünün 1989 yılındaki fotoğrafında görülen rüzgarlık amaçlı yapılmış olan kapı, tez konusu yapıda da aynı teknik ve malzemeler ile uygulanmıştır.(Şekil C147-C148)

Dış cephe kaplamaları, iç mekan tavan bezemeleri ve mimari öğeleri ile benzerlik gösteren yapılardan biri olan ve Tuzcuoğlu köşkü'nün Güney'inde yer alan Hafız Mehmet Efendi Köşkü ise 2009 yılında restorasyonu tamamlanmış ve korumaya yönelik malzeme kullanımı bakımından çevredeki diğer restorasyon örneklerinden farklılık göstermektedir. Yapının cephe bezemeleri yapım tekniğinden uzak, bezeme örnekleri ise özgüne benzetilmeye çalışılmıştır. Restitüsyon çalışmalarında eksiklikler olduğu ya da göz ardı edildiği aşikardır. (Şekil C149-C150)

Bir diğer örnek ise yine Şemsibey Sokak'ta yer alan, tez konusu yapının Doğu'sunda konumlanmış olan 62 parseldeki konaktır. Bundan 40 sene önceki fotoğraflarında özgün hali ile bulunan yapı, cephe bezeme özellikleri, cephe kaplama özellikleri, mimari öğeleri ve tavan süslemelerinde görüldüğü gibi Tuzcuoğlu köşkü ile benzerlik göstermekte bu da aynı dönemlere ait olduklarını belirtmektedir. Fakat, son yıllarda yapının gördüğü uygulamalar sonucu, yapı özgün niteliklerinin tümünü yitirmiş, bambaşka bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. (Şekil C151-C152-C153)

Tüm bu örnekler bize gösterir ki yapı çevre yapıların korunamamasından ötürü, değerli ve korunmaya muhtaç bir yapıdır. Çevre değişimine karşı gelerek özgünlüğünü korumayı başarmış tek örnek denebilir.

6. RESTORASYON

Yapının, restorasyon uygulamaları için planlama aşamasında gerekecek olan pozlar için birim fiyat kitaplarından yararlanırken, kitaplardaki poz tariflerin gerek Bayındırlık Bakanlığı'nın gerekse Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün ve Kültür Bakanlığı'nın ahşap imalatları pozlarında eksiklikleri ile bulunmaktadır. Tüm imalat pozlarını inceledikten sonra tamamlayıcı eklemeler yapmak suretiyle yapıda uygulanacak olan imalat pozları ve tarifleri ile kararlar belirlenmiştir.

6.1 Onarım Ve Müdahale Kararları

Yapının, rölöve ve restitüsyon çalışmaları sonrasında, yapı özgün işlevini değişmeden kullanılmasından ötürü yapıda fazla niteliksiz ek yoktur. Yapıya yapılan müdahaleler tespit edilmiş ve bu doğrultuda ekler ve bozulmalar incelenmiş ve restorasyon kararları belirlenmiştir.

Yapıya girişte merdivenlerde bulunan döşemenin sökülmesi ve özgün döşeme olan podima döşenmesi, orta havuzlu bahçede bulunan podima döşemenin ise bakımının yapılması, yeşillenme ve bitkilenmeden mekanik ve kimyasal temizlik ile arındırılması ve eksik ve kırık olan yerlerin yeniden yapılması öngörülmektedir.

Yapının vaziyet planında kuzeyde depo yapısının üzerine inşa edilmiş olan ek (yemekhane) kaldırılmalı ve buna göre altta bulunan depo yapısı onarım ile kullanılabilir bir mekan haline dönüştürülmelidir.

Yapı arka bahçesinde bulunan kemerli ocağın projesine göre tamamlanması ve herhangi bir işlevlendirme yapılmadan bırakılması uygundur. Ocağın mevcut boyasından arındırılıp, kemerinin ise özgün tuğlalar ile tamamlanması gerekmektedir.

Yapı bahçesinde mevcut olan bahçenin bakımı ve peyzaj projesi ile yenilenmeli ve düzenlenmesi ile kullanıma uygun bir hale getirilmesi gerekmektedir.

Yapı restorasyon uygulamaları başlamadan önce çadır sistemi ile fümigasyon yapılması gerekmektedir. Ahşap yapıda bulunan larvalar dahil tüm ahşap canlıları için en etkili yöntemdir. Bu işlem esnasında yapı fümigasyona uygun bir malzeme ile çadır içine alınmakta ve dışarı ile tüm hava teması engellenmektedir. 3 gün kapalı kalan yapıda uygulamanın ardından çalışmalara elverişli ortam hazırdır.

Bir sonraki aşama yapının çevresine iş iskelesi kurulmasıdır. İskele kurulumu güney cephede sorun teşkil edecek gibi görünse de günümüzün gelişen teknikleri ile koşullara özel iskele yapımı söz konusudur. Yapı etrafına iskele kurulumundan sonra iskelenin etrafının uygun malzeme ile kapatılarak şantiye ortamının güvenliğinin sağlanması gerekir.

İskele kurulumundan sonra, yapıyı dış etkenler korumak amaçlı, yapının geçici çatı ile örtülmesi gerekmektedir. Bu aşamada geçici çatı projelendirilmeli ve onaya sunulmalıdır. Yapıya müdahaleye çatının sökülümünden başlanmalıdır. Yapının askıya alınması ve çatı onarımı için gerekli uygulamaların başlaması gerekir. Çatı sistemi onarımı bittiğinde uygun yalıtım malzemeleri ile yalıtım yapıldıktan sonra, çatı özgün kaplama elemanları ile kaplanır. Çatı oluk ve derelerin de çinko olarak yenilenmesi gerekmektedir.

6.2 Temizleme, Sağlamaştırma, Bütünleme

Plan şemasında yapılan değişikliklerin özgünlüğe kavuşması sonu yapıda restorasyon çalışmaları aşağıda sıralanan şekilde ilerlemelidir.

Çatı yenilenip yapı tekrar korumaya alındıktan sonra yapının dış cephesinde ve iç mekamlarda eş zamanlı raspa işlemi başlamalıdır. Uygun yöntemlerle yapılan boya raspası sırasında çıkan tüm değerler belgelenmelidir. Herhangi bir kalemişi olup olmadığı tespit edilmelidir. İncelenen yapı örneklerinde kalemişi bulunmamakla birlikte, raspa işlemi yapım malzemesinin maruz kalmış olduğu boyalardan da arınmasını sağlar. Yapıda bu zamana kadar yapılan onarımlarda eski malzemenin bulunamaması, pahalılığı veya kullanımının yasaklanması sebebiyle yerini alabilecek başka bir malzemeyle yapılmış olması geri dönüşümde sorun yaratacak boyutta değildir. Raspa işlemi sonrası yapı duvarlarına uygun işlemler yapılarak astar ve

boya yapılması uygundur. Dış cephede ise raspa sonrasında ahşap kaplamalar için gerekli ise söküm ve onarım, değil ise yerinde bakım uygulamaları yapılmalıdır.

Görünen yerlerde kullanılacak malzeme ölçü, doku ve renk bakımından eskisinin aynısı, aynısı olmasa da en yakını olmalıdır. Bu doğrultuda doğramalarda kullanılmak üzere seçilecek malzeme dış etkenlere dayanıklı sert bir ağaç türü olmalıdır. Bu yapıda kullanılmak için yerine göre 1. sınıf çıralı çam ve meşe kereste uygundur. Orijinal örneğine göre 1. sınıf, kuru, budaksız, fırınlanmış, kurt yeniği olmayan malzemeler seçilmelidir. Tüm uygulamalarda daldırma yöntemi ile emprenye edilmiş kereste kullanılması gerekmektedir.

Raspa yapılacak olan bölgelere raspa yapıldıktan sonra, ayrıca yeni olan ahşap yüzeylere de ahşabı korumak için en uygun olan yöntemlerden biri olan boyama yapılacaktır. Kuru sağlıklı bir ahşap üzerine uygulanan boya, hem su emmeyi hem de mantar sporlarının ahşaba girmesini önleyecektir. Yapıya son kat olarak iç mekanlarda ve dış cephede yangın geciktirici astar ve boya jel kullanılmalıdır.

Yapıdaki kapılar ve pencereler sökülerek iyi durumda olanlar tekrar kullanılmak üzere ayrılacaktır. Tüm söküm işlemlerinden önce ahşap kapı, pencere ve kasaların numaralanıp işlendikten sonra sökülmesi uygundur. Kötü durumda olanlar bakıma alınacaktır. Tekrar kullanılacak olan kapı, pencere kasaları üzerinde bulunan ve onarımı mümkün olmayan pervazların kasalara ve sıvalara zarar vermeyecek şekilde sökülmesi gerekmektedir. Söküm işleminden sonra ahşap kapı kanatları ile pencere kanat ve kasalarında bulunan, zamanla kalın bir tabaka haline gelmiş olan ve hatta detayların bile görülmesini zorlaştıran yağlı boyanın ahşap satıh üzerindeki dış ve profillere zarar vermeden hassas aletlerle raspasının yapılması lazımdır. Bu işlemten sonra önce kalın zımpara sonra ince zımpara ile zımparalanması, pah dış ve oymalar üzerinde bulunan boya ve macun atıkları temizlendikten sonra cilaya hazır hale gelmesi gerekir. Ayrıca çürümüş, mantarlaşmış ya da böceklerin etkisine maruz kalmış olan kısımlar kesilerek yeni ahşap malzeme ile ek yapılmalıdır. Değişecek olan parçaların dışında kullanılamaz durumdakiler yeniden yapılacaktır. Yeni kullanılacak olan ahşap malzemenin emprenye edilmiş olması ve mevcut olan parçalarla birlikte öğelerin böceklere karşı ilaçlanması gerekmektedir. Tüm bu söküm, bakım ve üretim aşamalarında fotoğraflandırma yapılması gerekmektedir.

Mevcut giyotin pencere ve kasaların onarımında ayrıca sıkışmış çalışmayan pencerelerin rendelenip çalışır hale getirilmesi, çürümüş kısımların çıkarılması, orijinal örneğine uygun olarak yine aynı malzemedan yapılarak profillerin açılması ve diğler kanat ile kasaya alıştıırılarak çalışır hale getirilmesi gerekmektedir. Pencere birleşim köşelerinde oynayan kısımların sökölüp tutkallanarak yeniden kavelalar ile sağlamlasıırılması, gönyesi ve şakülü bozulmuş kasaların düzeltilip karkasa yeniden tespit edilmesi gerekir.

Çürümüş ve kullanılmaya uygun olmayan denizliklerin ise orijinal örneğine uygun yeniden yapılması; profillerin açılması, silinmesi, zımparalanması ve alıştıırılarak yerine takılması gerekmektedir. Gerektiğinde ise pah ve profil yapılarak hazırlanmış takozlarla sövede açılan yuvalara çivi yardımı ile tutturulması mümkündür.

Pencerelerde bulunan ahşap kepenkler de sökülmeli ve incelenmelidir. Kepenklerin çoğu uygulanan boyalardan, işlevlerini yitirdiğinden, özgün olan kepenkler raspa işleminde sonra hasarlı bölgeleri tespit edilip yeniden yapılmalı eksik bölümleri tamamlanmalı ve bakımı yapıldıktan sonra yerine takılmalıdır. Ayrıca kepenklerde bulunan metal elemanların –gönyeli menteşeler, maymuncuklar, mandallar, vidalar- özgün olması ve bu öğelerin de bakıma alınması gerekmektedir. Metal elemanların da temizliğı yapıldıktan sonra iki kat antipas üzeri boya yapılması gerekmektedir.

Yapı döşemesinde kullanılan ahşap kirişleme sistemi söküm işleminde sora ortaya çıkarılacaktır. Özgün kirişleme sistemi belgelenip projelendirildikten sonra özgün detayları ile bakıma alınacaktır. Zeminde kullanılacak olan ahşap, mekanik darbelere, aşırı aşınmaya karşı dayanıklı poliüretan esaslı malzemelerle boyanacaktır. Mevcut ahşap döşemede ise döşeme bünyesine ve etrafa zarar vermeden sistre yapılması gerekmektedir. Bu işlemden sonra döşemede ki tahta aralarında meydana gelen açıklıkların ve çatlakların, üsütübü ve macun karışımı bir harçla fatura çekilip düzeltilmesi ve sonrasında zımparalanarak cilaya hazır hale getirilmesi gerekmektedir.

Tavanlarda bulunan desenli tavan elemanlarının etrafındaki ahşaba zarar vermeden söküldükten sonra çivilerin ayıklanması, gerekli olan uygulamalardan sonra gerekirse

yeniden kullanılması gerekir. İyi durumda olan elemanlar dışındakiler yenilenecek, mevcut yağlı boyadan ayrıtılacak ve ahşap koruyucu astar uygulanacaktır.

Yapı dış cephelerinde bulunan kordonlu ve yatay ahşap kaplamalarda da aynı yöntemle sökülüp belgelenip incelendikten sonra uygun ağaç kullanılarak bütünleme ya da yeniden yapım yöntemleri seçilmelidir. Yukarıda anlatılan yöntem ile çürük ve bozulmuş olan parçalar değiştirilmelidir. Yapı dış cephelerinde dış etkenlere ve hava koşullarına dayanıklı esnek ve nefes alan boyalar seçilmelidir. Nefes alan boyalar ince gözenekli yapısı ile su iticidir ve bu yüzden de dış cephede tercih sebebidir.

Arka ve yan cephede ise bulunan sıva kaldırıldıktan ve çatlakların tespitinden sonra çatlak yönü ve derinliklerine göre uygun yöntem ile sağlamlaştırılması gerekmektedir. Yine bu cephede bulunan ahşap öğeler de yapıdaki diğer ahşap öğeler gibi bakıma alınmalıdır.

Yine yapı saçak altları, kat kornişler ve saçak altı konsollar da yine itinalı bir şekilde sökülüp, bakıma alınacak, gerekli olanlar yeniden yapılacaktır.

Islak mekanlarda yer alan seramik zemin kaplamalarının mevcut döşemeye zarar vermeden sökülüp, harç kalıntıları temizlendikten ve yalıtımı yapıldıktan sonra orijinaline uygun olan karo siman döşeme yapılması gerekir. Tuvaletlerde ise yeni seramik kaplama yapılması uygundur.

Metal pencere parmaklıkları mekanik ve kimyasal temizlikten sonra boyalarından arındırılmalı, iki kat antipas üzerine uygun boya ile boyanmalıdır.

Çatı kaplama malzemesi olan kiremitler özgün malzeme seçilerek yapılacak, uygun yalıtım malzemesi ile yalıtım sağlanacak ve çatıda bulunan bacalar da gerekli bakım ile onarılacaktır. Ayrıca çatıya çıkış kapağı da yenilenecektir.

Çatıda bulunan derenin işlevini görmesi için yapılmış olan plastik yağmur iniş boruları, özgünlüğünü yitirmiş olduğundan ve cephede uygunsuzluk yarattığından bu borular sökülerek yerine yapı ile uyumlu olan ve özgün malzeme olan çinko malzeme ile yağmur iniş boruları yapılmalıdır.

6.3 Koruma Ve Bakım

Tüm onarım ve müdahalelerin ardından yapıda koruma amaçlı tüm önlemler de alınmış olacaktır. Bunların başında yeni kullanılan malzemenin emprenye edilmiş olması, mantar ve böceklenmeye karşı ilaçlanmış olması gelir. Yapı kullanıcıları olarak yapı sürekli denetlenmeli ve en ufak değişiklikte önlem alınmalıdır. Zamanında fark edilen ve müdahale edilen önlemler sonrasında doğabilecek büyük sorunları büyük oranda engeller.

7. SONUÇ

Yapı, Boğaziçi Ön Görünümde bulunan 19 yüzyıl sonlarından bu güne kadar konut işlevi ile, kullanıcılar tarafından yapılan basit onarımlar ile büyük ölçüde değişmeden günümüze gelmiştir. Fakat bu yapılan onarımlar gerek yapının özgünlüğü, gerekse yapı malzemesinin doğru yöntemlerle onarılması bakımından çok nitelikli olmamıştır. Bu durum nesillere özgünlüğü ile yapıyı aktarabilmek konusunda yetersiz kalmıştır.

Yapının yapım malzemesi olan ahşabın yaşayan bir malzeme olması sürekli bakım ve koruma gerektirmektedir. Tescilli eski eser sahiplerin karşılaştıkları en büyük sorun, yapının onarımının pahalı ve zahmetli olmasıdır. Onarım sürecinin uzun olması da başka bir etkidir. Fakat bu duruma çözüm olabilecek uygulamalar tez içeriğinde belirtilmiştir.

Günümüzde artan diziler ve filmlerde tercih edilen tarihi yapılar, sanıldığı aksine set ekipleri için yararlı ve başarılı olurken kültür varlığı değerindeki mirasımıza oldukça zarar vermektedir. Aslında düşünülen, yapıların set olarak kullanılmadan önce bakım ve onarımının yapılması, sonrasında da bilinçli olarak kullanılmasıdır. Bu tez kapsamında da bu durumun gerçekte hiç de geçerli olmadığını her yönüyle göstermektedir. Tez konusu yapıdaki bozulmalar ağırlıklı olarak kullanıcı bozulmaları olması ve eğer önlenemez ise geri dönüştürülemeyecek boyutlara kadar varması değerlerimiz açısından fazlası ile üzücü sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebepten ötürü bu kullanıcıların, set olarak kullandıkları mekanın aslında bir kültür mirası olarak ele almaları ve gereken özveriye gösterebilmeleri açısından bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Yapı çevre dokuda da olmak üzere özgünlüğünü çoğunlukla korumuş olan ender örneklerden olduğundan, yapının daha özverili biçimde ele alınması gerekmektedir. Tez konusu yapı bu güne kadar 30 yıldır bu şekilde korunmayı başarmış olsa da bundan sonra daha bilinçli kişiler tarafından amacına yönelik kullanıma açılması daha sağlıklı olacaktır.

Sonuç olarak amaçlanan, yapının mimari yapım tekniği ve üslubuna uygun olarak restorasyonu yapılarak, özgünlüğünü yitirmeyecek Şekilde geleceğe aktarılmasına olanak sağlanmaktadır. Bunun için gereken de tüm birimleri sabır ve özveri ile birlikte çalıŐmasıdır.

KAYNAKLAR

- AHUNBAY Zeynep**, 1995. Finlandiya’da Ahşap Mimari Üzerine Asko Takala ile Söyleşi, Yapı Sayı 164.
- ARSLAN Metin**, 1994. Ahşap Kalıp Yüzey Malzemesinin Performansını Belirlemeye Yönelik Kriterlerin Saptanması Ve Geleneksel Yapım Çerçevesinde Karakavak Kerestesinin Kalıp Yüzey Malzemesi Olarak Kullanım Sınırlarının Belirlenmesi, *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- BANOĞLU Niyazi Ahmet**, 2008. İstanbul Cehennemi Tarihte Büyük Yangınlar, Kapı Yayınları, İstanbul.
- BARAZ Mehmed Rebiî Hatemi**, 1994. Teşrifat Meraklısı Beyzade Takımının Oturduğu Bir Kibar Semt Beylerbeyi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul.
- BATUR Afife**, 1996. Geç Osmanlı İstanbul’u, Dünya Kenti İstanbul, Türk Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- CANAN Fatih**, 2003. Sürdürülebilir Mimarlıkta Ahşap Yapı Malzemesi Kullanımı, Yapı Sayı 262, İstanbul.
- ÇELEBİ R**, 1994. Yapı Elemanları, Repar Matbaacılık, İstanbul.
- ÇOBANOĞLU Tülay**, 1998. Türkiye’de Ahşap Evin Bölgelere Göre yapısal Olarak İncelenmesi Ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri, *Doktora Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- DUMAN Niyazi - ÖKTEN Sadettin**, 1981. Ahşap Yapı Dersleri I, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İTÜ Matbaası, İstanbul.
- ELDEM Sedat Hakkı**, 1955. Köşkler ve Kasırlar, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ELDEM Sedat Hakkı**, 1955. Türk Evi Plan Tipleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ELDEM Sedat Hakkı**, 1955. Türk Evi I-II-III, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ELDEM Sedat Hakkı**, 1979. Boğaziçi Anıları, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ERDOĞMUŞ Emine**, Ahşap Yapıların Korunması, Ahşap Sempozyumu, İstanbul
- ERDOĞMUŞ Emine**, 1995. ‘Ahşap’ Hurafeler ve Gerçekler, Yapı sayı 164, İstanbul.
- EYİCE Semavi**, 2006. Tarih Boyunca İstanbul, Etkileşim Yayınları, İstanbul.
- EYİCE Semavi**, 2007. Bizans Devrinde Boğaziçi, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.

- GÜNAY Reha**, 2007. Geleneksel Ahşap Yapılar / Sorunları ve Çözümleri, Birsen Yayınevi, İstanbul.
- GÜNAY Reha**, 1999. Türk Ev Geleneği Ve Safranbolu Evleri, YEM Yayınları, İstanbul.
- İZGİ Utarit**, 1983. Pencere Hafif Cepheler Yardımcı Koruyucular Detaylar, Yay Yayıncılık, İstanbul.
- KOÇU R. Ekrem**, 1961. İstanbul Ansiklopedisi Cilt 5, Tan Matbaası, İstanbul.
- SARAÇOĞLU Ahmet Cemalettin**, 2007. Eski İstanbul'dan Hatıralar, İsmail Dervişoğlu Kitabevi, İstanbul.
- TALAT Ali**, 2008. Sanayi'i İnşaiye ve Mi'mariyeden Doğramacılık, Marangoz ve Silicilik, İ'malatına Aid Mebahis, Kiptaş, İstanbul.
- TÜRKMEN A.**, 1954. Ahşap Yapılar, İTÜ Matbaası, İstanbul.
- Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi Cilt 2, 1994, İstanbul.

EKLER

EK A: Haritalar	51
EK B: Yapıya İlişkin Yazılı Belgeler ve Eski Fotoğraflar	55
EK C: Yapının Mevcut Durumunu Belgeleyen Belgeler.....	65
EK D: Çizimler.....	145

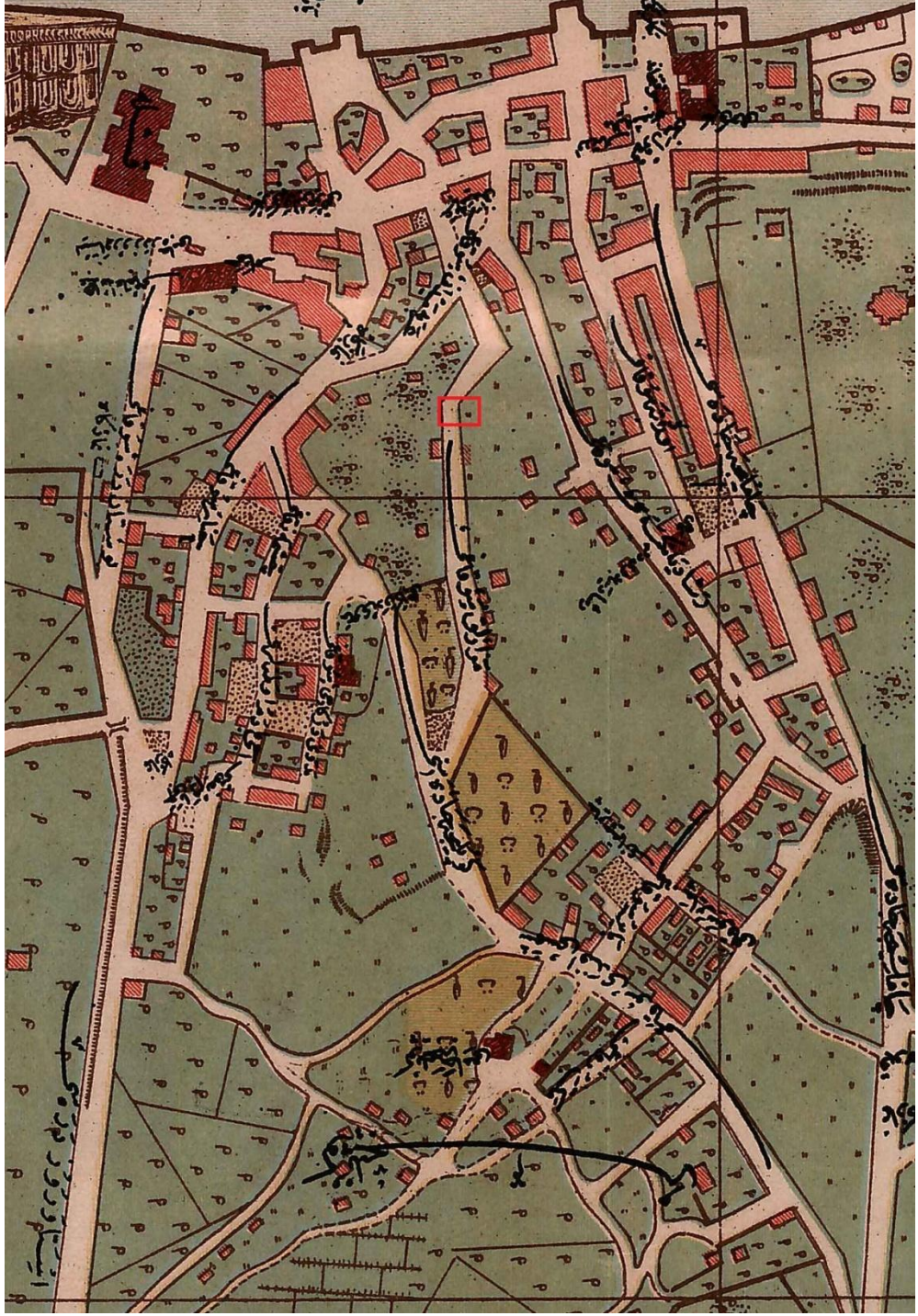
EK A

Şekil A1: Şemsibey Sokak (İBB harita)

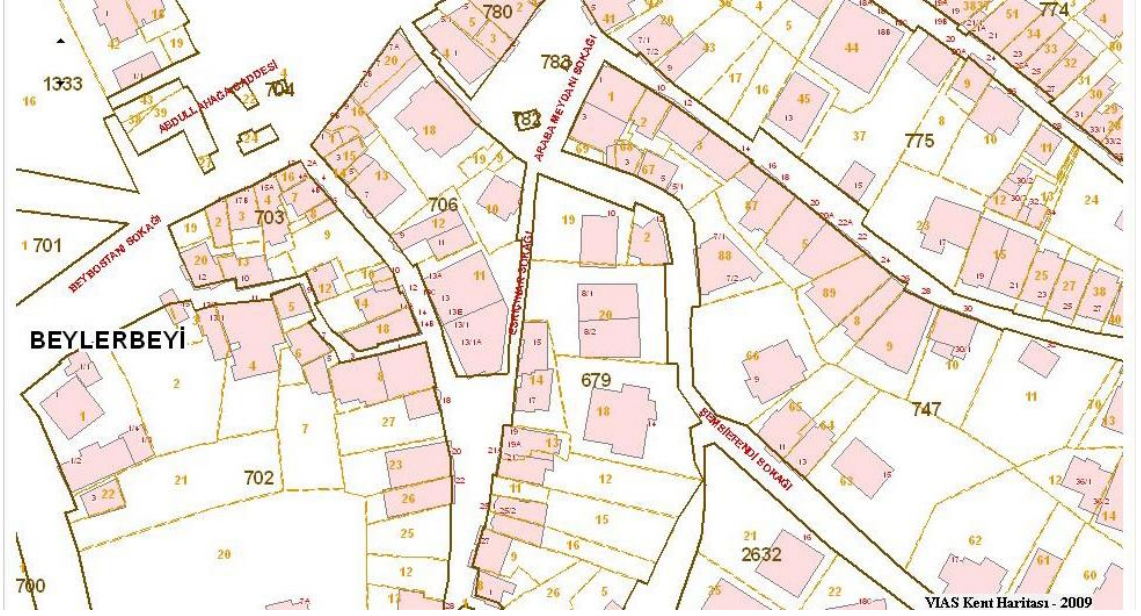
Şekil A2: Necip Bey Haritası Beylerbeyi ve Boğaz

Şekil A3: Necip Bey Haritası Tuzcuoğlu Köşkü

Şekil A4: Anadolu Ciheti Haritası

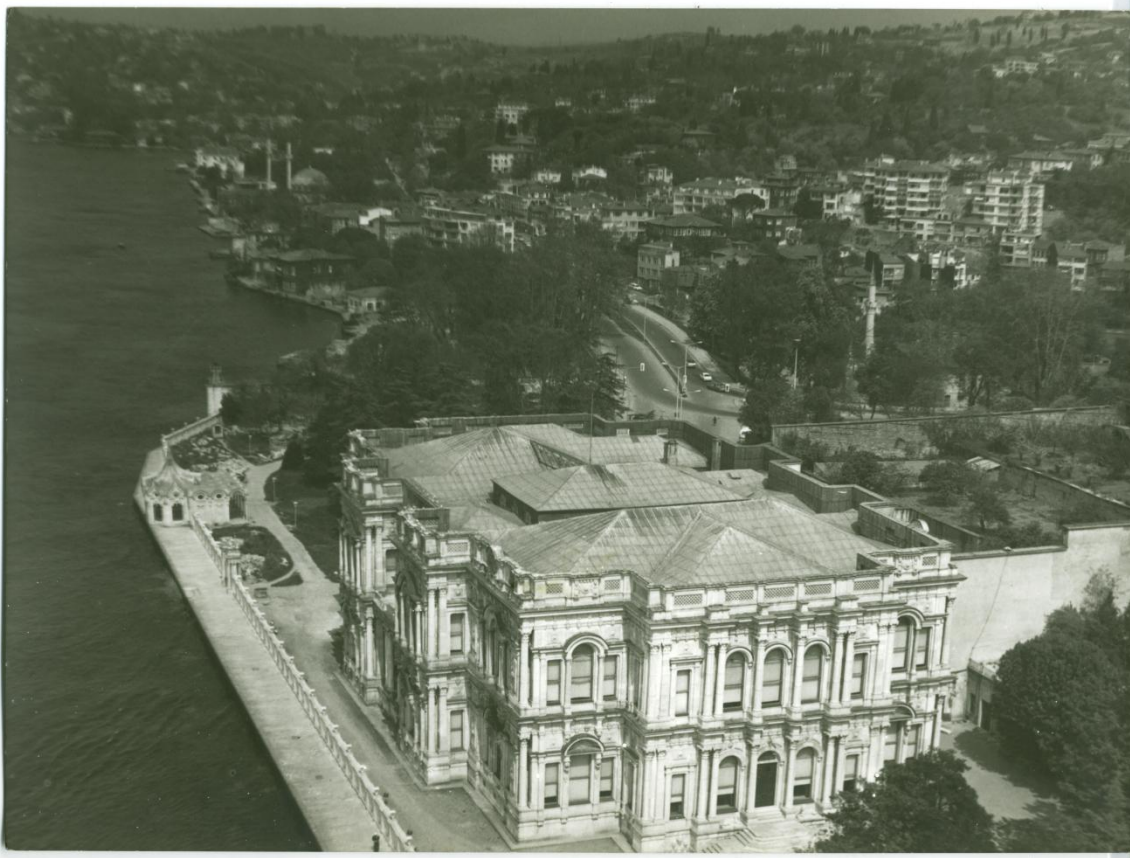
Şekil A5: Harita- Üsküdar Belediyesi

Şekil A6: Hava Fotoğrafı- İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Şekil A7: İstanbul Anadolu Yakası Fotoğrafi

Şekil A8: İstanbul Beylerbeyi Fotoğrafi İrfan Dağdelen Arşivi

Şekil A9: Beylerbeyi Hava Fotoğrafi Pilot Murat Öztürk.

Şekil A10: Beylerbeyi Hava Fotoğrafi Pilot Murat Öztürk.

EK B

İli	İSTANBUL				Fotograf			
İlçesi	ÜSKÜDAR							
Mahallesi	KÜPLÜCE							
Köyü								
Sokağı								
Mevkii	ŞEMSİ BEY							
Satış Bedeli		Pafila No.	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü			
240.000,00		130	747	66	ha	m ²	dm ²	
240.000,00		130	747	66		098,20 m ²		
GAYRİMENKULÜN	Niteliği	BAHÇELİ AHŞAP EV						
	Sınırı	Planındadır Zemin Sistem No : 24915939						
	Edinme Sebebi	<p>Tamamı ALİ İHSAN TUZCUOĞLU : MEHMET OSMAN Oğlu adına kayıtlı iken 1/4 payı İZZET İHSAN TUZCUOĞLU : ALİ İHSAN Oğlu adına ; Tamamı ALİ İHSAN TUZCUOĞLU : MEHMET OSMAN Oğlu adına kayıtlı iken 1/4 payı İNCİ HÜSEYİNOĞLU : ALİ İHSAN Kızı adına ; Tamamı ALİ İHSAN TUZCUOĞLU : MEHMET OSMAN Oğlu adına kayıtlı iken 1/4 payı NAZMIYE NAZLI GÜRDENİZ : ALİ İHSAN Kızı adına ; Tamamı ALİ İHSAN TUZCUOĞLU : MEHMET OSMAN Oğlu adına kayıtlı iken 1/4 payı VASFİYE USLU USTAOMEROĞLU : ALİ İHSAN Kızı adına Satış işleminden.</p>						
	Sahibi	Mafikler arka sayfadadır...						
Geldisi		Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarihi	Gittisi	
Cilt No.		2064	2	116		25/02/2008	Cilt No.	
Sahife no.							Sahife No.	
Sıra No.							Sıra No.	
Tarih							Tarih	
<p>NOT: * Mülkiyetin gayri menkul ile ilgili hakları koruyan bir belge olarak etmektedir. ** Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebligat yapılmış ve tapu sicil müdürlüğüne bildirilmiştir.</p>								

Şekil B1: Tapu Senedi

1740

125-80

66 parsel Hk.

ÜSKÜDAR BİNA ve ARAZİ VERGİLERİ KOMİSYON BAŞKANLIĞINA
Üsküdar-ŞEHİR

İlgi: Komisyon Başkanlığınızın 29.IV.1980 gün ve 979/148 sayılı yazısı.

İstanbul; Üsküdar-Beylerbeyi, Abdullahaga Mahallesi, Ağaç Çeşmesi Sokak, 747 ada, 66 parselde bulunan yapı, 1984.IV.11 gün ve 7759 sayılı Kurul kararı ile korunması gerekli Sivil Mülkiyet Örneği olarak tespit olunduğuna, Kurul kararı alınmaksızın söz konusu yapıda inşaat faaliyette bulunulmıyacağına bilgi edinilmesini saygılarımla rica ederim.

Prof. ORHAN ALIŞAĞ
BAŞKAN

04.05.1980

Şekil B2: Kurul kararı

1963
MC

Kayıd 27/II
M. M. Coşkun
29/II

TC.

26.02.2008.

6. Nolu KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI
KORUMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE,
İSTANBUL.

LİSKUNAR - KİPLÜCE 130 PAFTA-747 Ada,

66 parselde bulunan TAŞINMAZ MALIMIZ
TARİHİ İSARETİNDEN ENLAK VERGİSİNDE,
Kısıtlılık Uygulanması için Gerekli
Yazının Verilmesi Şartlarında Arz ederiz.

İZZET İHSAN TURCUOĞLU

TC. 30446283156

Lütfüoğlu

No: Bu yazının
Yeni Sahibi olarak
Eski Başvurunun iptali
Arz ederiz.

İv. Ad.

Kültür ve Turizm Bakanlığı	
İstanbul Şube Müdürlüğü Kültür ve Tabiat Varlıkları	
Koruma Bölge Kuruluna Gönderildi	
NUMARA	TARİHİ
262	23.2.2008

KİPLÜCE MAH.
Şemsi Bey. Sok. No. 9. - Lokman Hekim Sağlık
Ocağının Yanı
LİSKUNAR - İSTANBUL.

Beğlerbeyi

LİSKUNAR

TELEFON: 0216.

3219226 İZZET 05373020001
İNCA

Şekil B3: Kurul kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul VI Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No:16.07.2008/147
Karar Tarihi ve No :16.07.2008/991

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Küplüce Mah.Şemsibey Sok. 130 pafta, 747 ada, 66 parsel özel mülkiyete aittir. Gayrimenkul Eski Eserler Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.12.1974 gün ve 8172 sayılı kararı ile Boğaziçi Doğal ve Tarihi Sit Alanında yer almaktadır.Yine aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.Koruma grubunun belirlenmesi için ilgisininin 27.2.2008 tarih ve 363 numaralı başvurusu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, 130 pafta, 747 ada, 66 parselde bulunan taşınmazın koruma grubunun II olarak belirlenmesine Rölöve ve restitüsyonunun kurulumuza getirilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Serdar TUĞRUL
MÜDÜR

BAŞKAN
Mehmet ALİ YÜZER
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
İsmail BÜYÜKSEÇGİN
İMZA

ÜYE
Erdal UZUNER
İMZA

ÜYE
İsa DÖNER
İMZA

ÜYE
Cengiz SIRKECİ
İMZA

ÜYE
Turan EFE
(BULUNMADI)

ÜYE
Mehmet Z.NİŞLİ
İMZA

ÜYE
Bayram TAŞKIN
İst.Büyükşehir Bel.Baş.Tem.
İMZA

ÜYE
Murat BARUT
Boğaziçi İmar Müd.Tem.
İMZA

21.07.2008.AO.MC

Şekil B4: Kurul kararı

Şekil B5: Alandaki tescilli yapılar.

EK C

Şekil C1- Şemsibey sokaktan yapıya bakış.

Şekil C2- Kömürlük giriş kapısı.

Şekil C3- Ana giriş kapısı.

Şekil C4- Havuzlu bahçe podima döşeme.

Şekil C5- Bahçede bulunan muhdes yapı.

Şekil C6- Bahçede bulunan muhdes yapı.

Şekil C7- Bahçe merdiven altı depo girişi.

Şekil C8- Arka bahçeye çıkış kapısı.

Şekil C9- Arka bahçe .

Şekil C10- Bahçe.

Şekil C11- Bahçe.

Şekil C12- Bahçe.

Şekil C13- Z01 Giriş.

Şekil C14- Z01 Giriş tavan.

Şekil C15- Z02 Giriş kapısı.

Şekil C16- Z02 Giriş iç kapı.

Şekil C17- Z02 Girişten mutfak ve harem selamlık merdiven kapısına bakış.

Şekil C18-Z02 Giriş.

Şekil C19-Z03 Oda.

Şekil C20-Z03 Oda.

Şekil C21-Z04 Sofa.

Şekil C22-Z04 Sofa.

Şekil C23-Z05 Oda.

Şekil C24-Z05 Oda.

Şekil C25-Z08 Merdiven holü.

Şekil C26-Z08 Merdiven tavan.

Şekil C27-Z09 Çamaşırhane.

Şekil C28-Z09 Çamaşırhane.

Şekil C29-Z10 Banyo.

Şekil C30-Z10 Banyo.

Şekil C31-Z11 Tuvalet.

Şekil C32-Z11 Tuvalet.

Şekil C33-Z12 Depo.

Şekil C34-Z13 Kiler.

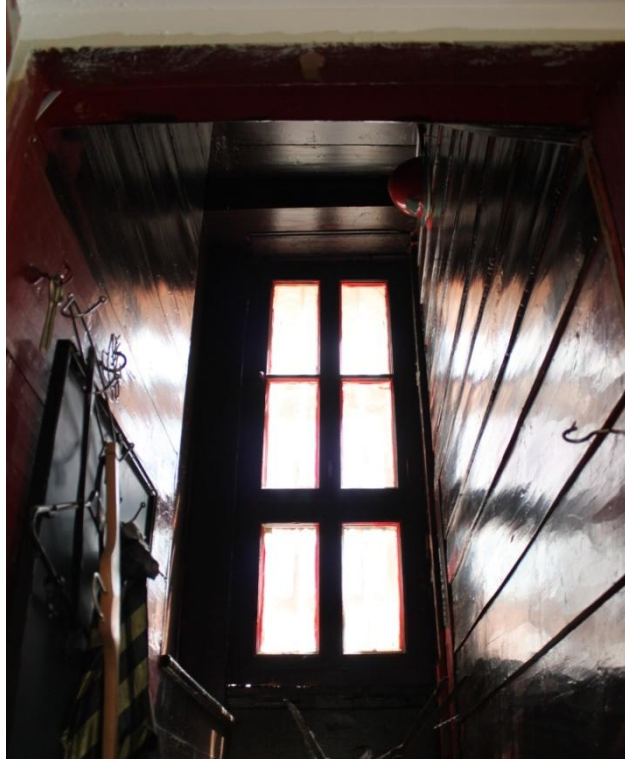
Şekil C35-Z13 Kiler.

Şekil C36-Z16 Mutfak.

Şekil C37-Z16 Mutfak.

Şekil C38-Z14 Harem selamlık merdiveni

Şekil C39-Z14 Harem selamlık merdiveni.

Şekil C40- Bahçe kapısı ve Z07 Merdiven altı depo.

Şekil C41-Z07 Merdiven altı depo.

Şekil C42- Arka bahçeye çıkış.

Şekil C43-101 Mutfak

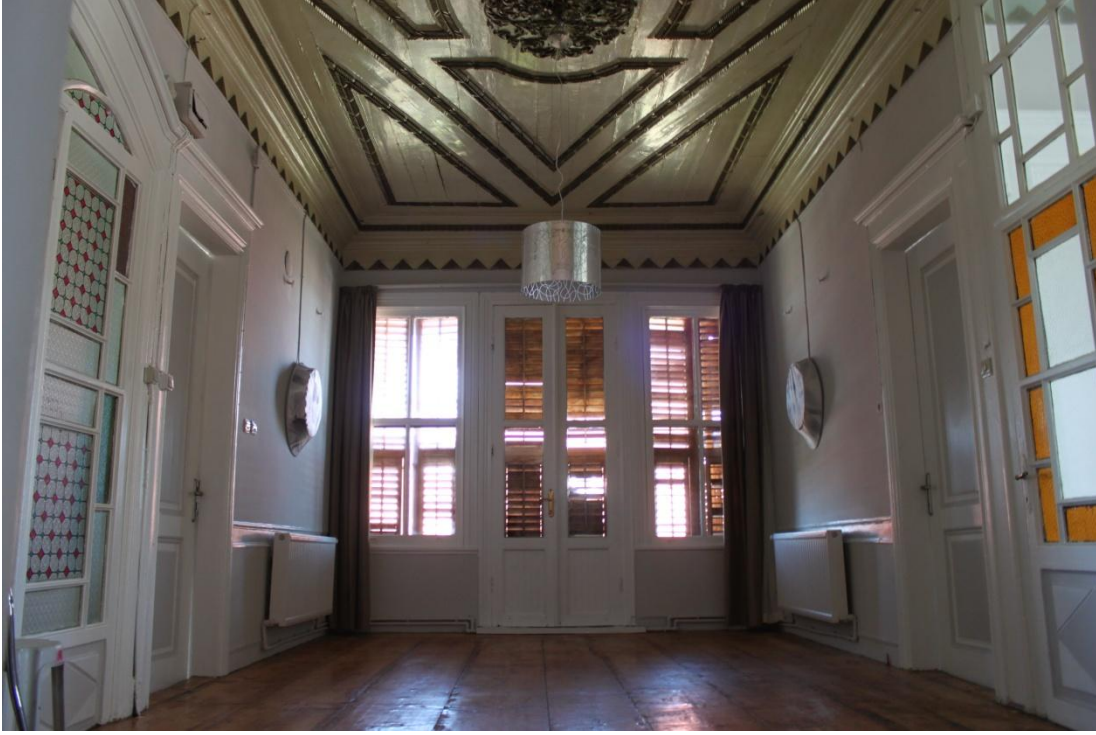
Şekil C44-101 Mutfak

Şekil C45-102 Sofa

Şekil C46-102 Sofa

Şekil C47-102 Sofa

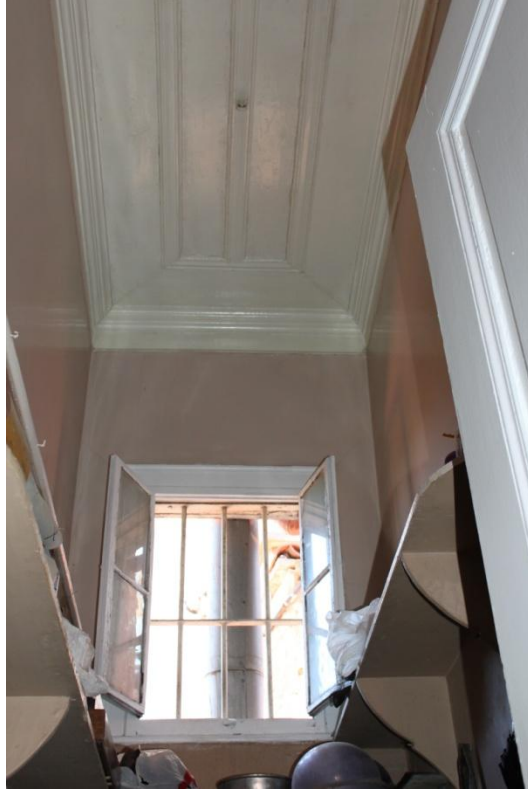
Şekil C48-102 Sofa

Şekil C49- 103 Tuvalet

Şekil C50- 103 Tuvalet

Şekil C51- 104 Depo

Şekil C52- 104 Depo

Şekil C53- 105 Oda.

Şekil C54- 105 Oda.

Şekil C55- 106 Oda giriş kapısı.

Şekil C56- 106 Oda.

Şekil C57- 107 Oda.

Şekil C58- 107 Oda.

Şekil C59- 108 Oda.

Şekil C60- 108 Oda.

Şekil C61- Balkon.

Şekil C62- Balkon Tavanı.

Şekil C63- Çatı arası.

Şekil C64- Çatı arası.

Şekil C65- Batı giriş cephesi.

Şekil C66- Batı giriş cephesi.

Şekil C67- Kuzey yan cephe.

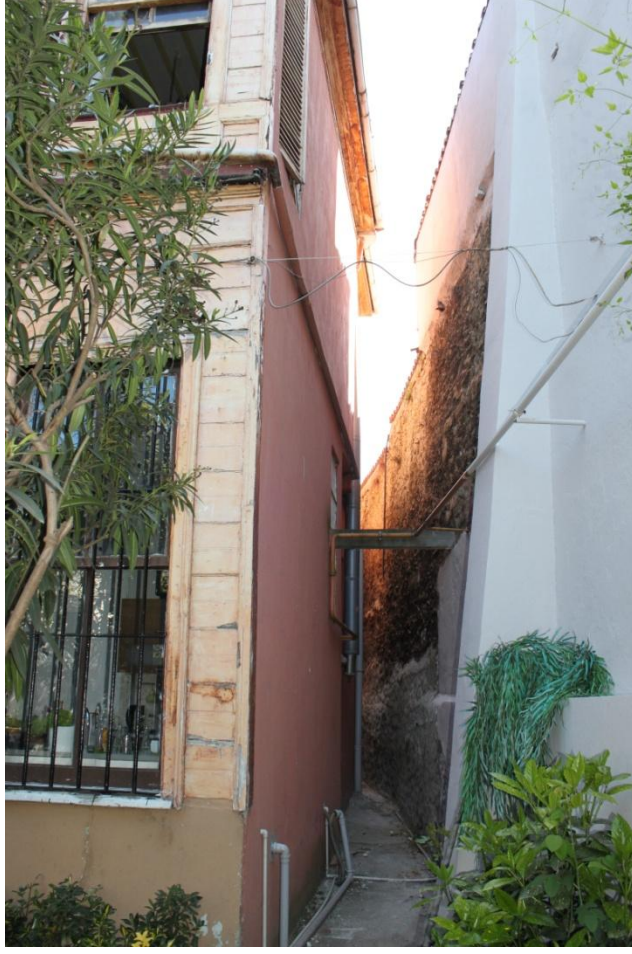
Şekil C68- Kuzey yan cephe.

Şekil C69- Doğu arka cephe.

Şekil C70- Doğu arka cephe.

Şekil C71- Güney sınıra komşu cephe.

Şekil C72- Güney sınıra komşu cephe.

Şekil C73- Karosiman döşeme.

Şekil C74- Karosiman döşeme.

Şekil C75- Ahşap rabıta döşeme.

Şekil C76- Ahşap rabıta döşeme.

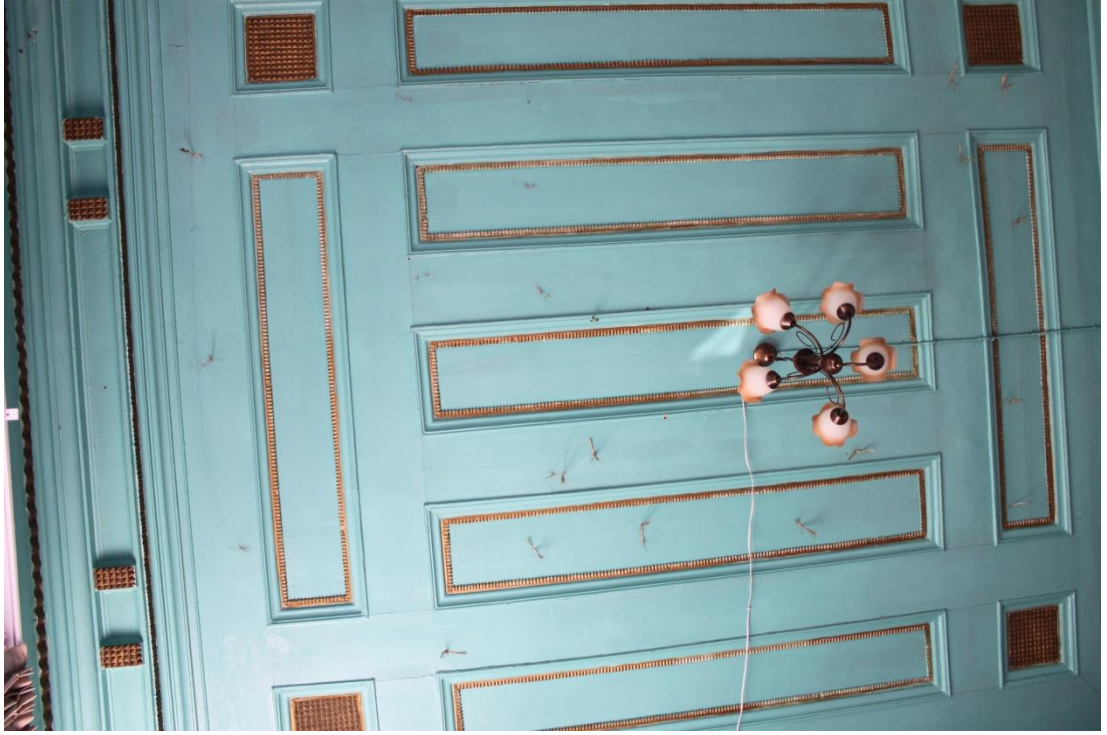
Şekil C77- Ahşap tavan örneği.

Şekil C78- Ahşap tavan örneği.

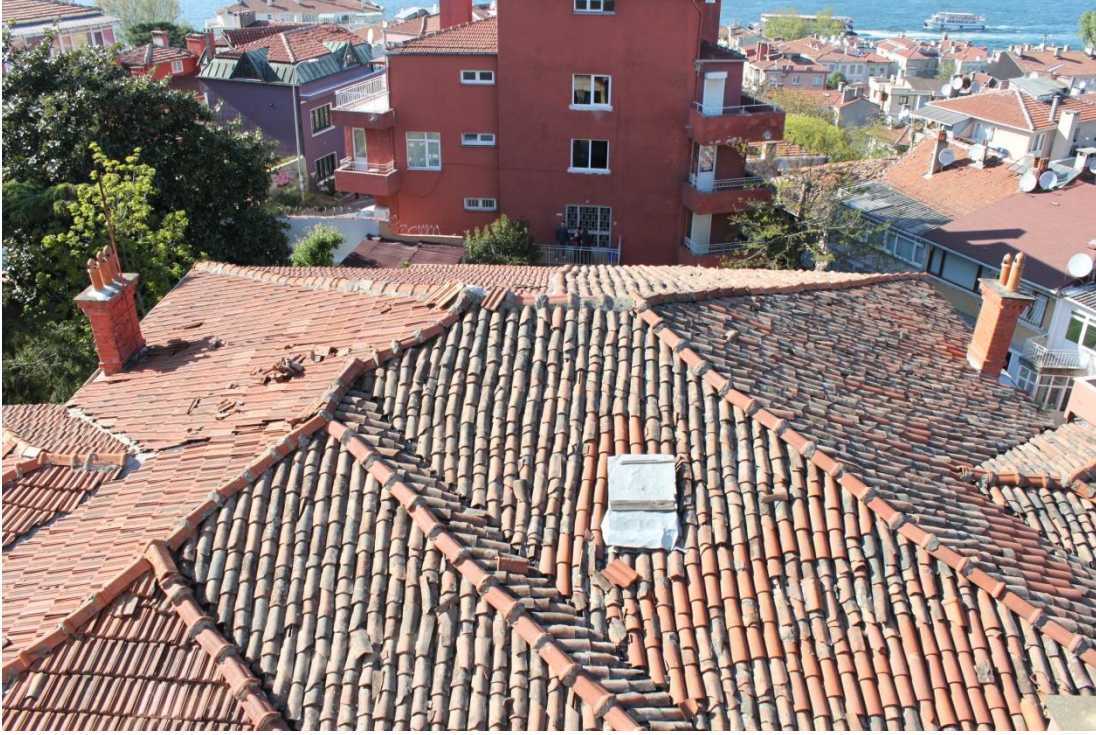
Şekil C79- Ahşap tavan örneği.

Şekil C80- Ahşap tavan örneği.

Şekil C81- Çatı

Şekil C82- Çatı

Şekil C83- Çatı

Şekil C84- Çatı saçağı.

Şekil C85- Çatı saçağı.

Şekil C86- Çatı saçağı.

Şekil C87- Kat silmeleri

Şekil C88- Yarım daire kesitli oluk

Şekil C89- Çıkma destekleri, konsollar.

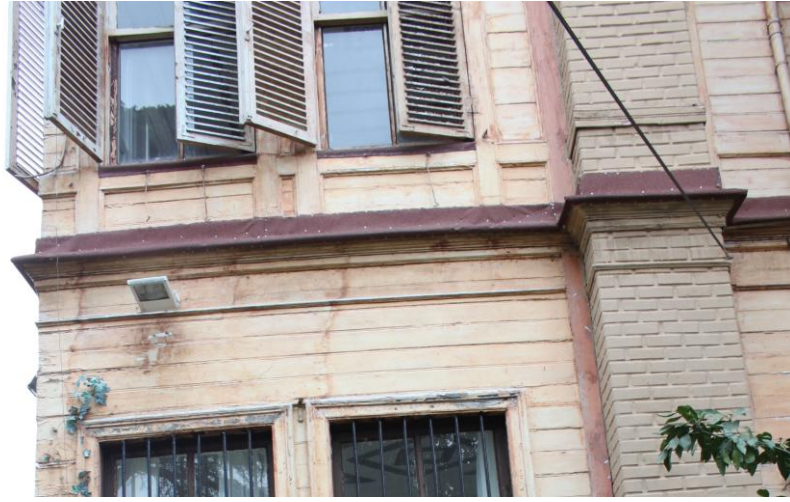
Şekil C90- Konsolların konumları

Şekil C91- Konsolların konumları

Şekil C92- C93- Saçak altı konsolları

Şekil C94- Batı cephe kornişi

Şekil C95- Kuzey cephe kat kornişi

Şekil C96- Ön cephedeki baca

Şekil C97- Arka cephedeki baca

Şekil C98- Güney cephedeki baca

Şekil C99- Zemin kat kapılar

Şekil C100- Birinci kat kapılar

Şekil C101- Camlı kapı

Şekil C102- Camlı kapı

Şekil C103- Giriş kapısı

Şekil C104- Kömürlük kapısı

Şekil C105- Yapı giriş kapısı

Şekil C106- Yapı giriş kapısı iç görünüşü

Şekil C107- Yapı giriş kapısı önü camlı kapı

Şekil C108- Camlı kapı

Şekil C109- Camlı kapı

Şekil C110- Camlı kapı

Şekil C111- Camlı kapı

Şekil C112- Girişte bulunan pencereler.

Şekil C113- Birinci kat pencereleri.

Şekil C114- Zemin kat ve birinci kat tuvalet pencereleri.

Şekil C115- Zemin kat giriş cephesi Z03 oda mekanı pencereleri.

Şekil C116- Birinci kat giriş cephesi 108 oda mekanı pencereleri.

Şekil C117- Panjur menteşeleri.

Şekil C118- Panjur detayı.

Şekil C119- Ana girişte bulunan merdiven.

Şekil C120- Yapının yan bahçesine inen merdivenler .

Şekil C121- Arka bahçeden alt bahçeye inen merdivenler.

Şekil C122- Ön bahçeden alt bahçeye inen merdiven.

Şekil C123-Bahçede bulunan su deposuna varılan merdiven.

Şekil C124-Ana sirkülasyon sağlayan merdiven.

Şekil C125-Ana sirkülasyon sağlayan merdiven.

Şekil C126-Harem selamlık merdiveni.

Şekil C127-Çatıya çıkan merdiven.

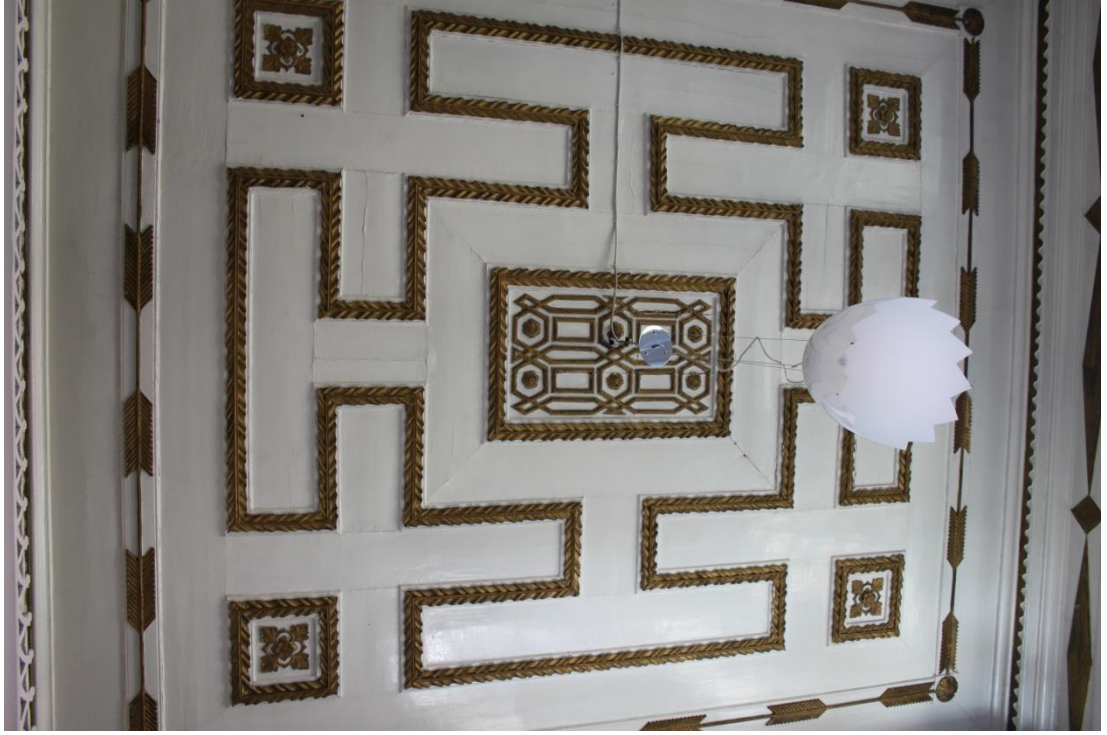
Şekil C128-Zemin Z04 sofa tavanı.

Şekil C129-Zemin Z16 mutfak tavanı.

Şekil C130-Birinci kat 108 oda tavanı.

Şekil C131-Birinci kat 107 oda tavanı.

Şekil C132-Birinci kat sofa tavanı.

Şekil C133-Birinci kat oda tavanı.

Şekil C134-Birinci kat sofa tavanı.

Şekil C135-Kuzey cephe bezemeleri

Şekil C136-Zemin kat mutfak mekanı.

Şekil C137- Alt kat depo üst kat yemekhane olarak kullanılan yapı.

Şekil C138- Ahşap cephede kopmalar.

Şekil C139- Malzeme kayıpları.

Şekil C140- Giriş mekanı zemini.

Şekil C141- Zemin kat çamaşırhane zemini.

Şekil C142- Bahçede bulunan süs havuzu.

Şekil C143- Bahçede bulunan su deposu.

Şekil C144- Birinci kat camlı kapı tavan ilişkisi.

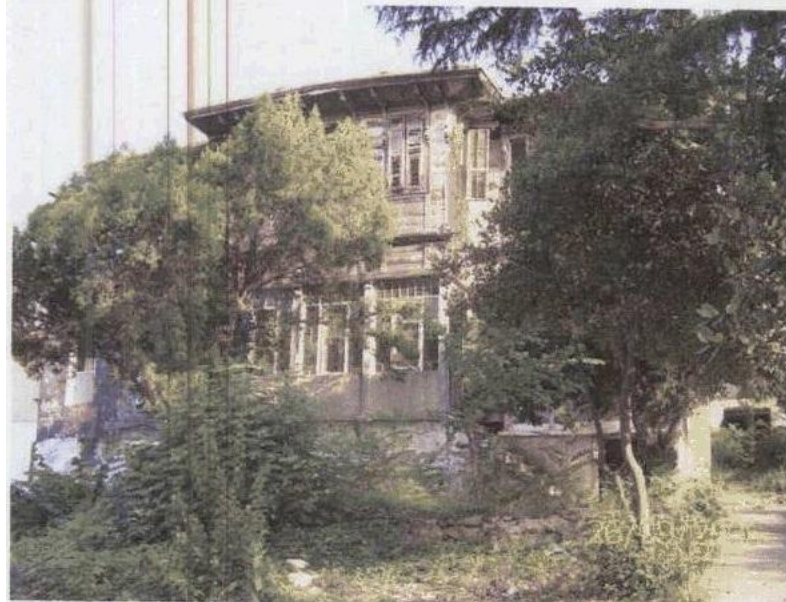
Şekil C145- Çatıda kullanılan farklı malzemeler.

Şekil C146- Balkon korkuluğu.

Şekil C147- Mehmet Zihni Efendi Köşkü 1989.

Şekil C148- Mehmet Zihni Efendi Köşkü 2006.

Şekil C149- Hafız Mehmet Efendi Köşkü

Şekil C150- Hafız Mehmet Efendi Köşkü 2009.

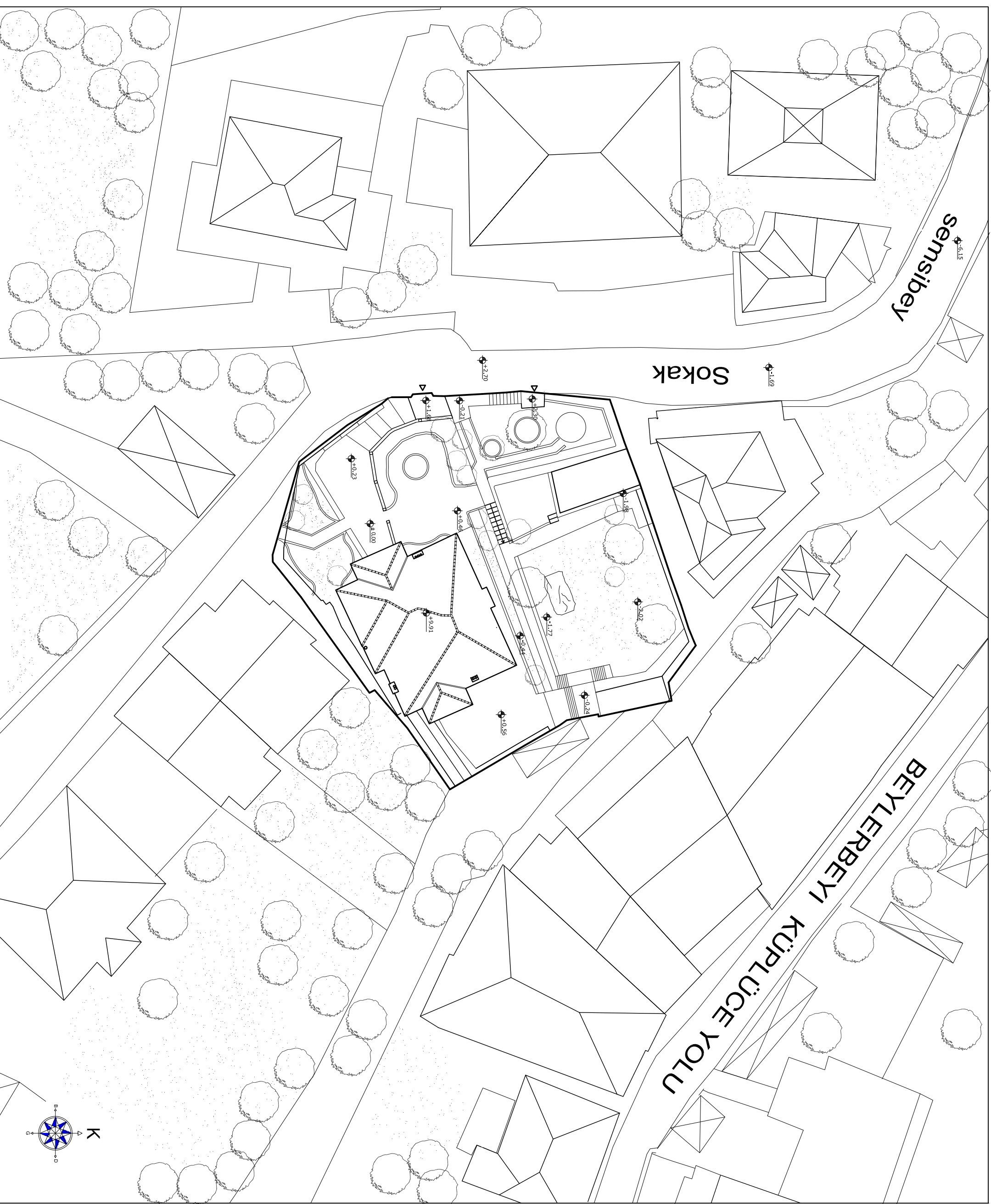
Şekil C151- Parsel 62 de bulunan konak.

Şekil C152- Parsel 62 de bulunan konak.

Şekil C153- Parsel 62 de bulunan konak 2009.

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÕŞKU
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI GELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI VAZİYET PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 1

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI ÇATI PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 2

1.76

5.21

D-D

E-E

1.77

1.92

4.87

A-A
B-B

12.54

5.76

C-C

6.39

Marsilya Kremli
Çatı Ortüsü

2.14

D-D

14.82

E-E

6.29

Marsilya Kremli
Çatı Ortüsü

5.52

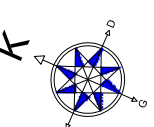
C-C

A-A
B-B

13.66

5.65

2.49

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

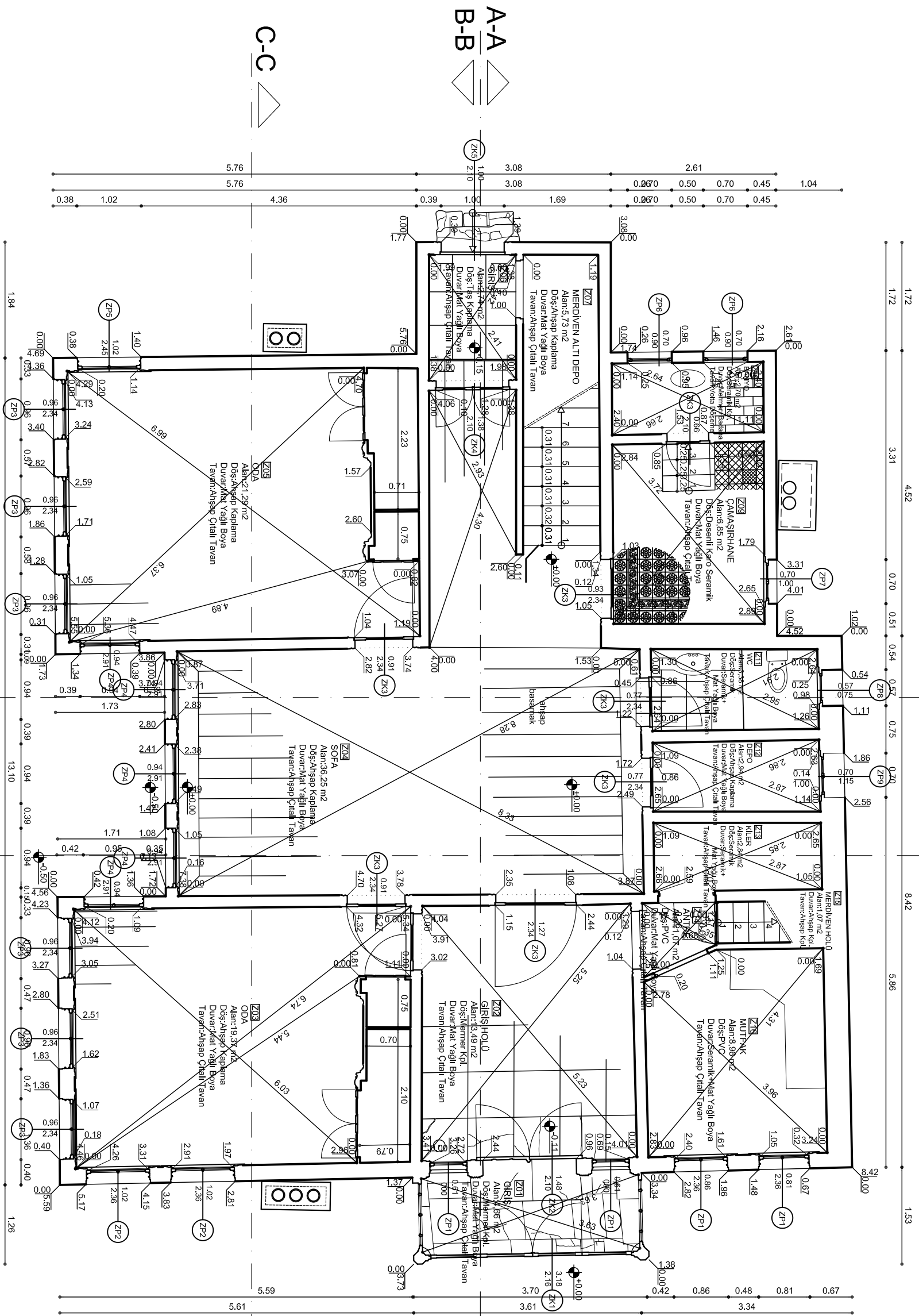
RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI ZEMİN KAT PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

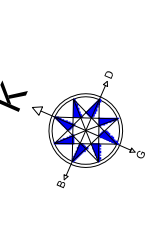
ÖLÇEK

PAFTA NO 3

A-A
B-B

C-C

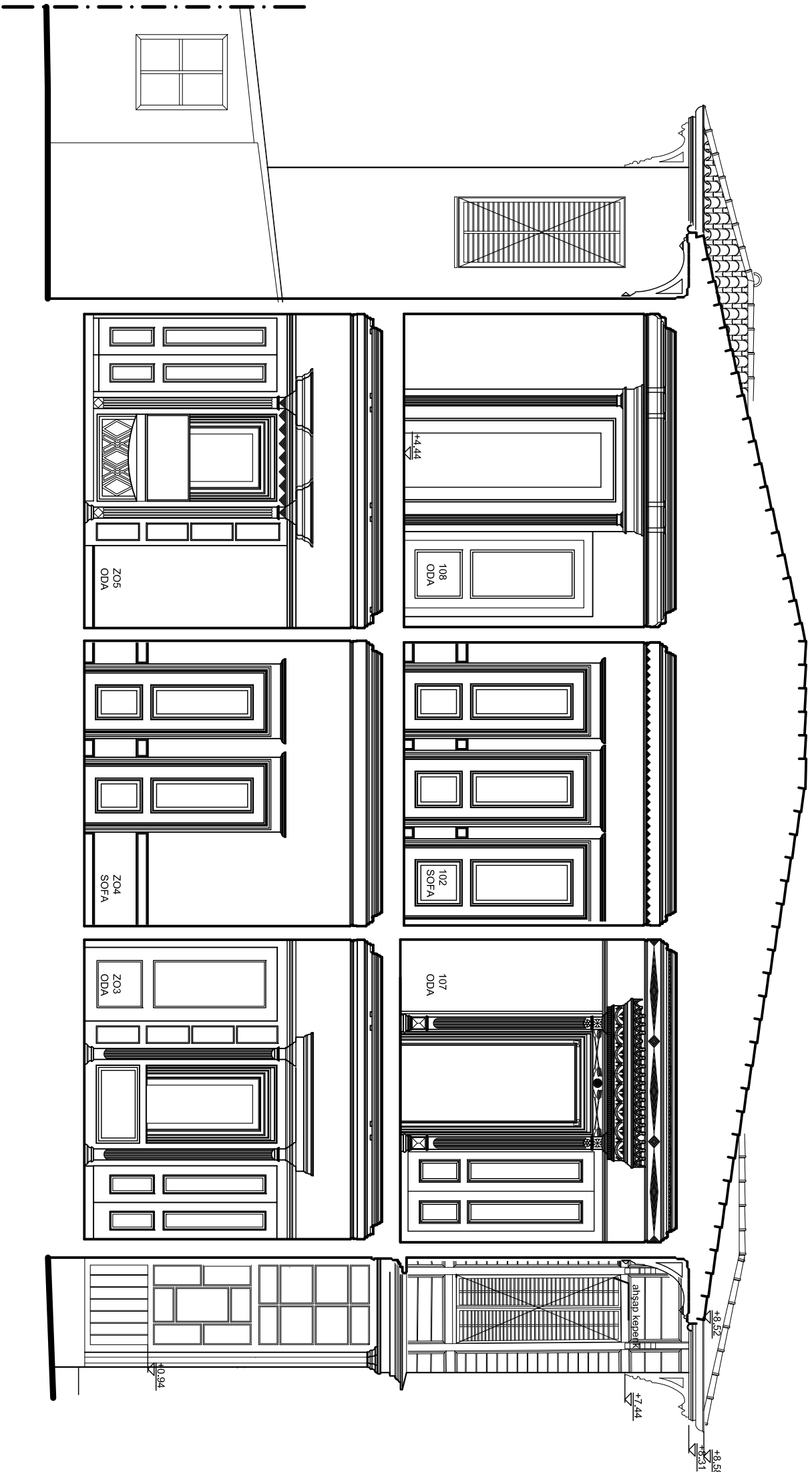
İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI C-C KESİTİ

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 5

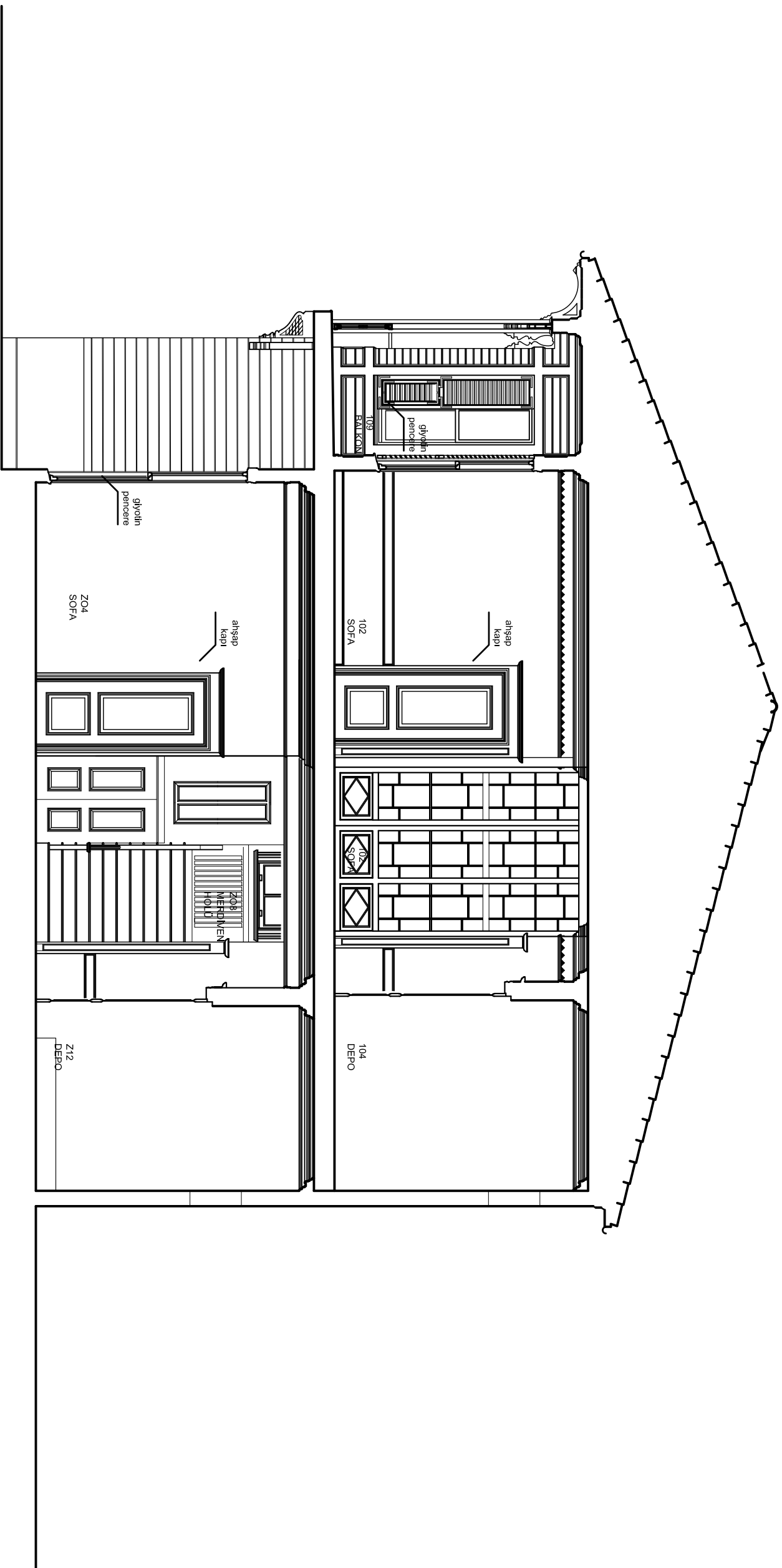
İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELERİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI D-D KESİTİ

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 6

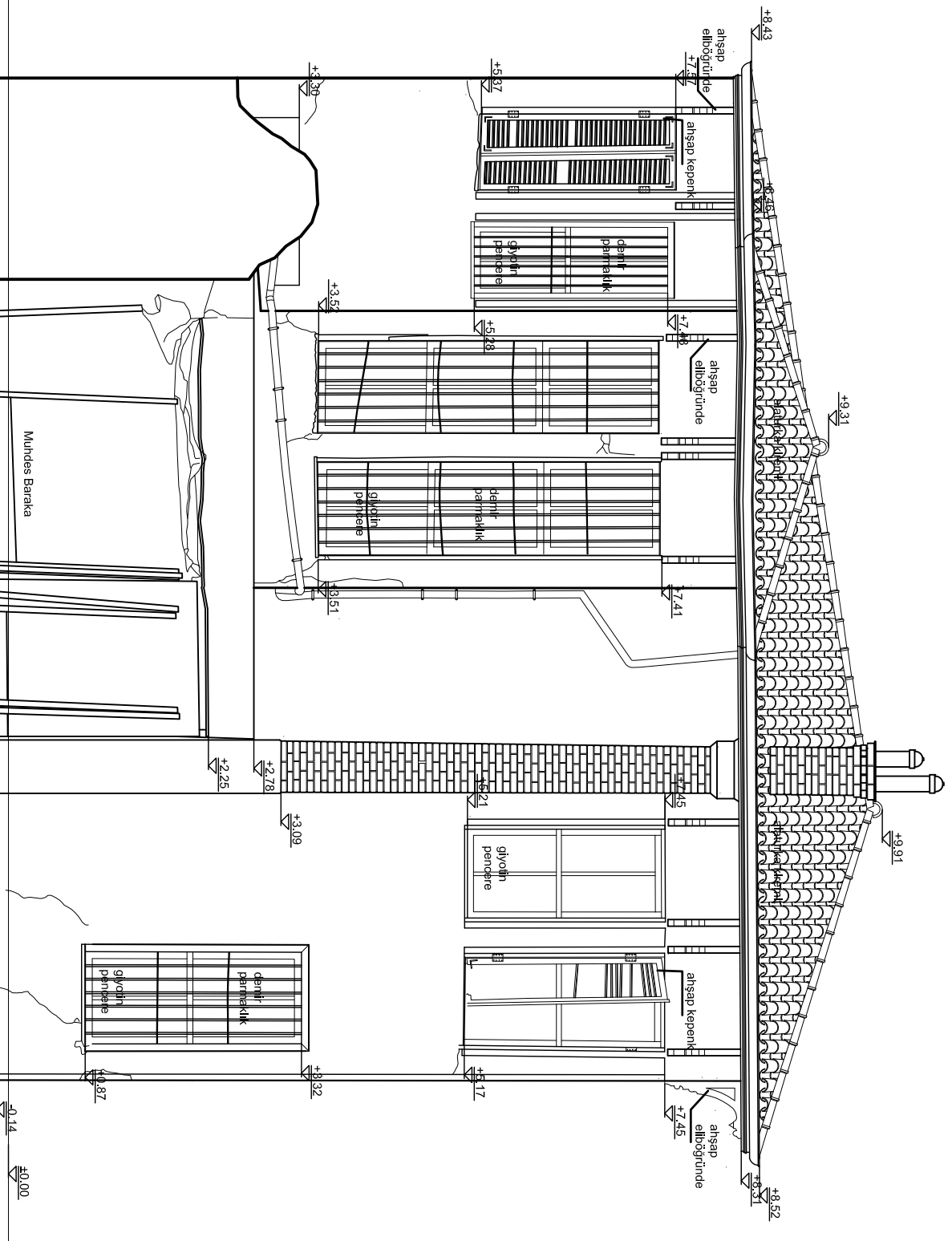
i.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI DOĞU CEPHE

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 8

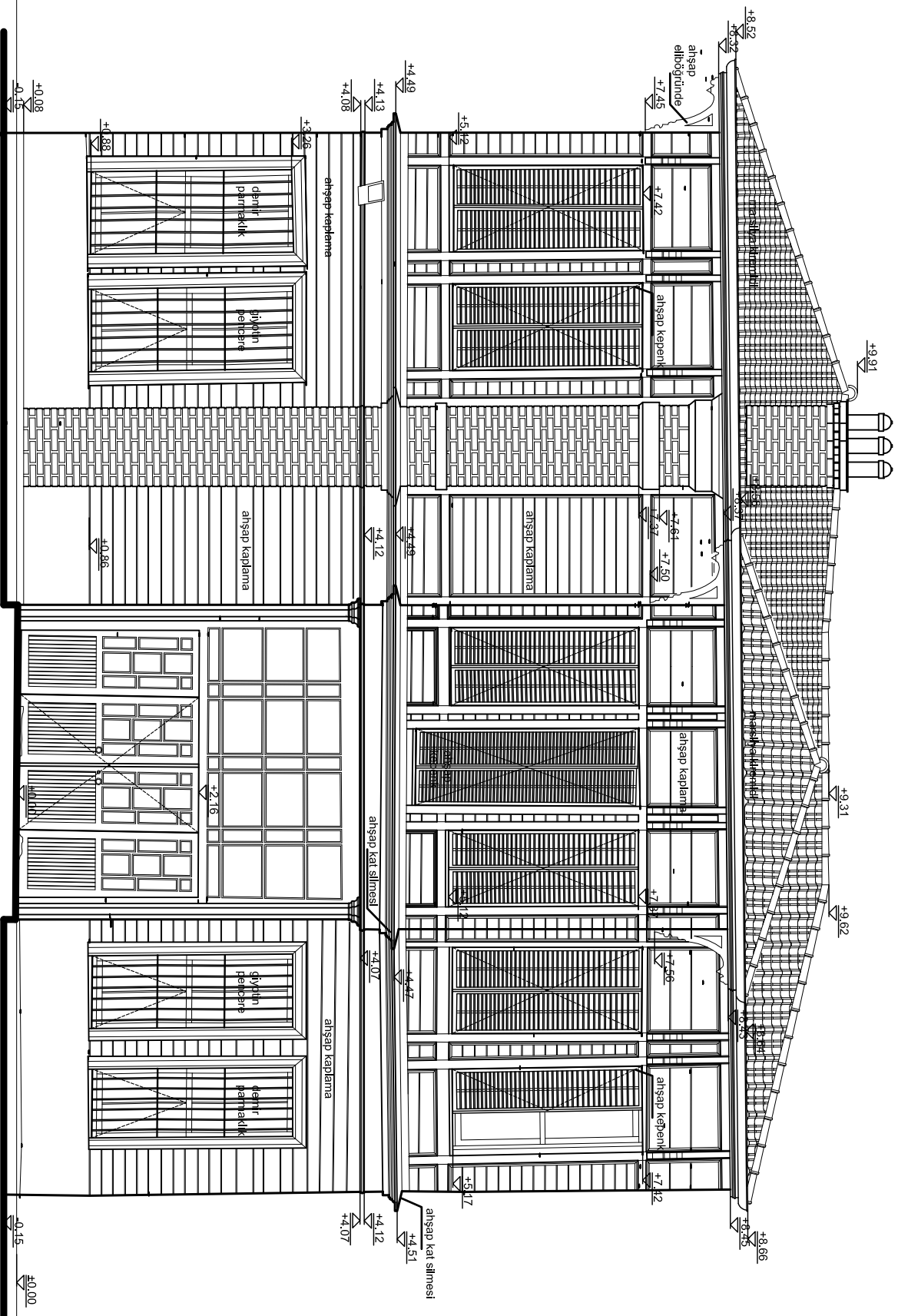
İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI BATTI CEPHE

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 9

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

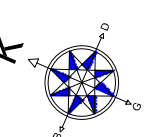
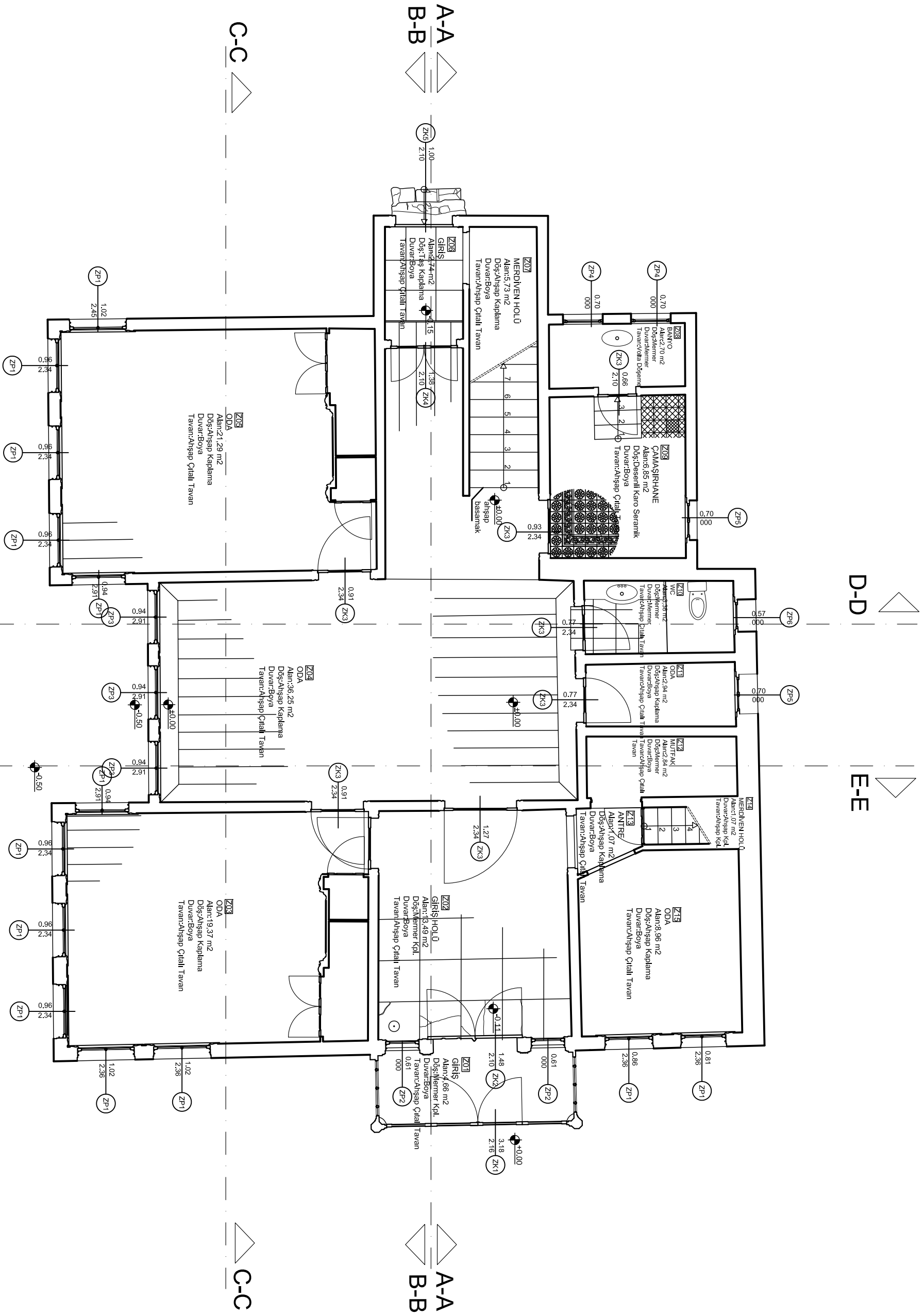
RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI ZEMİN KAT PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 10

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

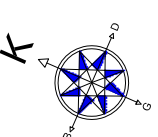
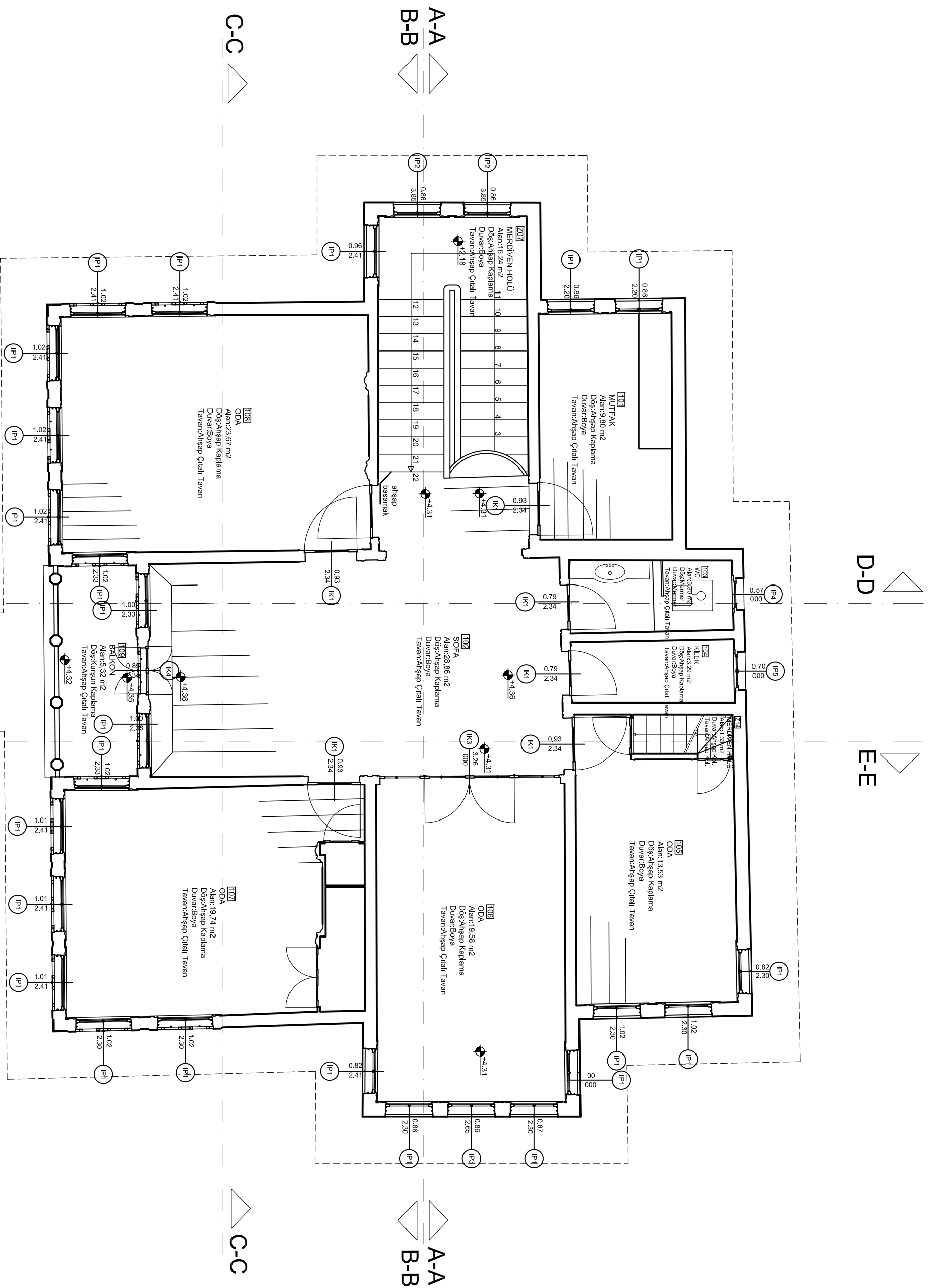
RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI BİRİNCİ KAT PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 11

i.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

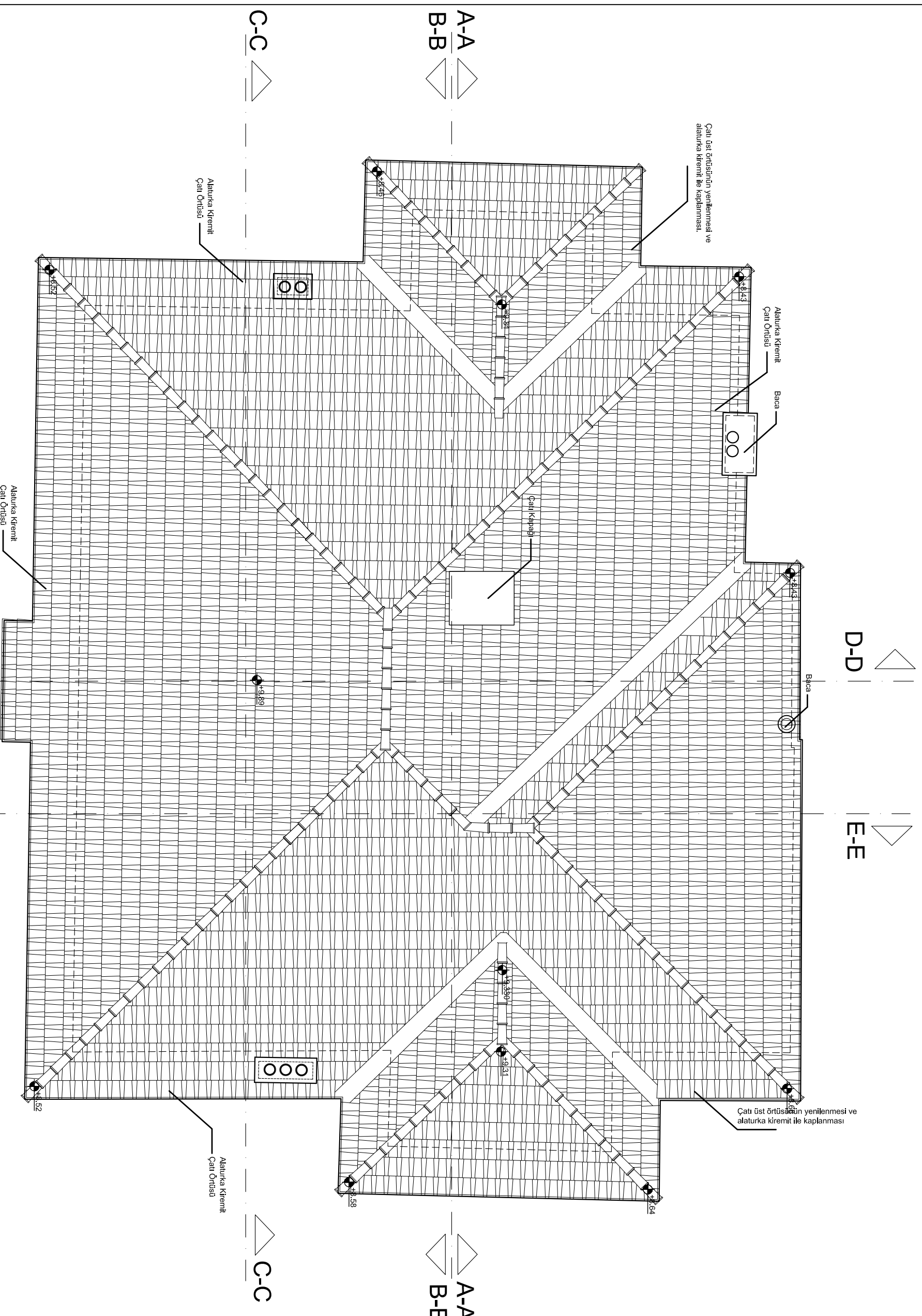
HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI ÇATI PLANI

ÖLÇEK 0 50 100 150 200 250 cm

PAFTA NO 12

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

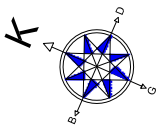
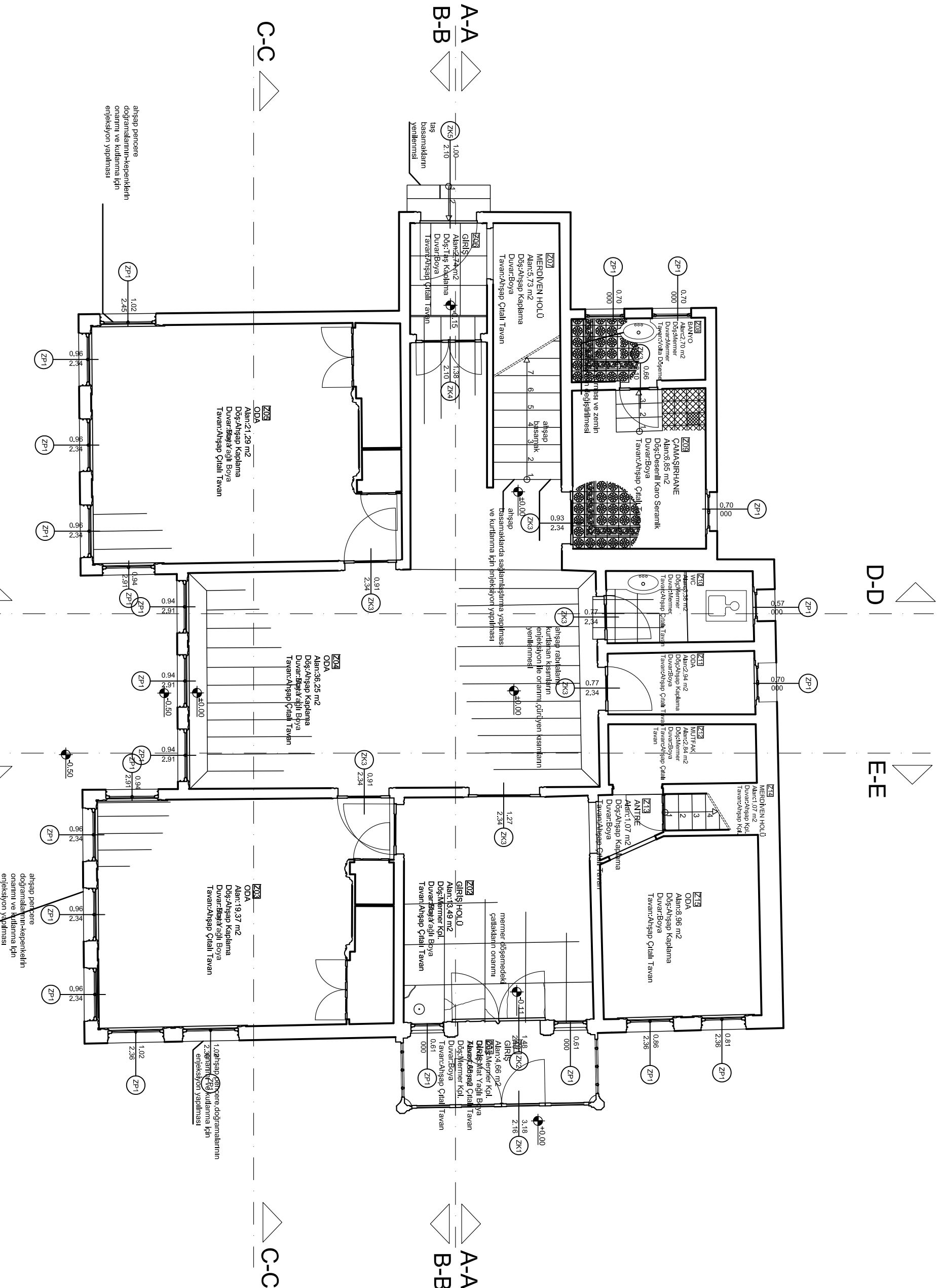
HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÜVE | **RESTİTÜSYON** | **RESTORASYON**

PAFTA ADI | **ZEMİN KAT PLANI**

ÖLÇEK | **0 50 100 150 200 250 cm**

PAFTA NO | **13**

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

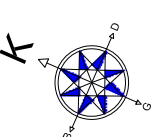
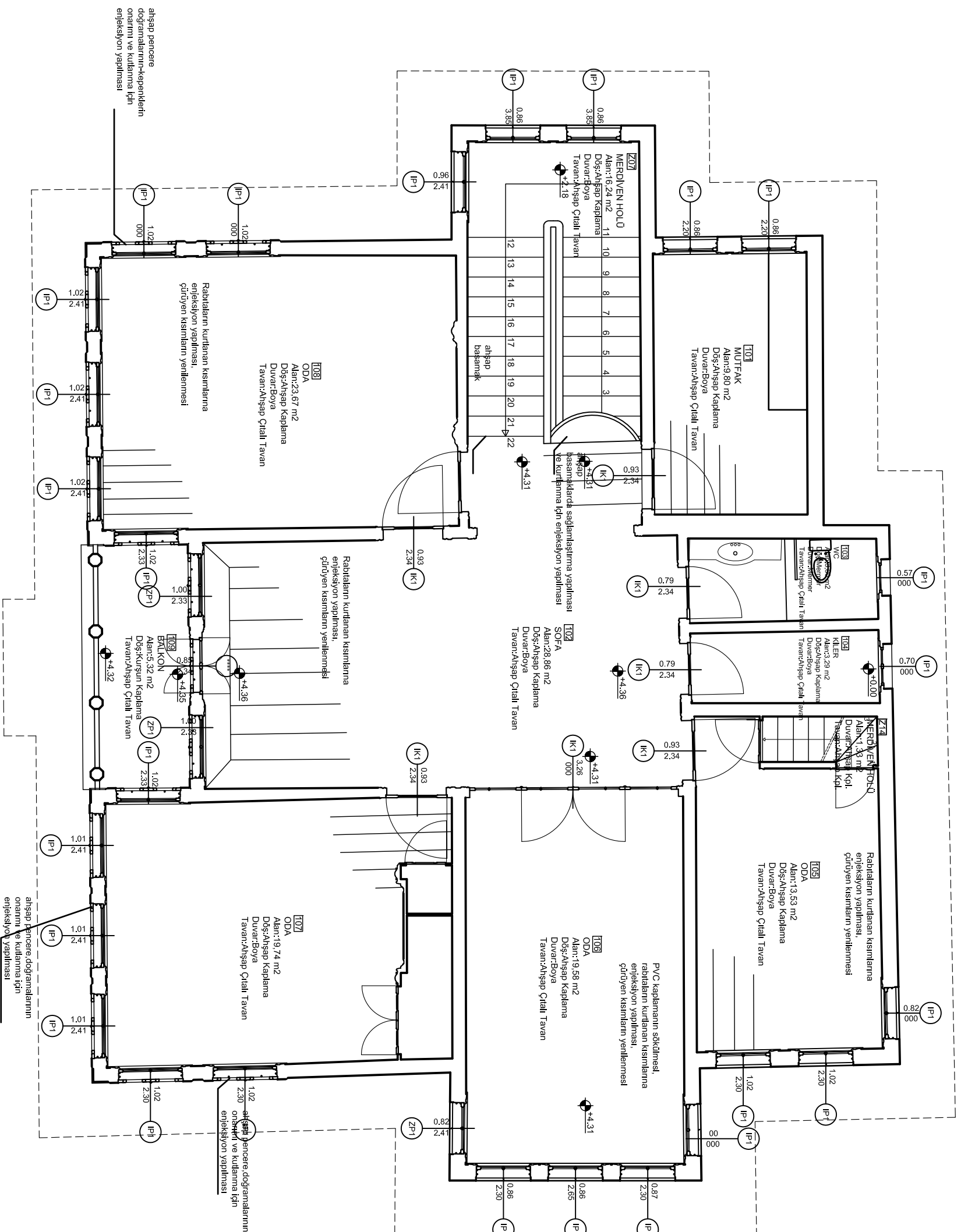
RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI BİRİNCİ KAT PLANI

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 14

İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

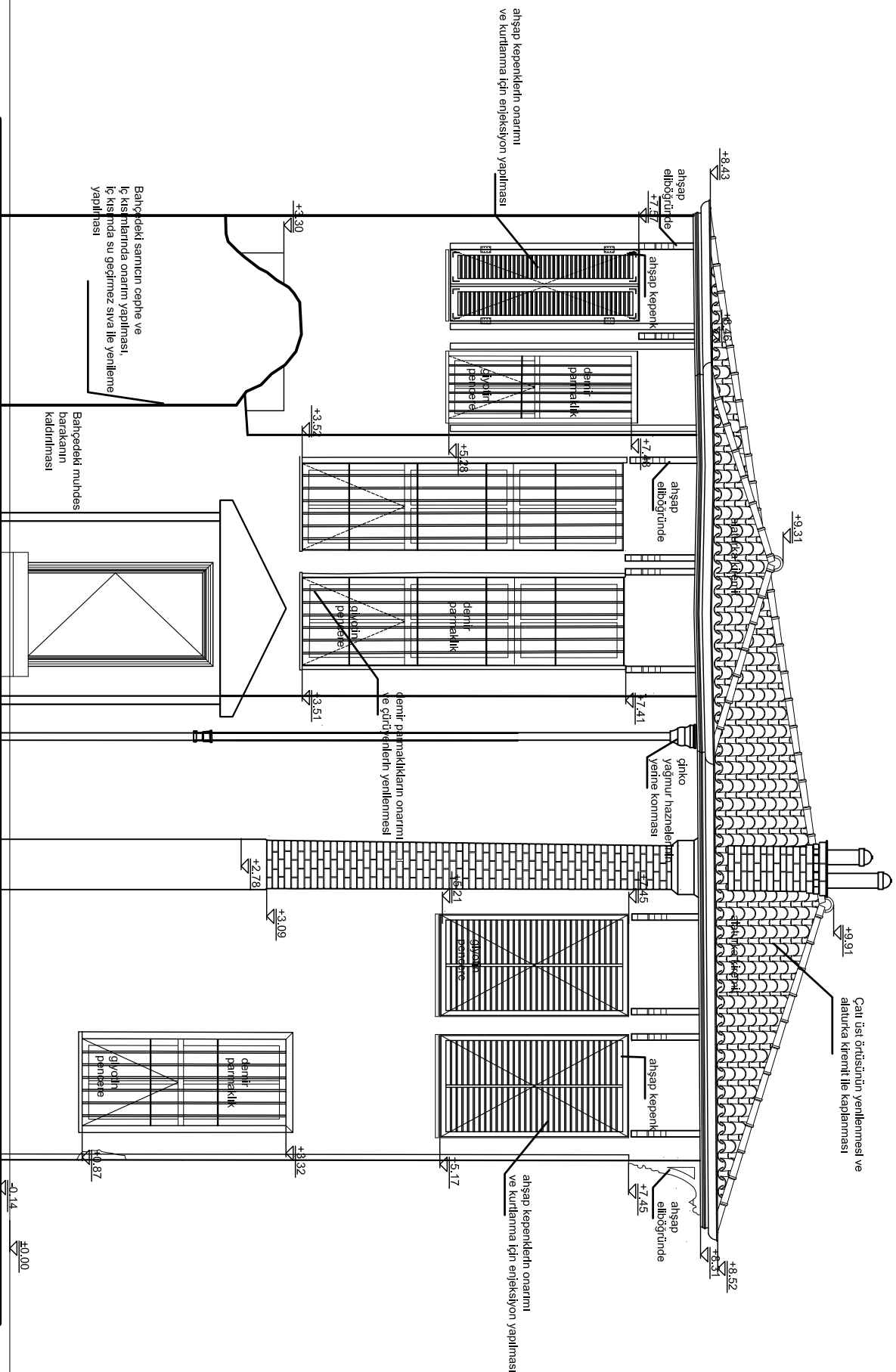
YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELERİ
MİMAR

RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI DOĞU CEPHE

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 16

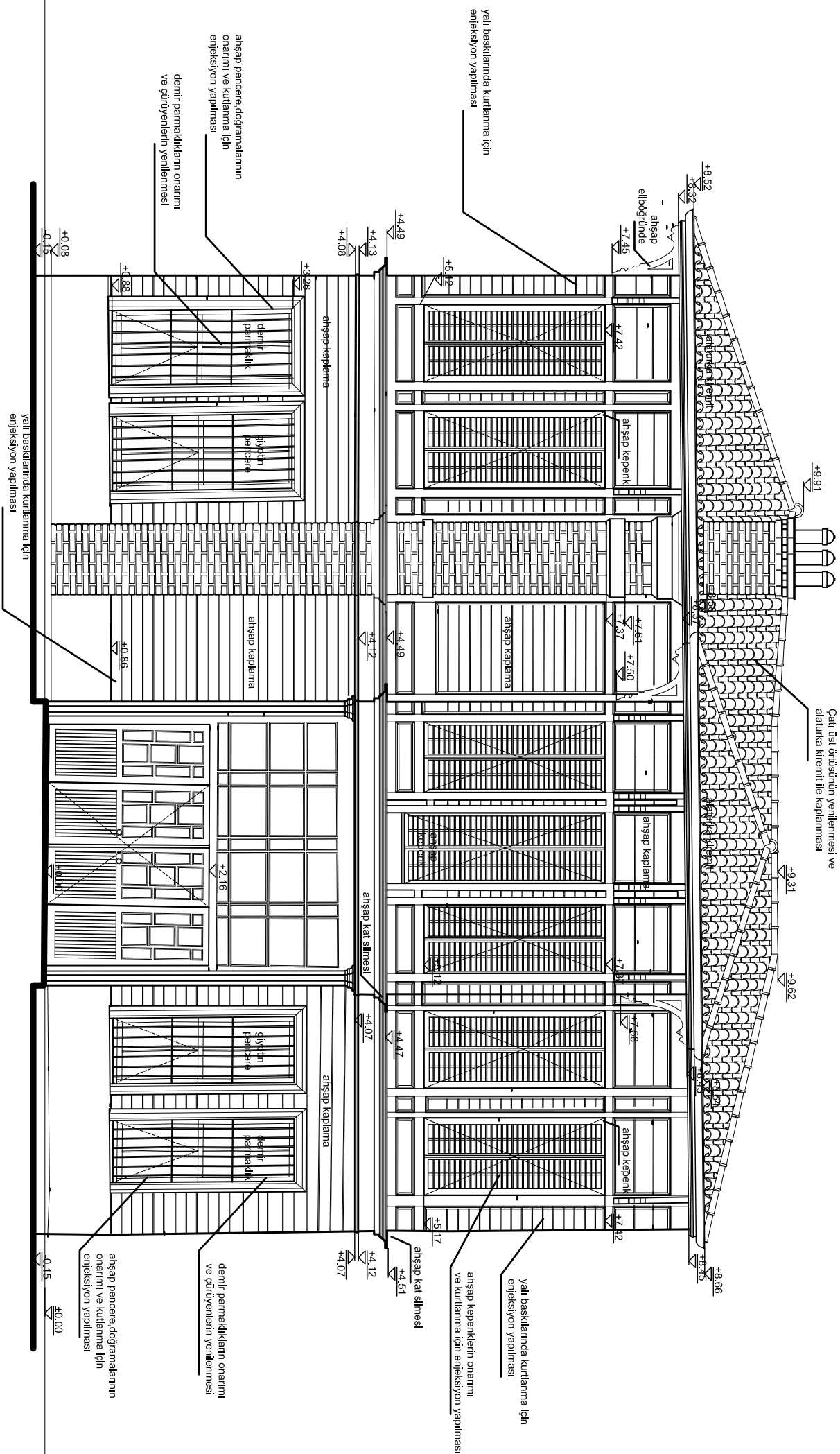
İ.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

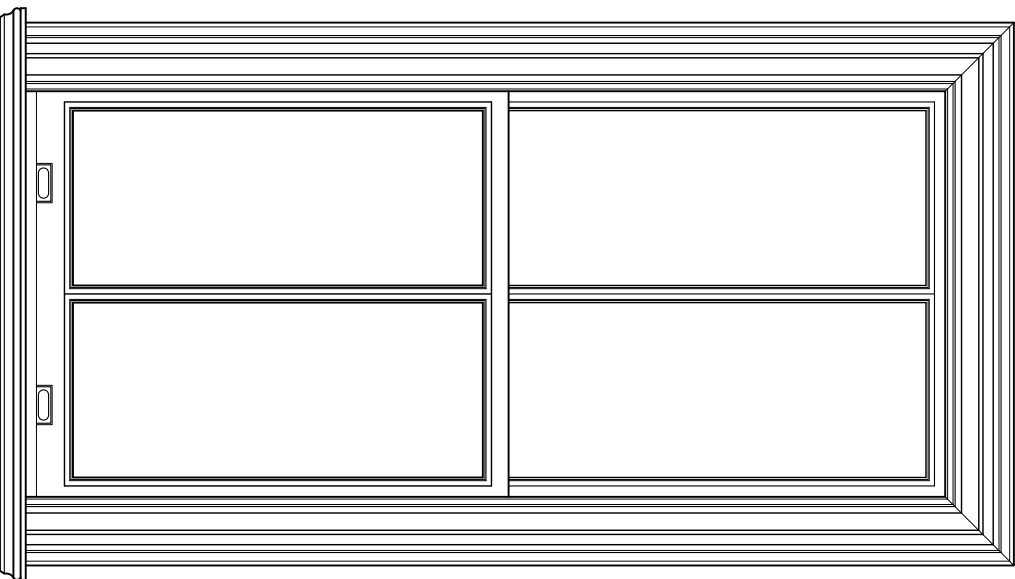
RÖLÜVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI BATTI CEPHE

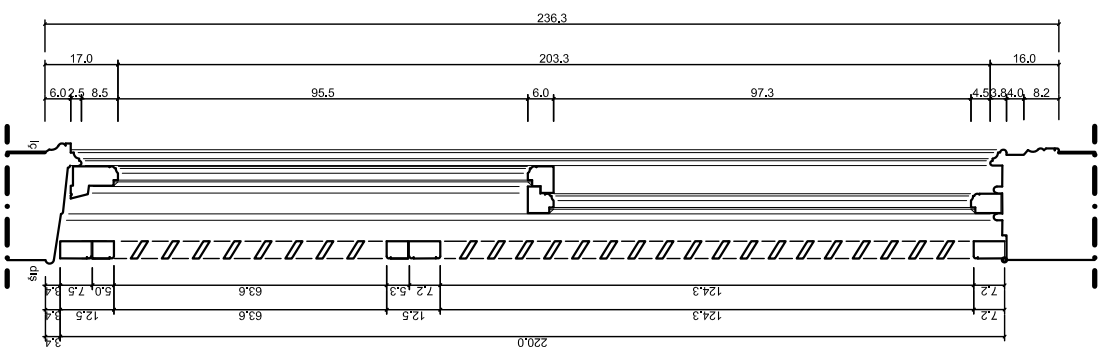
0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

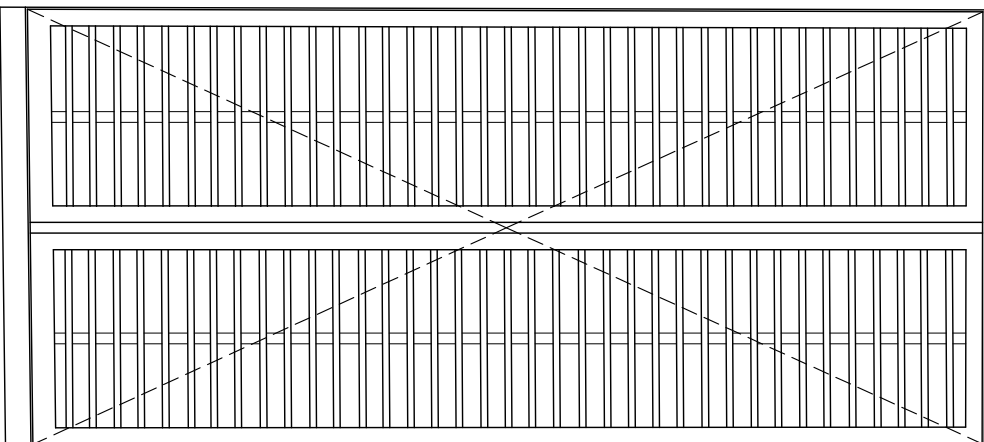
PAFTA NO 17

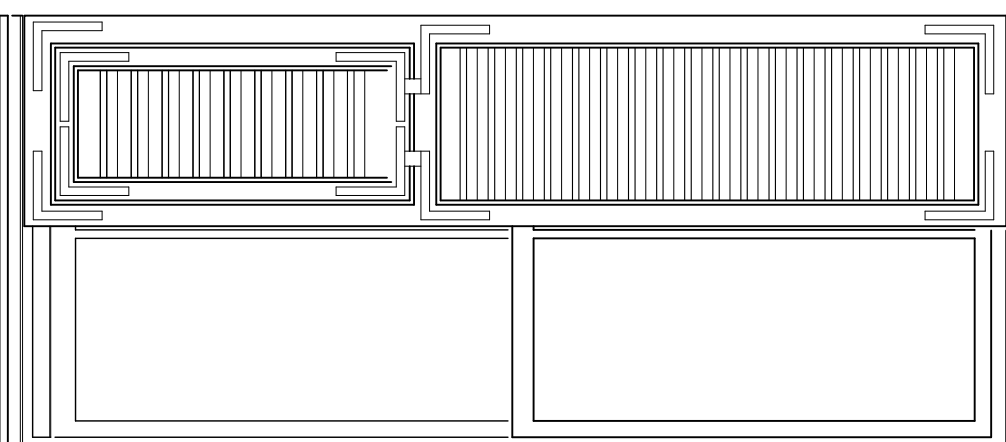
İÇ GÖRÜNÜŞ

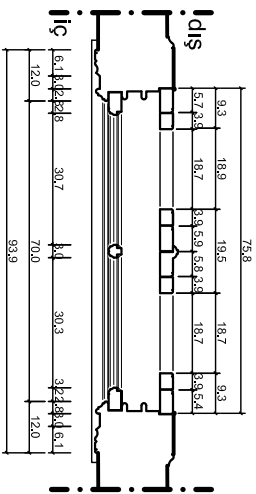
KESİT

DİŞ GÖRÜNÜŞ

KEPENK İÇ GÖRÜNÜŞ

PLAN

i.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA ADI	BETAV 1	
ÖLÇEK	0 50 100 150 200 250 cm	
PAFTA NO	18	

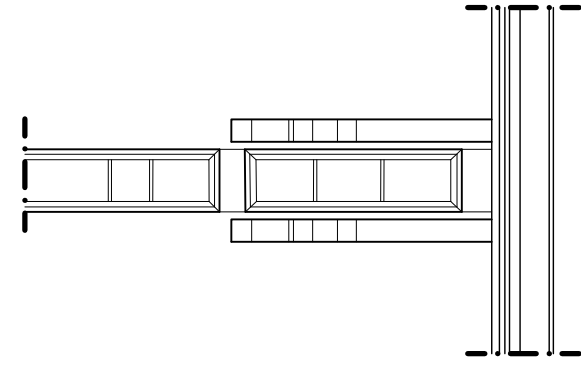
i.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

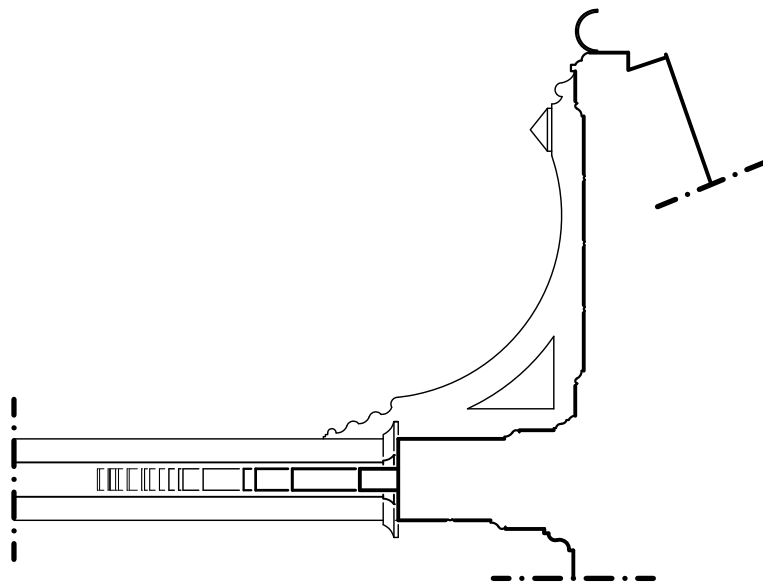
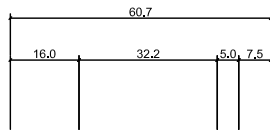
TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANVELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

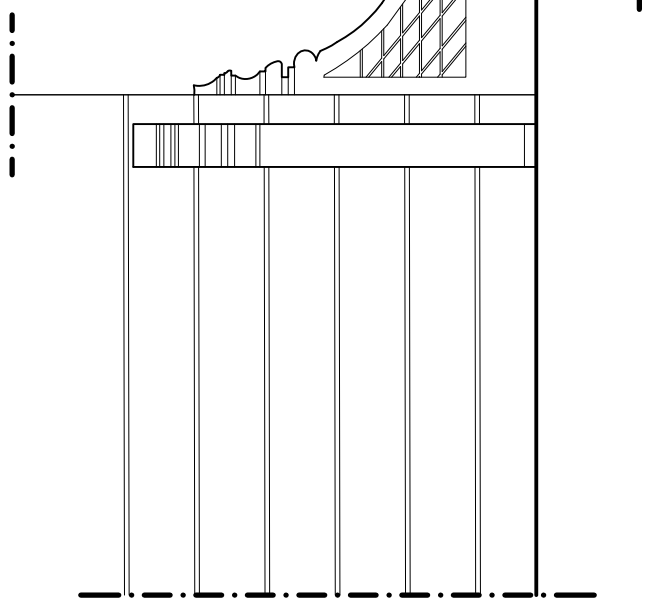
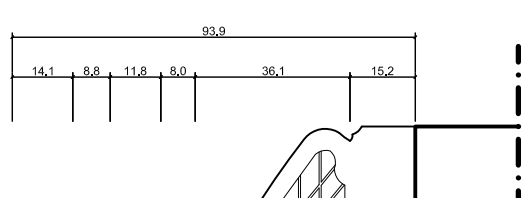

GÖRÜNÜŞ

KESİT

SAÇAK ALTI

KESİT-GÖRÜNÜŞ

BALKON ALTI

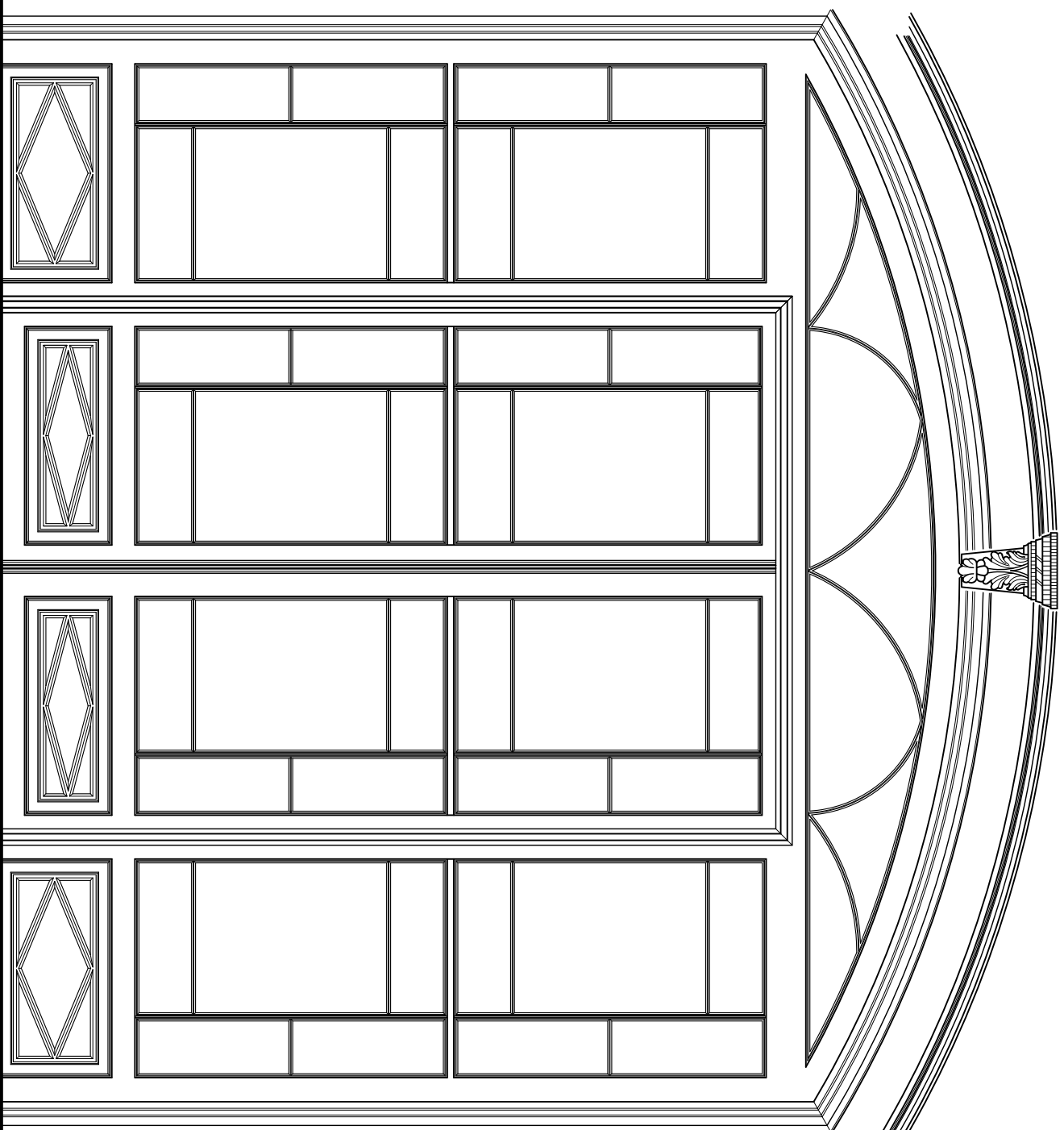
RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA ADI BETA 2

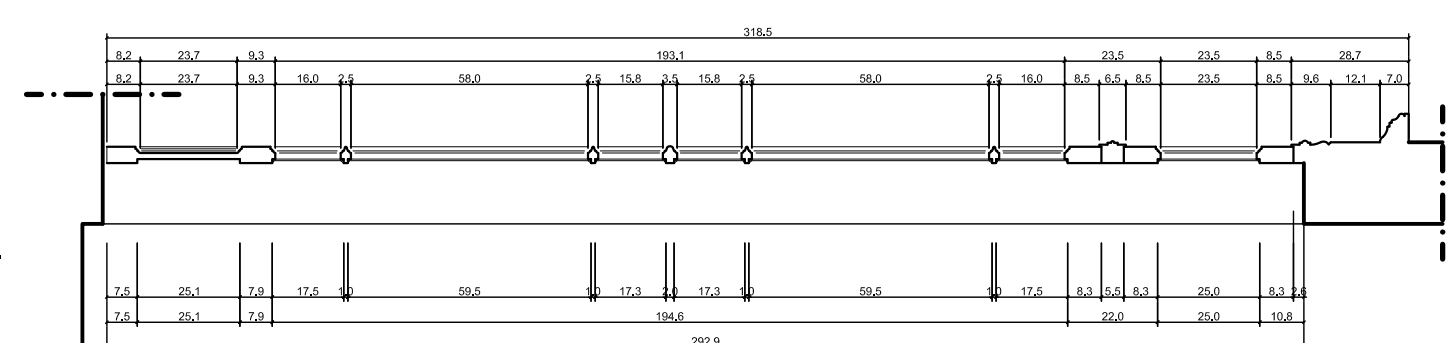
0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

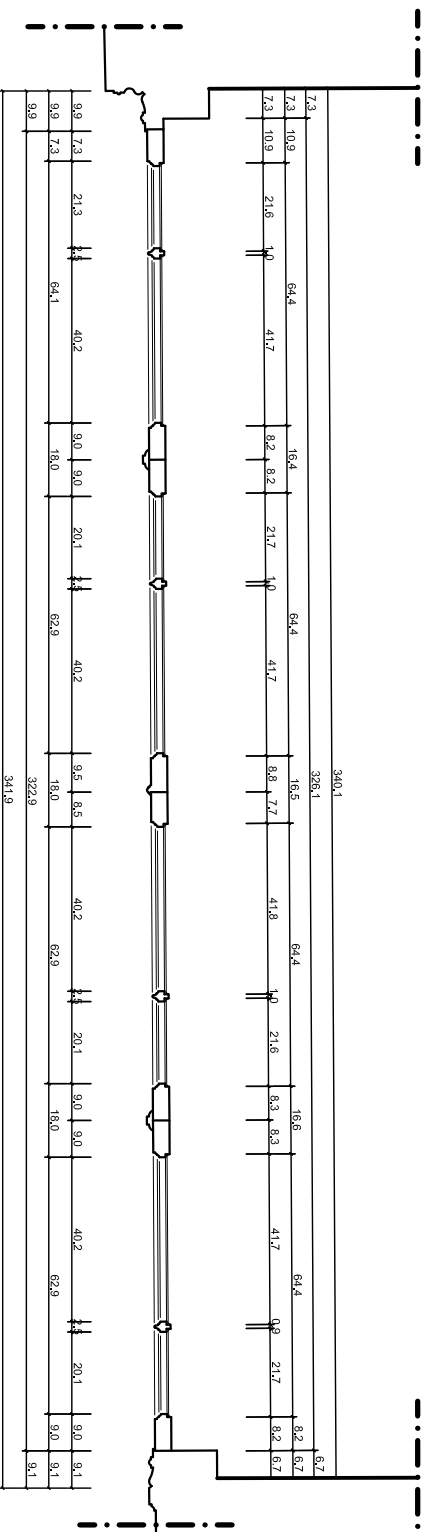
PAFTA NO 19

GÖRÜNÜŞ

KESİT

PLAN

I.T.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZ PROJESİ

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

BEYLERBEYİ TUZCUOĞLU KÖŞKÜ
RESTORASYON PROJESİ

HAZIRLAYAN
RENA ÖZLEM MATARACI ÇELEBİ
MİMAR

ÖLÇÜYE RESTORASYON RESTORASYON

PAFTA ADI DEVAY 3

0 50 100 150 200 250 cm

ÖLÇEK

PAFTA NO 20

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Rena Özlem MATARACI ÇELEBİ

Doğum Yeri ve Tarihi: Londra 08.08.1982

Adres: Atatürk Cad. Esin Sk. Yazgan İş Merk. No3/5 Kozyatağı İSTANBUL

Lisans Üniversite: Bahçeşehir Üniversitesi